

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренцијски савјет

РЈЕШЕЊЕ

по Захтјеву привредног субјекта Telemach ВН д.о.о. Сарајево против привредних субјеката Мтел а.д. Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој

Сарајево
април, 2022. године

Број: УП-04-26-2-014-84/21
Сарајево, 04.04.2022. године

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е) и члана 41. став (1) тачка ц) и став (2) Закона о конкуренцији („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. и члана 13. Закона о управном поступку („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16) у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево, којег заступа адвокат Нихад Сијерчић, Фра Анђела Звиздовића 1, ВС UNITIC, Tower В/II, 71 000 Сарајево, против привредних субјеката Мтел а.д. Бања Лука, Вука Караџића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој, ради утврђивања постојања злоупотребе владајућег положаја у смислу члана 10. став (2) тачке а), б) и ц) Закона о конкуренцији, на 102. (стотинудругој) сједници одржаној дана 04.04.2022. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

1. Одбија се захтјев привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево, поднесен против привредних субјеката Мтел а.д. Бања Лука, Вука Караџића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка а) Закона о конкуренцији на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга (малопродajни ниво) у Босни и Херцеговини, као неоснован.
2. Одбија се захтјев привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево, поднесен против привредних субјеката Мтел а.д. Бања Лука, Вука Караџића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој, ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка б) Закона о конкуренцији на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга (малопродajни ниво) у Босни и Херцеговини, као неоснован.
3. Одбија се захтјев привредног субјекта *Telemach ВН* д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево, поднесен против привредних субјеката Мтел а.д. Бања Лука, Вука Караџића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој, ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка ц) Закона о конкуренцији и члана 9. став (1) тачка а) Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга (малопродajни ниво) у Босни и Херцеговини, као неоснован.

4. Одбија се захтјев привредног субјекта Telemach ВН д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево, поднесен против привредних субјеката Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карацића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка а) Закона о конкуренцији на тржишту пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини, као неоснован.
5. Одбија се захтјев привредног субјекта Telemach ВН д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево, поднесен против привредних субјеката Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карацића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој, ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка ц) Закона о конкуренцији на тржишту пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини, као неоснован.
6. Обавезује се Telemach ВН д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево да, привредним субјектима Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карацића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој исплати износ од 351,00 КМ (трестопедестједна конвертибилна марка) КМ на име трошкова поступка у року од 8 (осам) дана од пријема овог Рјешења
7. Обавезује се привредни субјекат Telemach ВН д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево да плати административну таксу на Рјешење, у износу од 1.500,00 КМ, у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
8. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“, службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурenciјски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурenciјски савјет) је дана 06.04.2021. године, запримио Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев) од стране привредног субјекта Telemach ВН д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Telemach или Подносилац захтјева), којег заступа адвокат Нихад Сијерчић, Фра Анђела Звиздовића 1, ВС UNITIC, Tower В/II, 71000 Сарајево, против привредних субјеката Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карацића 2, 78000 Бања Лука (у даљем тексту: Мтел или Противна страна), Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Логософт или Противна страна), Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука (у даљем тексту: Блицнет или Противна страна) Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина (у даљем тексту: Телрад Нет или Противна страна) и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој (у даљем тексту: Елта Кабел или Противна страна). Привредни субјекти Мтел, Логософт, Блицнет, Телрад и Елта Кабел су у Захтјеву означени као „Телеком Србија група“ која злоупотребљава доминантан положаја у смислу члана 10. ставак (2) тачке а), б) и ц) („Службени гласник Босне и Херцеговине”, број 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон).

Конкурenciјски савјет је дана 06.05.2021. године упутило Подносиоцу захтјева акт број: УП-04-26-2-014-2/21 којим је тражило прецизирање и допуну Захтјева.

Дана 18.05.2021. године, Конкурентијски савјет је под бројем: УП-04-26-2-014-3/21 запримио допуну Захтјева (у даљем тексту: Допуна захтјева) од привредног субјекта Telemach.

Комплетирањем предметног Захтјева, Конкурентијски савјет је на основу члана 28. став (3) Закона дана 15.09.2021. године издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, број: УП-04-26-2-014-4/21.

На основу документације достављене уз Захтјев, Конкурентијски савјет је оцијенио да није могуће без проведеног поступка утврдити постојање повреде Закона на које Подносилац захтјева указује, те је донијело Закључак о покретању поступка дана 15.09.2021. године, под бројем: УП-04-26-2-014-6/21.

У складу са релевантним одредбама Закона, Конкурентијски савјет је доставио Закључак о покретању поступка пуномоћнику Подносиоца захтјева, актом број: УП-04-26-2-014-6/21. Конкурентијски савјет је у складу са чланом 33. став (1) Закона, доставио Закључак о покретању поступка и Захтјев операторима Мтел, Логософт, Блицнет, Телрад и Елта Кабел.

Усмена расправа одржана је дана 02.12.2021. године у просторијама Конкурентијског савјета уз присуство пуномоћника Подносиоца захтјева, адвоката Нихада Сијерчића из Сарајева, те пуномоћника Противних страна, адвоката Езмане Турковић и Емина Оловчића из Сарајева.

Конкурентијски савјет је на 98. (деведестосмој) сједници одржаној дана 05.01.2022. године усвојило Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења број: УП-04-26-2-014-42/21 којим се продужава рок за доношење коначног рјешења за додатна 3 (три) мјесеца, у поступку који се води пред Конкурентијским **савјетом**.

На усменој расправи пуномоћник Подносиоца захтјева је предложио извођење доказа путем вјештачења. Конкурентијски савјет је накнадно упутио пуномоћнику Подносиоца захтјева акт број: УП-04-26-2-014-51/21 да се изјасни о околностима вјештачења, именима вјештака, те о трошковима вјештачења. Поднеском број: УП-04-26-2-014-53/21, Подносилац захтјева се очитовао на тражено и доставио имена вјештака, који су контактирани од стране Конкурентијског савјета. Вјештак економске струке др. Аида Соко је прихватила да обави вјештачење, док је вјештак информацијско-комуникацијских наука Зоран Мемич одбио вјештачење, због избивања из земље. Пуномоћник Подносиоца захтјева је у поднеску број: УП-04-26-2-014-55/21 предложио новог вјештака информацијско-комуникацијских наука Енеса Ченгића. На 99. сједници Конкурентијског савјета одржаној 17.02.2022.године усвојен је Закључак о финансијском вјештачењу број: УП-04-26-2-014-57/21 којим је за вјештака у предметном поступку именована др. Аида Соко, док није није усвојен Закључак о вјештачењу по вјештаку информацијско-комуникацијских наука Енесу Ченгићу.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекти Telemach ВН д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића бр. 216, 71000 Сарајево, Мтел а.д. Бања Лука, Вука Карацића 2, 78000 Бања Лука, Логософт д.о.о. Сарајево, Игманска 9, 71000 Сарајево, Блицнет д.о.о. Бања Лука, Мајке Југовића 25, 78000 Бања Лука, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Хасе 1, 76300 Бијељина и Елта Кабел д.о.о. Добој, Добојске бригаде бб, 74000 Добој.

1.1. Привредни субјекат Telemach ВН д.о.о. Сарајево-Подносилац захтјева

Привредни субјекат Telemach ВН д.о.о. Сарајево је регистрован у Опћинском суду у Сарајеву под матичним бројем уписа: 65-01-0620-08 (стари број уписа: 1-18109) са основним капиталом од 35.417.011,31 КМ. Привредни субјекат Telemach се налази у 100% власништву привредног субјекта BOSNIA BROADBAND S.a.r.l., Luxembourg, 2, Rue Edward Steichen, 2540 Luxembourg. Привредни субјекат Telemach је телекомуникацијска компанија која дјелује као оператор

дигиталне и аналогне кабловске телевизије, пружалац услуге широкопојасног интернета и оператор фиксне телефоније.

1.2. Привредни субјекат Мтел а.д. Бања Лука -Противна страна

Привредни субјекат Мтел а.д. Бања Лука је регистрован у Окружном привредном суду у Бања Луци под матичним бројем уписа: 1-9217-00 са основним капиталом од 491.383.755,00 КМ. Основне регистроване дјелатности привредног субјекта Мтел су: емитовање телевизијског и радијског програма, дјелатности жичане, бежичне, сетелитске телекомуникације и остале телекомуникационе дјелатности.

1.3. Привредни субјекат Логософт д.о.о. Сарајево-Противна страна

Привредни субјекат Логософт д.о.о. Сарајево регистрован је у Опћинском суду у Сарајеву, под бројем: 65-01-0594-11 (страи број уписа: 1-15529), са основним капиталом од 12.000,00 КМ. Привредни субјекат Логософт се налази у 100% власништву привредног субјекта Мтел. Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта Логософт је жичана телекомуникација.

1.4. Привредни субјекат Блицнет д.о.о. Бања Лука-Противна страна

Привредни субјекат Блицнет д.о.о. Бања Лука основан је 1992. године и регистрован у Окружном привредном суду у Бања Луци, под матичним бројем уписа: 1-3645-00 (ЈИБ: 4400999050002), са основним капиталом од 20.914.186,70 КМ. Привредни субјекат Блицнет се налази у 100% власништву привредног субјекта Мтел. Претежне регистроване дјелатности привредног субјекта Блицнет су пружање телекомуникацијских услуга, интернет услуга и услуге дистрибуције РТВ програма, планирања и развоја рачунарских мрежа, продаја опреме потребне за повезивање рачунарских LAN (Local Area Network) и WAN (Wide Area Network) мрежа, те имплементација ИП телефоније.

1.5. Привредни субјекат Телрад Нет д.о.о. Бијељина-Противна страна

Привредни субјекат Телрад Нет д.о.о. Бијељина уписан је у регистар Окружног привредног суда у Бијељини, под матичним бројем уписа: 59-01-0101-10 (ЈИБ: 4403228500005), са основним капиталом од 19.857.744,85 КМ. Привредни субјекат Телрад Нет се налази у 100% власништву привредног субјекта Мтел. Претежне регистроване дјелатности привредног субјекта Телрад Нет су пружање услуга жичане и бежичне телефоније, кабловског интернета, те услуге кабловске телевизије.

1.6. Привредни субјекат Елта Кабел д.о.о. Добој-Противна страна

Привредни субјекат субјекат Елта Кабел д.о.о. Добој уписан је у регистар Окружног привредног суда у Добоју, под матичним бројем уписа: 60-01-0117-11 (стари број уписа: 1-4592-00), са основним капиталом од 5.000,00 КМ. Привредни субјекат Елта Кабел се налази у 100% власништву привредног субјекта Мтел. Претежна регистрована дјелатност привредног субјекта Елта Кабел је пренос слике, звука или осталих информација и исти пружа услуге кабловске телевизије у Републици Српској, а такође пружа и услуге кабловског интернета, те врши увоз професионалне опреме за кабловску телевизију.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкуренијски савјет је у току поступка примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 18/06 и 34/10) (у даљем тексту: Одлука о утврђивању релевантног тржишта), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 18/06 и 34/10) (у даљем тексту: Одлука о дефинисању категорија доминантног положаја) и одредбе Закона о управном

поступку („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13 и 53/16) (у даљњем тексту: Закон о управном поступку).

Конкуренцијски савјет је, у складу са чланом 43. став (7) Закона, при утврђивању радње злоупотребе доминатног положаја Противне стране на релевантном тржишту, користио пресуду Европског суда правде у предмету *United Brands Company and United Brands Continentaal BV v. Commission of the European Communities*, бр. 27/76, [1978] ЕЦП (у даљем тексту: *United Brands*).

3. Поступак по захтјеву за покретање поступка

У Захтјеву Подносилац захтјева у битном наводи сљедеће:

- Подносилац захтјева сматра да Противна страна злоупотребљава доминантни положај на сљедеће начине:
 - a) Примјеном прекомјерних цијена оператора Мтел код пружања услуге 2-плау, 3-плау и 4-плау (у даљем тексту: мултипле-плау), а што је противно одредбама члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона.
 - b) Примјеном различитих цијена за пружање истоврсних услуга чланица Телеком Србија групе корисницима, чиме су цјеновно дискриминирани корисници Телеком Србија групе који за исту услугу плаћају различите накнаде, што је противно одредбама члана 10. став (2) тачке б) и ц) Закона и члана 9. став (1) Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја.
 - c) Унакрсним субвенционирањем од стране Мтела према Логософту у пружању услуга физичким лицима и услуге приступа интернету корисницима правним лицима, што је противно одредбама члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона.
- Противна страна је у поступку Телеком Србија група, која обухвата већи број телекомуникацијских оператора који су под контролом привредног субјекта Телеком Србија (односно Мтел-а као владајућег друштва ове групације на територији Босне и Херцеговине).
- Сви оператори из Телеком Србија групе који су под контролом Телеком Србија, а у Босни и Херцеговини су у непосредном власништву Мтела, те представљају јединствени економски субјекат (енгл. *single economic entity*), односно једног учесника на тржишту. Ирелевантна је њихова одвојеност у формалноправном смислу (више привредних субјеката), обзиром да њихово поступање и наступ на тржишту овиси о одлукама Мтела, односно Телеком Србија групе (о овоме више видјети у пресуди ЕСП од 14.07.1972, Case C-48/69, *Imperial Chemical Industries v Commission*, ECLI:EU:C:1972:70, para. 133. Наведено је потврђено у пракси Суда ЕУ одлукама: CFI judgment of 30.09.2003, Case T-203/01 *Michelin v Commission*, ECLI:EU:T:2003:250, para. 290; CJ judgment of 10.09.2009, Case C-97/08 P *Akzo Nobel NV v Commission*, ECLI:EU:C:2009:536, para. 58, те у одлукама: CFI judgment of 11 December 2003, Case T-66/99 *Minoan Lines SA v Commission*, ECLI:EU:T:2003:337, para. 123; 24.10.1996, CJ judgment, Case C-73/95 P *Viho Europe BV v Commission*, ECLI:EU:C:1996:405).
- Подносилац захтјева наводи да је Телеком Србија група доминантна на релевантном тржишту. Наиме, на релевантном тржишту пружања пакетираних телекомуникацијских услуга крајњим корисницима Телеком Србија група има значајан тржишни удио, а Мтел је од стране Регулаторне агенције за комуникације (у даљем тексту: РАК) одређен као оператор са значајном тржишном снагом на тржишту пружања услуге фиксне и мобилне телефоније, што се у смислу правила права конкуренције има сматрати доминантним положајем Мтела, односно Телеком Србија групе. Такође, нацрти анализа РАК-а су Мтел

дефинисали као субјекат са значајном тржишном снагом на практично свим велепродајним тржиштима која је РАК анализирао током 2020. године.

- Телеком Србија група врши злоупотребу доминантног положаја и то у различитим облицима:
 - a) Цијене које наплаћују оператори у оквиру Телеком Србија групе нису уједначене, при чему постоји основана сумња да цијене Телеком Србија групе за услуге multiple-play-a, које се нуде корисницима Телеком Србија групе (а посебно корисницима Мтел-а) на тржишту ентитета Републике Српске представљају прекомјерне цијене (енгл. excessive pricing) у смислу члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона.
 - b) Постоје исте сумње за цијене услуге приступа интернету корпоративним корисницима - привредним друштвима (што је за правна лица најбитнија услуга, јер исти нису у посебној мјери заинтересирани за пакете услуге које укључују дистрибуцију медијских садржаја, као што су то физичка лица, која скоро искључиво купују пакете услуга) на подручју Републике Српске, што такође представља прекомјерне цијене (енгл. excessive pricing) у смислу члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона.
 - c) Оператори који послују у оквиру Телеком Србија групе примјењују различите цијене за пружање истоврсних multiple-play услуга, чиме дискриминирају властите кориснике који за исту услугу плаћају различите накнаде, што је противно одредбама члана 10. став (2) тачке б) и ц) Закона и члана 9. став (1), тачка а) Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја.
 - d) Оваквом стратегијом различите цјеновне политике за истоврсне услуге и прекомјерним цијенама које се наплаћују корисницима у Републици Српској, оператори из Телеком Србија групе унакрсно субвенционирају пружање услуга по изузетно ниским цијенама на тржиштима гдје немају такву тржишну снагу, што је противно одредбама члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона.
- Подносилац захтјева истиче период од 2019. и 2020. године (када Телеком Србија група стиче монопол на подручју Републике Српске) у којима је изразито наглашена пракса злоупотреба доминантног положаја од стране Телеком Србија групе, што је могуће видјети и из јавно доступних података, јер су се крајњи корисници обраћали секторском регулатору за ове праксе, који се сматрао ненадлежним и упутио кориснике на Конкуренцијски савјет.
- Подносилац захтјева сматра како оператори Телеком Србија групе имају доминантан положај на тржишту пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима на подручју свих општина и градова у Републици Српској.
- Подносилац захтјева сматра да се унутар Телеком Србија групе примјењују цјеновне политике у виду унакрсног субвенционирања, а које се имају на начин да корисници оператора у саставу ове групације у Републици Српској плаћањем прекомјерних високих цијена носе трошак изразито ниских цијена оператора (Логософт) који послује у саставу истог пословног субјекта, а што се има сматрати злоупотребом доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона.
- Европска комисија је у предмету De Post-La Poste (Commission Decision of 5 December 2001 relating to a proceeding under Article 82 of the EC Treaty (COMP/37.859-De Post-La Poste) навела да ресурси који су стечени у монополу не би требали бити кориштени с циљем остваривања нефер конкурентске предности у секторима која су отворени за конкуренцију (тј. у којима не постоји монопол).

- Европска комисија је експлицитно навела, позивајући се на предмет Атлас (Commission Decision of 17 July 1996 relating to a proceeding under Article 85 of the EC Treaty and Article 53 of the EEA Agreement Case No IV/35.337- Atlas, para. 60.) да би такве компаније могле елиминирати конкуренцију кориштењем попушта у услугама у којима имају монополски положај, а који би привукли клијенте да користе њихове друге услуге у којима немају такав положај.
- Смјернице Европске комисије о приоритетима приликом провођења прописа у области злоупотребе доминантног положаја у релевантном дијелу наводе: „Европска комисија такођер може покренути поступак у вези са предаторским праксама доминантних привредних субјеката на секундарним тржиштима на којима наведени привредни субјекти још увијек нису доминантни. Нарочито, већа је вјероватноћа да Комисија установи постојање злоупотребе доминантног положаја у погледу дјелатности које су заштићене законским монополом. Иако доминантни привредни субјект можда не мора да се упушта у предаторско понашање како би заштитио свој доминантни положај на тржишту које је заштићено законским монополом, он може да користи добит остварену на монополисаном тржишту како би унакрсно субвенционирао своје дјелатности на другом тржишту и тиме покуша да спрјечи ефективну конкуренцију на том другом тржишту“ (Communication from the Commission: Guidance on its enforcement priorities in applying Article 82 of the EC Treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings, OJ [2009] C 45/7, para. 63, FN 2.).
- Ставови Европске комисије су директно примјењиви на праксу Телеком Србија групе, у којој се добит остварена на тржиштима гдје Телеком Србија група практично наступа као монополиста, користи како би се унакрсно субвенционирале цијене услуга Телеком Србија групе које се примјењују на локалним тржиштима са високим степеном конкуренције.
- Пракса Телекома Србија групе је могућа на основу чињенице већег броја оператора окупљених у Телеком Србија групи, који заправо доминантно дјелују на одређеним локалним тржиштима у Босни и Херцеговини, која се међусобно значајно разликују у степену присуства тржишне конкуренције.
- О незаконитости унакрсног субвенционирања доминантних привредних субјеката одлучивала је Европска комисија и у предмету Deutsche Post у којем је утврђено да је њемачки поштански оператор извршио злоупотребу доминантног положаја користећи добит остварену на тржишту на којем је доминантан (тржишту резервираних поштанских пошиљки) како би субвенционирао своју дјелатност на другом тржишту на којем је био присутан (тржишту испоруке пакета) и на којима је био суочен са снажном конкуренцијом. Комисија је установила да, без унакрсног субвенционирања са тржишта резервираних поштанских пошиљки, Deutsche Post не би био у могућности финансирати продају испод трошка на тржишту испоруке пакета, гдје је имао значајну конкуренцију (Case COMP/35.141-Deutsche Post AG, Одлука Комисије од 20.03.2001. године).
- Како би се у горе наведеном предмету Европске комисије утврдило постојање унакрсног субвенционирања, примијењен је тест путем којег „унакрсно субвенционирање постоји када приходи од једне услуге нису довољни да покрију инкременталне трошкове пружања те услуге и гдје постоји још једна услуга или пакет услуга код којих приходи премашују њихове појединачне трошкове. Услуга за коју приходи премашују појединачни трошак представља извор унакрсног субвенционирања, а услуга код које појединачни приход није довољан за покривање инкременталног трошка представља дестинацију субвенционирања (Case COMP/35.141-Deutsche Post AG, пара. 6.).
- Утврђивање унакрсног субвенционирања је потребно прије свега утврдити трошкове пружања одређене услуге, а потом и детектовати извор односно дестинацију унакрсног

субвенционарања. У контексту предметног Захтјева, као извор може се одредити Мтел, док је дестинација субвенционарања други оператори у Телеком Србија групи, од чега се посебно истиче оператор Логософт.

- Подносилац захтјева сматра да се као релевантно тржиште производа треба одредити тржиште пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникацијских услуга крајњим корисницима (малопродатни ниво). У односу на корпоративне кориснике, као релевантно се може узети тржиште пружања услуга приступа интернету.
- РАК у Приједлогу Анализе тржишта приступа јавној телефонској мрежи на фиксној локацији за физичка и правна лица-малопродатни ниво од 01.09.2020. године (у даљем тексту: Анализа) примјећује како се одвојене телекомуникацијске услуге, попут рецимо услуга приступа јавној телефонској мрежи на фиксној локацији, све чешће пружају у виду пакетираних услуга крајњим корисницима (multiple-play услуге са неколико компоненти).
- Подносилац захтјева наводи да Противна страна у граду Бања Луци има највише корисника. Према подацима РАК-а у граду Бања Луци има највише корисника од којих 2/3 укупног броја корисника у овом граду телекомуникацијске услуге користи у пакетима. Од укупно 87.649 корисника у Бања Луци, њих 58.011 користи телекомуникацијске услуге у пакетима и то конкретно по структури сљедећим пакетима.

Табела 1.

Доубле-плау	Интернет и фиксна	Интернет и телевизија	Интернет и мобилна телефонија
Број претплатника	7.378	16.980	4
Triple-play	Интернет, ТВ и фиксна телефонија	Интернет, фиксна и мобилна телефонија	Интернет, телевизија и мобилна телефонија
Број претплатника	28.535	7	6
Quadruple-play	Интернет, телевизија, фиксна телефонија и мобилна телефонија		
Број претплатника	5.101		

- Оператори Телеком Србија групе пружају више различитих телекомуникацијских услуга (фиксна телефонија, приступ Интернету, ИПТВ, мобилна телефонија), а у складу са закључком РАК-а, такве услуге највећем броју корисника пружају кроз пакетираних телекомуникацијске услуге, Подносилац захтјева сматра оправданим одређивање релевантног тржишта производа као тржиште пружања пакетираних (multiple-play) услуга крајњим корисницима – физичким лицима.
- Подносилац захтјева наводи да овако дефинирано релевантно тржиште производа омогућава евалуацију тржишних ефеката multiple-play услуга које се пружају највећем броју корисника, а које карактеризира висок степен повезаности који може резултирати различитим облицима злоупотребе доминантног положаја.
- У случају када су у питању корисници-правна лица, релевантно тржиште се може дефинисати као тржиште приступа интернету, јер ови корисници нису заинтересирани за друге телекомуникационе услуге.
- Да би се одредило релевантно географско тржиште потребно је узети у обзир специфичности цјелокупног телекомуникацијског тржишта у Босни и Херцеговини. То подразумева постојање три *incumbent* оператора (СМП оператори – енгл. *significant market power*) који имају засебну инфраструктуру која се у географском смислу не преклапа, што им омогућава уживање доминантног (или чак монополског) положаја на сегментима мреже на којима су активни.

- Код одређивања релевантног географског тржишта, релевантне смјернице о анализи тржишта и процјени значајне тржишне снаге (Енгл. Guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the EU regulatory framework for electronic communications networks and services 2018/C 159/01- у даљем тексту: Смјернице), као и Препоруке о релевантним тржиштима из 2014. године (Енгл. Commission Recommendation of 9 October 2014 on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services 2014/710/EU-у даљем тексту: Препоруке), предвиђају да релевантно географско тржиште обухвата сва подручја у којима оператори пружају услуге под истим условима, односно у којима су увјети конкуренције довољно хомогени и разликују се од сусједних географских подручја на којима су увјети конкуренције значајно другачији (Видјети праксу Европске комисије: United Brands, para. 44; Michelin, para. 26; Case 247/86 Alsatel v Novasam, para. 15; Tiercé Ladbroke v Commission, para. 102.).
- Смјернице даље јасно упућују како се релевантно географско тржиште у сектору електронских комуникација (дакле укључујући телекомуникацијске услуге у пакету) одређује на основу критерија подручја покривеног мрежом, те постојања правних и других регулаторних инструмената.
- Релевантно географско тржиште у конкретном случају представља територија коју покрива инфраструктура *incumbent* оператора, обзиром да *incumbent* оператори практично међусобно не конкуришу и присутни су готово искључиво на оним подручјима на којима имају развијену фиксну инфраструктуру. Посљедично, у предметном захтјеву као релевантно географско тржиште Подносилац захтјева одређује опћине које покрива мрежна/фиксна инфраструктура оператора из Телеком Србија групе (општине у РС и град Сарајево).
- Наведени начин одређивања релевантног географског тржишта је у складу је и са чланом 6. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта којим се утврђују критеријуми за утврђивање релевантног тржишта, редом замјењивост потражње за производом, замјењивост понуде за производом, постојање потенцијалне тржишне конкуренције, те запреке приступа релевантном тржишту.
- Испуњење критерија из Смјерница и Одлуке о утврђивању релевантног тржишта најјасније је узме ли се примјер корисника пакетираних (multiple-play) услуга пружених од стране Телеком Србија. РАК-ова Анализа јасно указује како за наведене претплатнике не постоји замјењивост понуде, обзиром да преостала два *incumbent* оператора немају развијену инфраструктуру на подручјима општина покривених мрежом Телеком Србија групе, па тиме ни могућност пружања наведених услуга.
- Услијед запрека приступа релевантном тржишту опћина покривених мрежном инфраструктуром Телеком Србија групе изостаје ефикасна тржишна конкуренција. Изузетак у том случају јесте Град Сарајево, гдје дјелује оператор Логософт (сви други оператори Телеком Србија групе дјелују у општинама у Републике Српске), а који се на том ограниченом подручју суочава са другим операторима као конкурентима. Из наведеног разлога, Подносилац захтјева је приликом одређивања релевантног географског тржишта посебно истакао опћине у Републици Српској у односу на Град Сарајево. Због наведених околности изостанка конкуренције на релевантном географском тржишту, корисници су приморани прихватити услуге Телеком Србија групе, чак и када исте садрже елементе прекомјерних цијена или дискриминације, без могућности одређења за алтернативне операторе.

- Једини оператор из Телеком Србија групе који пружа пакетирани (multiple-play) услуге ван територије општина у Републике Српске јесте Логософт. Наведено је потврђено у претходној пракси Конкуренцијског савјета гдје се истиче како Логософт дјелује на подручјима градова Сарајева, Тузле и Зенице. Ипак, тржишно учешће оператора Логософт у Тузли и Зеници је минималан, те се услуге Логософта пружају врло ограниченом броју корисника. Чињеница да је мрежа Логософта изграђена на врло ограниченом географском подручју, те да се услуге пружају корисницима на тим подручјима, препозната је и наглашена и од стране РАК-а (Одлука Конкуренцијског савјета број: 06-26-1-02-19-П/14 од 10.06.2014. године).
- Према закључцима РАК-а истакнутим у Анализи, РАК је дошла до закључка да постоје три географска подручја која имају карактеристике дефиниране Смјерницама, Препоруком о релевантним тржиштима и пратећег документа (енг. explanatory note), те сматра да су сви основни критеријуми испуњени да наведена подручја представљају посебна географска релевантна тржишта.
- Додатни доказ у исправно формулираном релевантном географском тржишту као опћинама које покрива мрежна инфраструктура Телеком Србија групе, представља пракса Европске комисије која указује на то да подручје изван мреже оператора не улази у географски обим релевантног тржишта (Видјети нпр.: Case COMP/39.525-Telekomunikacja Polska, Одлука Комисије од 22. јуна 2011. године, пара. 628; Case COMP/38.784 – Wanadoo España vs. Telefónica, Одлука Комисије од 4. јула 2007. године, фуснота 192 (пара. 211); Case COMP/JV.23–Telefónica Portugal Telecom/Médi Telecom, Одлука Комисије од 17. децембра 1999. године, пара. 18; Case No IV/M.1025 – Mannesmann/Olivetti/Infostrada, Одлука Комисије од 15. јануара 1998. године, пара. 17.).
- Доминантни положај Телеком Србија групе је резултат стања на релевантном тржишту, гдје Телеком Србија група у највећем дијелу релевантног тржишта практично наступа као монополиста обзиром на приступ мрежној инфраструктури која припада Телеком Србија групи.
- Тржишно учешће Телеком Србија група на предметном релевантном тржишту далеко изнад предвиђених 40% у члану 9. Закона потребних за претпоставку доминантног положаја.
- Телеком Србија група има тржишни учешће врло близу 100% на свим подручјима дјеловања у ентитету Република Српска.
- Према подацима РАК из 2012. године три инцумбент оператора, укључујући Мтел, имају значајну тржишну снагу на тржишту услуга фиксне и мобилне телефоније на територији Босне и Херцеговине.
- Подносилац захтјева посебно истиче да услуге фиксне и мобилне телефоније представљају саставне дијелове multiple-play пакета који се пружају корисницима.
- Одређивање Мтела као СМП оператора од стране РАК-а врло је значајно и релевантно за овај Захтјев, односно правила конкуренције и ex post регулацију.
- Доминантни положај Телеком Србија група се заснива на двије чињенице. Прва јесте фактичко стање на релевантном тржишту, гдје Мтел има тржишно учешће које проузрокује законску претпоставку доминације. Друга чињеница јесте одређивање Мтела, односно Телеком Србија група, као СМП оператора, чиме се тај положај изједначава са посједовањем доминантног положаја.

- У Европској унији, питање односа између телекомуникацијских прописа и прописа о конкуренцији је изричито расправљено у пресуди Европског суда правде у предмету *Deutsche Telekom (Case C-280/08)*, пресуда Европског суда правде од 14.10.2010. године). У тој одлуци, Европски суд правде је установио да чињеница да се телекомуникацијски оператор придржавао секторских прописа из области телекомуникација не значи да не постоји одговорност оператора по основу могуће *ex post* повреде прописа из области конкуренције, докле год је оператор имао могућност аутономног дјеловања у погледу наводног прекршаја.
- Примјера ради, уколико би секторски пропис фиксирао цијену одређеног телекомуникацијског производа, оператор не би имао могућност аутономног дјеловања и стога не би био у могућности да прекрши прописе о конкуренцији тако што би дјеловао у складу са налогом из секторског прописа. С друге стране, уколико секторски пропис одређује само максималну цијену али је не фиксира, оператор има могућност аутономног дјеловања, јер је у могућности одредити цијену унутар одређеног опсега, те може бити одговоран за повреду права конкуренције у погледу тако одређене цијене.
- Додатно, из одлуке у предмету *Deutsche Telekom* такође слиједи чињеница да је оператор добио сагласност секторског регулатора у погледу одређеног поступања не значи да исто поступање не може истодобно представљати и прекршај правила из области конкуренције. Конкретно, у предмету *Deutsche Telekom* њемачки телекомуникацијски регулатор дао је своју сагласност на одређене цијене које је утврдио Deutsche Telekom, али је упркос томе установљено да је путем таквих (одобрених) цијена Deutsche Telekom извршио злоупотребу доминантног положаја.
- Примјењено на предметни случај и активности Телеком Србија групе за које Подносилац захтјева сматра да представљају злоупотребу доминантног положаја, могући навод да је РАК одобрио поједине цијене оператора Телеком Србија групе не подразумијева изузетак од одговорности у вези са истим цијенама из угла Закона, те би у том смислу оваква околност била ирелевантна. Ово из простог разлога што РАК приликом провођења својих анализа и приликом доношења одлука, не води примарно рачуна о накнадним повредама конкуренције на тржишту, имајући у виду да је то задужење дато у надлежности другом управном органу-Конкуренцијском савјету.
- Понуде/цјеновници Телеком Србија групе, чак и уколико су одобрени од стране РАК-а, како је то прописано чланом 20. став (3) Закона о комуникацијама, могу представљати злоупотребу доминантног положаја.
- Анализирањем понуде Телеком Србија групе у пружању multiple-play услуга јасно се може закључити како наведене услуге садрже елементе прекомјерних цијена чиме се врши злоупотреба доминантног положаја из члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона.
- Multiple-play услуге које пружа Мтел, значајно су скупље од истоврсних услуга које пружају, како оператори из Телеком Србија групе, тако и остали оператори у Босни и Херцеговини. У пракси Европске комисије и Европског суда правде се, поред односа трошкова и прихода, прекомјерна цијена утврђује и на основу успореде за конкурентним производима (Види пресуду од 14. фебруара 1978., *United Brands and United Brands Continentaal v Commission*, 27/76, *EU:C:1978:22, para. 252*).
- Multiple-play услуге су могуће у различитим комбинацијама у односу на одабране компоненте које улазе у услугу.
- У табели је представљена упоредна понуда услуга мултипле-плау оператора Мтела, Телрад Нет, Блицнет, Елта-Кабел и Логософт.

Табела 2.

Пакет (цијене у КМ)	Мтел	Телрад Нет	Блицнет	Логософт
2-play (ТВ/фиксна телефонија)	39,90 КМ/мј (Пакет С)	23,85 КМ/мј (2П ДТВ+Фиксни)	29,50 КМ/мј (ДУО ДТВ+Тел)	нема у понуди
2-play (Интернет/фиксна телефонија)	47,90 КМ/мј (Пакет С+)	31,59 КМ/мј (Интернет+Фиксни)	30,42 КМ/мј (ДУО Нет+Тел)	нема у понуди

- Наведени Пакет С у табели представља Основни пакет+Пинк Плус, неограничени разговори у М:тел фиксној мрежи.
- Пакет 2П ДТВ+Фиксни у табели представља Стандардни ТВ пакет, неограничени разговори у Телрад Нет мрежи.
- Пакет ДУО ДТВ+Тел у табели представља Стандардни ТВ пакет и Арена Спорт пакет+, неограничени разговори у Блицнет фиксној мрежи.
- Пакет С+ у табели представља Интернет до 50/25 Мбпс, неограничени разговори у М:тел фиксној мрежи.
- Пакет Интернет+Фиксни у табели представља Интернет до 20/2 Мбпс, неограничени разговори у Телрад Нет мрежи.
- Пакет ДУО Нет+Тел у табели представља Интернет до 75/25 Мбпс, неограничени разговори у Блицнет фиксној мрежи.
- Наведени подаци јасно указују на значајну разлику у цијени између друштава у саставу Телеком Србија групе, а која није оправдана разликом у садржају који обухвата понуда 2-плау услуга.
- Све три представљене понуде у ТВ компоненти обухватају основни ТВ пакет, док пакет С Мтел-а обухвата и Пинк Плус пакет, који према Цјеновнику Мтела из јануара 2021. године износи 4,68 КМ са ПДВ, док Блицнет-ова понуда укључује и Арена Спорт + пакет, што упућује да је конкретна 2-плау услуга Мтела услуга са највишом цијеном у упоредном приказу у односу на све друге операторе из Мтел групе.
- Трошкови пружања ових услуга су приближни или једнаки или чак нижи у случају Мтела у односу на мање операторе из Телеком Србија групе. Одређени трошкови Мтела попут набавке садржаја за ИПТВ услугу или инфраструктуре су на основу бројније корисничке базе нижи у поређењу са мањим операторима. Мтел је, за разлику од осталих оператора у саставу пословног субјекта Телеком Србија у Босни и Херцеговини, мрежу у претежној мјери наслиједио и није имао велика улагања у изградњу исте. Готово је сигурно да пословни субјекат Телеком Србија група права за реемитирање програмских садржаја набавља на групном нивоу, те се та права набављају по истој цијени за читаву групацију.
- Разлике у цијенама не могу се оправдати било каквим вишим трошковима Мтел-а у односу на остала друштва у саставу групације, јер Мтел би требао уствари имати исте или ниже трошкове од својих повезаних лица.
- Све наведено указује на основану сумњу у постојање прекомјерних цијена фактурираних корисницима Мтел-а (разлика је преко 50% укупне вриједности услуге Блицнета код 2-плау са Интернетом), односно значајне ефекте дискриминаторне понуде према корисницима.

Табела 3.

Пакет (цијене у КМ)	Мтел	Логософт	Телрад Нет	Блицнет	Елта-Кабел
3-play (ТВ/Интернет/фиксна телефонија)	63,60 КМ/мј (Пакет С)	42,12 КМ/мј (ЛоГО! Слагалица примјер)	45,00 КМ/мј (Старт – ДТВ)	47,50 КМ/мј (ТРИО Старт)	53,90 КМ/мј (еБОХ старт)
	71,90 КМ/мј (Пакет М+) 98,60 КМ/мј (Пакет Л)	49,14 КМ/мј (ЛоГО! Трио) 78,39 КМ/мј (ЛоГО! Трио+)	60,00 КМ/мј (Стандард – ДТВ)	56,50 КМ/мј (Трио Стандард/Оптиц) 73,50 КМ/мј (Трио Ехтра)	61,90 КМ/мј (еБОХ мах)

- Пакет С приказан у табели представља Основни пакет+Пинк Плус, Интернет до 100/50 Мбпс, неограничени разговори у м:тел фиксној мрежи.
- Пакет М приказан у табели представља основни пакет+Плус+Пинк Плус+ХД, Интернет до 150/75 Мбпс, неограничени разговори у м:тел фиксној мрежи и 30 минута према м:тел мобилној мрежи.
- Пакет Л приказан у табели представља основни пакет+Плус+Пинк Плус+ХД+ХБО Премиум ХД+ХБО, Интернет до 200/100 Мбпс, неограничени разговори у м:тел фиксној мрежи и 50 минута према м:тел мобилној мрежи
- Пакет ЛоГО! Слагалица приказан у табели представља основни пакет, Интернет до 60/3 Мбпс, неограничени разговори у Логософт фиксној мрежи и 1000 минута према свим фиксним телефонским мрежама у БиХ на фер основи.
- Пакет ЛоГО!Трио приказан у табели представља Основни пакет, Интернет до 50/3 Мбпс, неограничени разговори у Логософт фиксној мрежи и бесплатни позиви према свим фиксним телефонским мрежама у БиХ на фер основи.
- Пакет ЛоГО! Трио+ приказан у табели представља Основни пакет+Плус пакет+Арена пакет, Интернет до 80/6 Мбпс, неограничени разговори у Логософт фиксној мрежи и бесплатни позиви према свим фиксним телефонским мрежама у БиХ на фер основи, 100 минута према свим мобилним мрежама у БиХ.
- Пакет Старт – ДТВ приказан у табели представља стандардни ТВ пакет, Интернет 20/2 Мбпс, неограничени разговори у Телрад Нет мрежи.
- Пакет Стандард – ДТВ приказан у табели представља стандардни ТВ пакет, Интернет 20/2 Мбпс, неограничени разговори у Телрад Нет мрежи.
- Пакет ТРИО Старт приказан у табели представља Стандардни ТВ пакет и Арена Спорт пакет, Интернет 20/2 Мбпс, неограничени разговори у Блицнет фиксној мрежи.
- Пакет Trio Standard/Optic приказан у табели представља стандардни ТВ пакет и Арена Спорт пакет, Интернет 30/3 Мбпс (100/25 Мбпс у ТРИО Оптиц уколико дозвољавају техничке могућности), неограничени разговори према свим фиксним мрежама у БиХ.

- Пакет Трио Extra приказан у табели представља премиум ТВ пакет и Арена Спорт пакет, Интернет 35/3,5 Мбпс и неограничени разговори према свим фиксним мрежама у БиХ.
- Пакет eVOX start приказан у табели основни ТВ пакет+Пинк Пакет+ХД Пакет, Интернет 60/3 или 60/30 и 700 минута према свим фиксним мрежама у БиХ.
- Пакет eVOX мах приказан у табели представља Основни ТВ пакет+Пинк Пакет+ХД Пакет+Филмски пакет, Интернет 100/4 или 100/400 и 700 минута према свим фиксним мрежама у БиХ
- Подносилац захтјева наводи да упоредба 3- плау услуга доказује прекомјерне цијене Мтела, што је највидљивије код упоредбе Мтел-овог пакета С, Логософт-ове Слагалице, те Блицнет-овог пакета Трио Optic. Мтел-ов основни пакет С скупљи је за више од 50% од укупне цијене Логософт-ове слагалице, а понуда се разликује у пакету Пинк Плус (доступан у Логософт слагалици уз доплату од 6,67 КМ), те нешто већој брзини Интернета. За разлику од Мтел-овог пакета С, Логософт-ова слагалица укључује и саобраћај према фиксним мрежама осталих оператора у Босни и Херцеговини, што повећава трошкове самог пакета. С тим у вези, значајно виша цијена Мтел пакета очигледно није утемељена на основу трошкова, већ представља прекомјерне цијене противне одредбама Закона.
- Упоредба Мтел-овог пакета С и Блицнет-овог пакета Трио Optic, који су практично једнаке понуде у ТВ и Интернет компоненти, док у услузи фиксне телефоније, за разлику од скупљег Мтел-овог пакета С, Блицнет-ов Трио Optic омогућава неограничен саобраћај према свим мрежама у БиХ.
- Упоредба 4-play услуга између Мтела и Логософта најјасније доказује постојање прекомјерних цијена. У том смислу адекватно је упоредити Мтел-ов Пакет С+ са Логософт-овом Слагалицом 1, те Мтел-ов пакет М+ са Логософт-овом Слагалицом 2.

Табела 4.

Пакет (цијене у КМ)	Мтел	Логософт	Телрад Нет	Блицнет	Елта-Кабел
4-play (ТВ/ Интернет/фиксна телефонија/мобилна телефонија)	91,90 КМ/мј (Пакет С+) 103,90 КМ/мј (Пакет М+) 174,90 КМ/мј (Пакет Л)	67,08 КМ/мј (ЛоГО! Слагалица примјер 1) 77,62 КМ/мј (ЛоГО! Слагалица примјер 2)	нема у понуди	нема у понуди	нема у понуди

- Пакет С+ приказан у табели представља основни пакет+Плус или ХД или Пинк Плус, Интернет до 100/50 Мбпс, неограничени разговори у м:тел фиксној мрежи, неограничени разговори према м:тел мобилној мрежи, 2ГБ саобраћаја.
- Пакет М+ приказан у табели представља основни пакет+Плус+Пинк Плус+ХД, Интернет до 100/50 Мбпс, неограничени разговори у м:тел фиксној мрежи, неограничени разговори према свим мрежама у БиХ, 4ГБ саобраћаја.
- Пакет Л приказан у табели представља основни пакет+Плус+Пинк Плус+ХД+ХБО Премиум ХД+ХБО, Интернет до 200/100 Мбпс, неограничени разговори у м:тел фиксној мрежи, неограничени разговори према свим мрежама у БиХ, 50ГБ саобраћаја.
- Пакет ЛоГО! Слагалица примјер 1 приказана у табели представља Основни пакет+Плус пакет, Интернет до 120/10 Мбпс, неограничени разговори у Логософт фиксној мрежи и

1000 минута према свим фиксним телефонским мрежама у БиХ на фер основи, 50 минута према свим мобилним мрежама и 2ГБ саобраћаја.

- Да наведена ЛоГО! Слагалица примјер 2 приказан у табели представља Основни пакет+Плус пакет+ХД пакет, Интернет до 120/10 Мбпс, неограничени разговори у Логософт фиксној мрежи и 1000 минута према свим фиксним телефонским мрежама у БиХ на фер основи, 150 минута према свим мобилним мрежама и 4ГБ саобраћаја.
- Мтел-ов Пакет С+ и Логософт-ова Слагалица 1 је у компоненти ТВ садржајно изједначен, Интернет је веће брзине *downloada* на страни понуде Логософта, код фиксне телефоније поред неограничених разговора у понуди Логософта је и саобраћај према другим операторима у БиХ, те Логософт-ова понуда у мобилној телефонији укључује, за разлику од Мтела, саобраћај према свим мрежама у Босни и Херцеговини, док су понуде у погледу мобилног интернета изједначене.
- Упркос наведеним разликама и предностима понуде Логософта, Мтел-ова услуга је скупља за скоро 40%, што упућује на постојање прекомјерних цијена Мтела.
- Упоредба Мтел-овог пакета М+ и Логософт-ове Слагалице 2 даље потврђује повреду Закона. Ове услуге су изједначене у смислу ТВ компоненти (Плус пакет Логософта обухвата Пинк канале), у Интернет компоненти су веће брзине *downloada* код Логософта, док су понуде фиксне и мобилне телефоније сличног садржаја.
- Постојање прекомјерних цијена Мтела у пружању мултипле-плау услуга утврђено и од стране сталног судског вјештака економске струке, др сц. Аиде Соко, која је у свој анализи утврдила „да су цијене код повезаних лица значајно ниже, чак и до 40% у односу на цијене сличних пакета у Мтел услузи, односно да су цијене које наплаћује Мтел значајно више у односу на цијене повезаних лица. Посебно је изражена разлика у цијенама Мтел и Телрад код 2-play услуга и Мтел – Логософт код 3-play и 4-play услуга. Имајући у виду да се ради о сличним пакетима услуга разлика у цијени је материјално значајна и огледа се у вишем профиту Мтел-а у односу на профит повезаних лица. Анализом трошкова и амортизације Мтел-а утврђено је да не постоје значајна улагања нити трошкови којима би се оправдала разлика у цијени.
- Подносилац захтјева позива Конкуренцијски савјет да у поступку покренутом по Захтјеву прихвати анализу вјештака, а а на околности успоредбе *multiple-play* пакета оператора Телеком Србија групације и односа формираних малопродајних цијена у односу на трошкове које ти оператори имају.
- Члан 10. став 2 тачка ц) Закона изричито забрањује „примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводи у неравноправан и неповољан конкурентски положај”.
- Ова одредба јасно забрањује дискриминацију од стране доминантног привредног субјекта, а теорија и пракса у праву конкуренције ЕУ су јасно назначиле како се наведена дискриминација односи не само на правна лица с којима доминантни субјекат закључује пословне односе, већ и на потрошаче директно (*Commission Decision Deutsche Post AG-Interception of cross-border mail (COMP/C-1/36.915) (2001/892/EC) [2001] OJ L331/40, [130]; Commission Decision 1998 Football World Cup (Case No IV/36/888) (2001/12/EC) [2000] OJ L5/55 [87]. Виду више: Pinar Akman, To Abuse, or not to Abuse: Discrimination between Consumers, str. 12.*).
- Ипак, како је то представљено у Доказима 10 и 11, Телеком Србија група примјењује различите услове за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводи у неравноправан и неповољан конкурентски положај. Наведени облик злоупотребе

доминантног положаја истакнут је у члану 9. став (1) Одлуке којим се истиче „дискриминација у висини цијена (различите цијене) одређеног производа или услуге на различитим релевантним географским тржиштима“. У конкретном случају, управо Телеком Србија група примјењује различите цијене пакетираних (*multiple-play* услуга) услуга на различитим релевантним тржиштима – општине и градови у Републици Српској и Град Сарајево.

- Креирањем понуда које нису јединствене на нивоу Телеком Србија групе, највећи број корисника који је присутан на подручју општина и градова у Републици Српској је практично дискриминиран, па тако примјерице за исту услугу 4-play корисници Мтела у Бања Луци плаћају 30-40% више цијене од корисника Логософта у Сарајеву. На овај начин, јасном повредом члана 10. став (2) тачка ц) Закона, корисници Телеком Србија групе су очигледно и грубо цјеновно дискриминирани.
- О стању на релевантном тржишту и могућим злоупотребама СМП оператора (укључујући Мтел) у виду дискриминације корисника истакнуто је од стране РАК-а у Анализи, гдје се јасно истиче како „у одсуству регулаторних обавеза на овом тржишту, оператори са значајном тржишном снагом могли би дискриминирати крајње кориснике нудећи само одређеним крајњим корисницима одређене погодности/бенефите. Таква дискриминација може бити у облику цјеновне политике или других увјета, на примјер додатних могућности или квалитета услуга. На примјер, кад у некој локалној заједници постоји још један локални оператор, оператор са значајном тржишном снагом могао би у тој заједници нудити ниже цијене мјесечне претплате.“
- Имајући у виду представљене чињенице Подносилац захтјева сматра како Телеком Србија група очигледно цјеновно дискриминира своје кориснике примјењујући различите цијене за исте услуге на релевантним тржиштима. Наведена повреда конкуренције није инцидентне, или транзиторне природе, већ стратешка политика експлоатације корисника на подручју гдје Телеком Србија група трпи мањи конкурентски притисак (привредни субјекти Телрад Нет, Елта Кабел и Блицнет су у саставу Телеком Србија групе већ двије године.
- Наведена анализа јасно указује како Мтел у својим *multiple-play* понудама системски примјењује прекомјерно високе цијене услијед свог монополског положаја, те остваривањем високих прихода на овим услугама унакрсно субвенционира одређене операторе у Телеком Србија групације који *multiple-play* услуге потом пружају по знатно нижим цијенама.

У складу са напријед наведеним Подносилац захтјева предлаже да Конкуренцијски савјет донесе рјешење којим ће утврдити да Телеком Србија група (односно, привредна друштва у саставу ове групе у БиХ, путем којих се одвија повреда конкуренције) злоупотребљава доминантан положај у смислу члана 10. став (2) тачке а), б), ц) Закона, те наложи мјере ради потпуног и ефикасног спречавања даље злоупотребе доминантног положаја.

Конкретно, Подносилац захтјева подноси захтјев да Конкуренцијски савјет наложи Телеком Србија групи да у року од 30 дана изједначи малопродајне цјеновнике свих оператора унутар Телеком Србија групе у Босни и Херцеговини, на начин да исте у понуди свих оператора у саставу пословног субјекта Телеком Србија групације у Босни и Херцеговини морају бити међусобно уједначене, а све заједно усклађене са Законом и подзаконским актима Конкуренцијског савјета.

Ради осигуравања provedбе ове мјере, неопходно је да Конкуренцијски савјет наложи свим операторима у саставу пословног субјекта Телеком Србија групе у Босни и Херцеговини да најкасније у року од 8 дана од одлуке Конкуренцијског савјета у овом предмету доставе Конкуренцијском савјету нови јединствени цјеновник за Босну и Херцеговину са потврдом једне

од „Биг 4“ ревизорских кућа да су цијене међусобно усклађене и у складу су са Законом односно мјерама које Конкуренцијски савјет изрекне у овом предмету.

У Допуни захтјева Подносилац захтјева у битном наводи сљедеће:

- Подносилац захтјев сматра како Телеком Србија група злоупотребљава доминантни положај на релевантном тржишту у смислу члана 10. став (2) тачке а), б) и ц) Закона у континуитету од стицања контроле над субјектима Логософт, Блицнет, Телрад Нет и Елта Кабел, и то имајући у виду како је контрола над наведеним операторима омогућила искључивање конкуренције на подручју Републике Српске и стварање монополског положаја, те наступ на тржиштима ван подручја Републике Српске (Сарајево) путем оператора Логософт. На тај начин су испуњени услови за облицима злоупотребе на које указује Подносилац захтјева, најприје прекомјерним цијенама на подручју Републике Српске, односно унакрсном субвенционирању и дискриминацији корисника на подручјима ван Републике Српске гдје се Телеком Србија група суочава са конкурентским притиском.
- Након што је Конкуренцијски савјет усвојио Рјешење број 06-26-1-02-19-11/14 од 10.06.2014. године, којим је одобрена концентрација над оператором Логософт, створени су услови за злоупотребу доминантног положаја Телеком Србија групе.
- Подносилац захтјева наводи општине и градове на подручју Републике Српске са назначеним подацима о тржишном учешћу оператора Телеком Србија групе и њихових конкурената на тржишту дистрибуције аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија.
- Подносилац захтјева истиче како је компонента дистрибуције аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија саставни дио пакетираних (мултипле-плау) услуга, због чега је потребно ове податке посматрати као релевантне за утврђивање доминантности оператора (приказани у Табели 5.)

Табела 5.

ОПШТИНА/ГРАД	Телеком Србија група	Telemach	Ортак Шипово	ТерТраде Прњавор	Елнет Лакташи	Стокић Добој	ТрионТел
БАЊА ЛУКА	99.86%	0	0	0	0	0	0.14%
БИЈЕЉИНА	100%	0	0	0	0	0	0
БИЛЕЦА	100%	0	0	0	0	0	0
БРАТУНАЦ	100%	0	0	0	0	0	0
БРЦКО	100%	0	0	0	0	0	0
БРОД	100%	0	0	0	0	0	0
ЧАЈНИЧЕ	100%	0	0	0	0	0	0
ЧЕЛИНАЦ	100%	0	0	0	0	0	0
ДЕРВЕНТА	100%	0	0	0	0	0	0
ДОБОЈ	99,71%	0	0	0	0	0.29%	0
ДОЊИ ЖАБАР	100%	0	0	0	0	0	0
ФОЧА	100%	0	0	0	0	0	0
ГАЦКО	100%	0	0	0	0	0	0
ГРАДИСКА	100%	0	0	0	0	0	0
ХАН ПИЈЕСАК	100%	0	0	0	0	0	0
ИСТОЧНА ИЛИЦА	100%	0	0	0	0	0	0

ИСТОЦНИ ДРВАР	100%	0	0	0	0	0	0
ИСТОЧНИ МОСТАР	100%	0	0	0	0	0	0
ИСТОЧНО НОВО САРАЈЕВО	100%	0	0	0	0	0	0
ЈЕЗЕРО	100%	0	0	0	0	0	0
КАЛИНОВИК	100%	0	0	0	0	0	0
КНЕЖЕВО	100%	0	0	0	0	0	0
КОСТАЈНИЦА	100%	0	0	0	0	0	0
КОТОР ВАРОШ	100%	0	0	0	0	0	0
КОЗАРСКА ДУБИЦА	100%	0	0	0	0	0	0
КРУПА НА УНИ	100%	0	0	0	0	0	0
КУПРЕС	100%	0	0	0	0	0	0
ЛАКТАШИ	98.96%	0	0	0	1.04%	0	0
ЉУБИЊЕ	100%	0	0	0	0	0	0
ЛОПАРЕ	100%	0	0	0	0	0	0
МИЛИЋИ	100%	0	0	0	0	0	0
МОДРИЧА	100%	0	0	0	0	0	0
МРКОЊИЦ ГРАД	99.92%	0.08%	0	0	0	0	0
НЕВЕСИЊЕ	100%	0	0	0	0	0	0
НОВИГРАД	100%	0	0	0	0	0	0
НОВО ГОРАЖДЕ	100%	0	0	0	0	0	0
ОСМАЦИ	100%	0	0	0	0	0	0
ОШТРА ЛУКА	100%	0	0	0	0	0	0
ПАЛЕ	100%	0	0	0	0	0	0
ПЕТРОВАЦ	100%	0	0	0	0	0	0
ПРИЈЕДОР	100%	0	0	0	0	0	0
ПРЊАВОР	99.05%	0	0	0.95%	0	0	0
РИБНИК	100%	0	0	0	0	0	0
РОГАТИЦА	100%	0	0	0	0	0	0
РУДО	100%	0	0	0	0	0	0
ШАМАЦ	100%	0	0	0	0	0	0
ШЕКОВИЋИ	100%	0	0	0	0	0	0
СИПОВО	99.66%	0	0.34%	0	0	0	0
СОКОЛАЦ	100%	0	0	0	0	0	0
СРБАЦ	100%	0	0	0	0	0	0
СРЕБРЕНИЦА	100%	0	0	0	0	0	0
СТАНАРИ	100%	0	0	0	0	0	0
ТЕСЛИЋ	100%	0	0	0	0	0	0
ТРЕБИЊЕ	100%	0	0	0	0	0	0
ТРНОВО	100%	0	0	0	0	0	0
УГЉЕВИК	100%	0	0	0	0	0	0

ВИШЕГРАД	100%	0	0	0	0	0	0
ВЛАСЕНИЦА	100%	0	0	0	0	0	0
ВУКОСАВЉЕ	100%	0	0	0	0	0	0
ЗВОРНИК	100%	0	0	0	0	0	0

- Приказани подаци у табели јасно упућују како на подручју свих општина и градова на подручју Републике Српске оператори Телеком Србија групе имају изразито доминантан положај, а у већини општина и градова и монополски положај на тржишту пружања пакетираних (multiple-play) услуга крајњим корисницима.
- Конкуренти оператора Телеком Србија групе у највећем броју општина и градова нису уопште присутни на тржишту, те не представљају било какав конкурентски притисак.
- Подносилац захтјева наводи да се оператори Телеком Србија групе налазе у повољном положају са аспекта права конкуренције у максимизирању добити путем злоупотребе доминантног положаја.
- Телеком Србија група се налази у таквој позицији да на подручју свих општина и градова у Републике Српске да може једностраним поступањем одређивати прекомјерно високе цијене у смислу члана 10. став (2) тачка а) Закона, без ризика да ће незадовољни корисници раскинути уговорни однос и опредјелити се за услуге другог оператора.

Табела б.

Оператор	Број корисника
Блицнет (Телеком Србија група)	30.655
Мтел (Телеком Србија група)	108.556
Елта Кабел (Телеком Србија група)	47.748
Телрад Нет (Телеком Србија група)	16.082
Елнет Лакташи	2.182
Тегс Trade Прњавор	1.993
Стокић Добој	615
Ортак Сипово	710
Telemach доо	163
ТрионТел	300
Укупно	209.004
Укупно (Телеком Србија група)	203.041
Укупно остали оператори у Републици Српској	5.963

- Подносилац захтјева у табели и наводи податке о тржишном учешћу оператора Логософт и његових конкурената у пружању multiple-play услуга на подручју Сарајева:

Табела 7.

Оператор	Тржишно учешће
Telemach (са повезаним лицима)	75%
БХ Телеком	21%
Логософт	4%
УКУПНО	100%

- Према сазнањима Подносиоца захтјева оператори Телеком Србија групе на подручју Републике Српске одређују прекомјерно високе цијене за услугу приступа интернету корпоративним корисницима, односно привредним субјектима. С тим у вези, у табели су приказани детаљи понуда оператора Телеком Србија групе за пружање услуге интернета корпоративним корисницима на подручју Републике Српске и на подручју Сарајева.

Табела 8.

Уговорни орган	Подручје	Услуга	Изабран и понуђач	Цијена у КМ
Влада РС - Ген. секретаријат	РС	Интернет + одржавања	МТЕЛ + Проинтер	51,000.00
МУП РС	РС	Интернет	МТЕЛ	51,678.00
Дирекција за цивилно зракопловство	РС	Интернет	МТЕЛ	102,564.00
Централна банка БиХ - Бања Лука	РС	Интернет	МТЕЛ	29,059.20
Град Бијељина	РС	Фиксна телефонија	МТЕЛ	48,951.00
Град Требиње	РС	Интернет + фиксна + мобилна телефонија	МТЕЛ	145,282.70
Републичка управа за инспекцијске послове Баниа Лука	РС	Телекомуникацијске услуге	МТЕЛ	462,000.00
Град Бијељина	РС	Интернет	МТЕЛ	11,980.80
Високи судски и тужилачки савјет БиХ	Сарајево	Интернет (ГИА 30/30 Мбпс)	Логософт	465.66
Телевизија Кантона Сарајево	Сарајево	Интернет (ГИА 70/70 Мбпс)	Логософт	800.00
Министарство финансија и трезора БиХ	Сарајево	Интернет (ГИА 15/15 Мбпс, Л2 10/10 Мбпс градска, Вифи 5/5 Мбпс, веб хостинг)	Логософт	649.00

- Подносилац захтјева наводи да је РАК у приједлогу Три критеријума теста на тржишту малопродајног широкопојасног приступа интернету из јуна 2020. године утврдила како се телекомуникацијска мрежа за пружање услуга широкопојасног приступа интернету између оператора Telemach, БХ Телеком и ХТ Мостар преклапа, те да традиционални оператори (БХ Телеком, ХТ Мостар и Мтел) услугу приступа интернету нуде на подручјима која кореспондирају са подручјем покривености њиховом мрежом.
- На основу показатеља оператори из Телеком Србија групе (изузимајући Логософт) имају фиксну мрежу и пружају услуге интернета на подручју Републике Српске, јасно је како

и на овом тржишту оператори Телеком Србија групе уживају монополски положај који им омогућава различите облике злоупотребе доминантног положаја.

- Након аквизиције алтернативних оператора који сада послују у оквирима Телеком Србија групе, тржиште пружања услуге приступа интернету корпоративним корисницима на подручју Републике Српске постало је монополско тржиште по операторе Телеком Србија групе, који су ослобођени и потенцијалне конкуренције услијед неизграђене фиксне инфраструктуре осталих оператора

Због свега напријед наведеног, Подносилац захтјева тражи од стране Конкуренцијског савјета доношење Закључка о покретању поступка због злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) под а), б) и ц) Закона против Телеком Србија групе.

Конкуренцијски савјет је дана 22.10.2022. године под бројем: УП-04-26-2-014-28/21 запримио одговор на Захтјев у којем Противна страна наводи сљедеће:

- Наводи Telemach да је Телеком Србија група извршила наводну злоупотребу доминантног положаја дати су произвољно и без доказа, и за исте нема упоришта у прописима и пракси институција Босне и Херцеговине и Европске уније.
- Да би учесник на тржишту могао извршити такву злоупотребу, мора се претходно правилно дефинисати релевантно тржиште, како би се утврдило да на тако дефинисаном релевантном тржишту посједује доминантан положај, који затим злоупотребљава. У конкретном случају, ниједан од наведена три критерија није доказан.
- У вези са претходним, приједлог Telemach да се релевантно географско тржиште дефинише на подручју општина које покрива мрежна/фиксна инфраструктура оператора из Телеком Србија групе, односно општинама у Републици Српској и Граду Сарајеву није у складу са праксом Конкуренцијског савјета у поступцима које води у сектору телекомуникација, праксе Европске комисије, као ни са начином функционисања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини.
- Евидентно је да је таква дефиниција релевантног тржишта конструисана искључиво из разлога да се само прејудира, а не и докаже, да положај Телеком Србија групе подразумева високо тржишно учешће.
- Када је ријеч о релевантном тржишту производа, Противна страна се слаже са Подносиоцем захтјева да се исто дефинише као тржиште пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво), односно тржиште пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима на територију Босне и Херцеговине.
- У том смислу битно је истаћи да Телеком Србија група, ни на једном од тржишта која су укључена у дефиницију (фиксна телефонија, мобилна телефонија, интернет и телевизија), не посједује доминантан положај, па самим тим не може посједовати ни доминантан положај на тржишту структурираном као пакетирани телекомуникационе услуге у Босни и Херцеговини.
- Радње наводне злоупотребе доминантног положаја Telemach, прије свега, описује као наплаћивање нелојалних цијена од стране Телеком Србија групе. Међутим, умјесто да постојање нелојалних цијена утврди кроз анализу односа цијена и трошкова и поређење цијена једног учесника на тржишту са цијенама конкурената (као што су Telemach, БХ Телеком д.д. Сарајево, ЈП Хрватске телекомуникације д.д. Мостар) Telemach се фокусира искључиво на друштва у оквиру Телеком Србија групе (иако се они не могу сматрати конкурентима већ једним учесником на тржишту), уз констатацију да су пакети који

пружају мултипле-плау услуге исти или готово идентични и да се разлика у цијенама не може оправдати, без утврђивања насталих трошкова и квалитета садржаја који се нуде од стране наведених друштава, а који несумњиво и примарно утичу на формирање цијене.

- Подносилац захтјева иде и корак даље. Наиме, када је ријеч о цијенама у уговорима о приступу интернету са корпоративним корисницима, Telemach и ту врши поређење искључиво између друштава у оквиру Телеком Србија групе (конкретно Логософта и Мтела), без укључивања конкурената (тј. Telemach, БХ Телеком д.д. Сарајево, ЈП Хрватске телекомуникације д.д. Мостар).
- Подносилац захтјева додатно доводи Конкуренцијски савјет у заблуду тако што пореди категорије које се не могу поредити, тј. цијене мјесечних накнада из уговора које је закључивао Логософт и цијене за цјелокупно трајање уговора које је закључивао Мтел.
- У циљу доказивања вршења повреда конкуренције од стране Телеком Србија групе, Телемацх наводи притужбе крајњих корисника, иако је РАК установио да су исте неосноване, а поступање Блицнета и Мтела у складу са законом прописаним обавезама приликом измјена и допуна цијеновника.
- Коначно, тврдња да Телеком Србија група цијеновно дискриминише сопствене кориснике не потпада под законску одредбу о злоупотреби доминантног положаја имајући у виду да они између себе не представљају конкуренте, те да се на овај начин не могу довести у неравноправан и неповољан конкурентски положај.
- Telemach је у Захтјеву дефинирао релевантно тржиште производа као тржиште пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво), односно тржиште пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима. У погледу релевантног географског тржишта, Telemach је навео да се исто дефинише на подручју општина које покрива мрежна/фиксна инфраструктура оператора из Телеком Србија групе, односно општинама у Републици Српској и Граду Сарајеву.
- Подносилац захтјева је по свом нахођењу спорадично дефинирао релевантно географско тржиште искључиво са циљем да створи привид да Телеком Србија група посједује доминантан положај. Наведени приједлог релевантног географског тржишта нема упориште у пракси Конкуренцијског вијећа и Европске комисије, нити је у складу са законским оквиром у области телекомуникација у Босни и Херцеговини.
- Пружање пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга, као што и Подносилац захтјева тврди, састоји се од фиксне телефоније, мобилне телефоније, интернета и телевизије. Све наведене услуге су регулисане од стране РАК на националном нивоу. С тим у вези, приједлог Подносиоца захтјева да се релевантно географско тржиште сузи на подручје општина које покрива мрежна/фиксна инфраструктура оператора из Телеком Србија групе, односно општина у Републици Српској и Граду Сарајеву није прихватљиво.
- Сви оператори фиксне телефоније у Босни и Херцеговини пружају услуге својим корисницима путем мрежне инфраструктуре. Оператор јавне електронске мреже који посједује одговарајућу дозволу РАК може бити власник јавне електронске комуникационе мреже намјењене за пружање јавних телекомуникационих услуга. Такођер, такав оператор има могућност да инсталира јавне електронске комуникационе мреже са правом грађења и инсталирања преко јавних или приватних површина, користи радио фреквенцијски спектар за потребе рада мреже, самостално пружа јавне телекомуникационе мрежне услуге на таквој мрежи, и издаје телекомуникациону мрежу у закуп другим лиценцираним операторима телекомуникација.

- Оператор јавне електронске комуникационе мреже може бити власник/посједовати мрежу на цјелокупној територији Босне и Херцеговине или на једном њеном дијелу. С тим у вези, оператори који нису власници телекомуникационе мреже или су власници само на једном дијелу територије Босне и Херцеговине, могу имати приступ мрежи других оператора. У том случају, такви оператори могу закључити уговоре о закупу мреже са носиоцем мрежне дозволе, на основу чега осигуравају своје присуство и на другим дијеловима Босне и Херцеговине. Другим ријечима, оператори регистровани за пружање услуга фиксне телефоније, без обзира на распрострањеност властите мреже, могу имати, и имају, приступ корисницима на територији цијеле Босне и Херцеговине.
- Пракса Европске комисије јасно указује да се тржиште фиксне телефоније дефинише као национално по обиму. Наиме, у предмету Carphone Warehouse/Tiscali UK (Европска комисија, Carphone Warehouse/Tiscali UK, предмет бр. М.5532 од 20.05.2009. године), Европска комисија је закључила да је релевантно тржиште национално, имајући у виду, између осталог, континуирани значај националне регулације у сектору телекомуникација и снабдијевања узлазних велепродајних услуга које функционишу на националној основи. Такође, Европска комисија је и у предметима: *Telefonica/Hansenet Telekommunikation* предмет бр. М. 5730 од 16.12.2009. године), *Vodafone/Kabel Deutschland*, предмет бр. М.6990 од 20.09.2013. године) и *PPHGROUP/TELENOR TARGETCOMPANIES*, предмет бр. М.8883 од 27.07.2018. године релевантно географско тржиште дефинисала на националном нивоу.
- У Босни и Херцеговини се лиценцирање обавља на националном нивоу тако што РАК, као регулатор сектора телекомуникација са надлежностима на територији Босне и Херцеговине, издаје дозволе операторима мобилне телефоније које важе на читавој територији Босне и Херцеговине.
- Правилем РАК-а број 73/2014 о обављању дјелатности пружаоца јавних мобилних телефонских услуга прописују се једнаки услови за све операторе у било за стицање права и основна правила за обављање дјелатности комерцијалног даваоца јавних мобилних телефонских услуга.
- Такође, Правило РАК 62/2012 о преносивости телефонских бројева уређује техничке и административне услове под којима корисници у јавној телефонској мрежи Босне и Херцеговине на територији читаве БиХ, задржавају своје бројеве независно од промјене локације, сервиса и оператора телекомуникација.
- Позитивно-правни прописи Босне и Херцеговине који регулишу област мобилне телефоније ни у једном случају не врше подјеле, нити праве разлике између ентитета у оквиру Босне и Херцеговине, односно градова и општина. Такође, досадашња пракса Европске комисије показује да се тржиште мобилне телефоније одређује на националном нивоу.
- Као и у случају фиксне телефоније и интернета и пружање услуга дистрибуције телевизијског и радио програма се у БиХ одвија путем мрежне телекомуникационе инфраструктуре, те све што је напријед наведено за тржиште фиксне телефоније и интернета примјењиво је за тржиште пружања услуга дистрибуције телевизијског и радио програма.
- Оператори са одговарајућом лиценцом имају могућност да пружају наведене услуге на територији читаве Босне и Херцеговине независно од чињенице да ли посједују мрежну инфраструктуру или закључују уговоре о закупу мреже са другим лиценцираним операторима.

- У погледу тржишта дистрибуције телевизијског и радио програма, Европска комисија је у пракси заузела став да је исто национално по обиму по својој природи и да обухвата лингвистички хомогена подручја.
- Напријед наведени приказ функционисања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини и (праксе Европске комисије, Конкурентијски савјет је препознао у својој досадашњој пракси и то првенствено у рјешењу број: УП-05-26-1-005-24/19 од 18.07.2022. године којим је одобрена концентрација привредног субјекта Мтел над 100% удјела у привредном субјекту Елта Кабел. У наведеном рјешењу Конкурентијски савјет је примјенио члан 43. став (7) Закона којим је користио судску праксу судова Европске уније и одлуке Европске комисије када је релевантно тржиште одредио као малопродајно тржиште фиксне телефоније, мобилне телефоније, тржиште пружања услуга интернета и тржиште дистрибуције радио и ТВ програма на територији Босне и Херцеговине.
- Такође у рјешењима о одобреним концентрацијама број: УП-05-26-1-036-20/18 од 18.12. 2018. године и број: УП-05-26-1-005-14/18 од 02.08. 2018. године Конкурентијски савјет је релевантно тржиште производа одредио као тржиште фиксне телефоније, мобилне телефоније, тржиште пружања услуга интернета и услуга радио и ТВ програма, на подручју Босне и Херцеговине.
- Поред поступака одобрења концентрација у сектору телекомуникација у којима се релевантно географско тржиште одређује на подручју Босне и Херцеговине, Конкурентијски савјет је у својој пракси у 12 поступака утврђивања злоупотребе доминантног положаја или забрањеног споразума релевантно географско тржиште дефинисало као териториј Босне и Херцеговине.
- Имајући у виду све напријед наведено, Противна страна предлаже да Конкурентијски савјет релевантно тржиште у овом поступку одреди као тржиште пружања пакетираних (multiple-play телекомуникационих услуга крајњим корисницима малопродајни ниво) односно тржиште пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима на територији Босне и Херцеговине.
- У Захтјеву, Telemach се позива на Листу оператора са значајном тржишном снагом из 2012. године (у даљем тексту: Листа оператора) истичући да Мтел има значајну тржишну снагу на тржишту услуга фиксне и мобилне телефоније на територији Босне и Херцеговине.
- Јасно је да се у Листи оператора не наводе подаци о учешћу, односно тржишној снази Телеком Србија групе на тржишту пружања пакетираних (мултипле-плауј телекомуникационих услуга крајњим корисницима на малопродајном нивоу, нити на тржишту пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима, а које је Telemach навео као релевантна. Међутим и поред тога што Листа оператора не садржи податке о тржишној снази Телеком Србија групе на релевантним тржиштима, Telemach произвољно закључује да иста има доминантан положај на релевантним тржиштима.
- Дакле, наведена оцјена заснована је на погрешно утврђеном чињеничном стању, тј. на произвољно изведеном закључку Telemacha који не произлази из Листе оператора.
- Напомињемо да се пружање пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга састоји од фиксне телефоније, мобилне телефоније, интернета и телевизије. На основу годишњег извештаја РАК за 2020. годину, Телеком Србија група не посједује доминантан положај ни на једном од наведених тржишта на територији Босне и Херцеговине.

- На тржишту фиксне телефоније, редослијед оператора према броју фиксних директних телефонских линија у раду је сљедећи: БХ Телеком 246.154, Телеком Србија група 217.407, ХТ Мостар 97.208 и алтернативни опретери 146.149.
- На тржишту мобилне телефоније, редослијед оператора према броју претплатника је сљедећи: БХ Телеком 1.526.959, Телеком Србија група 1.267.496, ХТ Мостар 715.113, Дасто Семтел 106.
- Према Прегледу стања тржишта телекомуникација у БиХ за 2020. годину, Телеком Србија група такође не ужива доминантан положај на тржишту интернета.
- У погледу тржишта дистрибуције аудиовизуелних услуга и медијских услуга радија, тржишно учешће Телеком Србија групе износи 25,1%, док управо Telemach са својим повезаним лицима посједује доминантан положај са учешћем од чак 40,4%.
- Такође, Телеком Србија група не посједује доминантан положај ни на тржишту пакета од двије услуге и три услуге. Наиме, према Прегледу стања тржишта телекомуникација у БиХ за 2020. годину, удио Мтела са повезаним лицима износи 23,16% на тржишту пакета од двије услуге, док према истим подацима удио Мтел са повезаним лицима износи 25,68% на тржишту пакета од три услуге.
- Ни на једном од тржишта која могу бити укључена у пакетирани (multiple-play) телекомуникационе услуге, Телеком Србија група не посједује доминантан положај, па самим тим не посједује ни доминантан положај на тржишту структурираном као пакетирани (multiple-play) телекомуникационе услуге на територији Босне и Херцеговине.
- Привредни субјекат Telemach наводи у Захтјеву да су се крајњи корисници услуга Телеком Србија групе обраћали секторским регулаторима са притужбама везаним за злоупотребу доминантног положаја Телеком Србија групе. У прилогу Захтјева, Telemach је доставио притужбе крајњих корисника на измјене цјеновника Мтела и Блицнета.
- На основу анализе приложене документације, притужбе корисника на измјену цјеновника, РАК је установио да су све притужбе биле неосноване и да су се Блицнет и Мтел придржавали свих својих обавеза приликом измјена и допуна цјеновника.
- Наиме, у свим приложеним притужбама, РАК је утврдио да су Блицнет и Мтел испунили све своје обавезе тако што су крајњим корисницима доставили обавјештење о измјенама и допунама цјеновника, објавили све измјене на интернет страници, објавили измјене у дневним новинама и понудили корисницима промјену пакета или раскид уговора без плаћања надокнаде у периоду до примјене измјењених услова пружања пакета услуга.
- Из свега горе наведеног, јасно је да су тврдње Telemacha о притужбама корисника неосноване.
- Према утемељеној пракси институција Европске уније, постојање нелојалних цијена се не може просто претпоставити, већ је исто потребно доказати примјеном теста установљеног у предмету United Brands vs Commission (Predmet United Brands vs. Commission, 14. фебруар 1978. године). Наиме, овом одлуком установљени су критеријуми, односно двофазни тест, за утврђивање да ли је цијена нелојална: „Питања која се имају утврдити су да ли је разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена значајна, и уколико је одговор на ово питање позитиван, да ли је цијена која је наметнута неправична сама по себи, или у односу на конкурентске производе.“

- Прва фаза поменутог теста се фокусира на питање односа цијена и трошкова. Наиме, прво је потребно утврдити да ли трошкови, који су генерисани како би неки производ или услуга били пласирани на тржиште, оправдавају висину цијене. Другим ријечима, цијена која превазилази разуман однос према економској вриједности услуге би представљала нелојалну цијену. Однос између трошкова Телеком Србија групе и висина цијене коју сноси крајњи корисници у конкретном поступку не превазилазе апстрактну границу коју поставља прва фаза теста. У предметном поступку је на основу свих расположивих података јасно да Телеком Србија група не наплаћује несразмјерне цијене у односу на трошкове пружања multiple-play услуга.
- Такође, Telemach у свом Захтјеву паушално наводи цијена услуга које Телеком Србија група наплаћује не осврћући се подробније на трошкове које она има како би наведене услуге на тржишту и пружила. Telemachови наводи који трошкове пружања услуга своде само на нове инвестиције и амортизацију у потпуности запостављају чињеницу да трошкови пословања такођер представљају једну од категорија трошкова који неминовно утичу на висину цијене, односно начин пословања Телеком Србија групе који је усмјерен ка пружању најквалитетније могуће услуге по конкурентним цијенама. Овакав вид пословања неминовно доводи до већих трошкова, односно пружање најквалитетније услуге генерише високе трошкове који се одражавају на цијене, али никако не могу представљати нелојалне цијене управо због међузависности трошкова и финалне цијене.
- Друга фаза поменутог теста се спроводи само уколико постоји значајна разлика између трошкова и наплаћене цијене, што овдје није случај. Ипак, уколико бисмо наставили да слиједимо тест, иако за тим нема потребе, дошли бисмо до поређења предметне цијене са цијенама производа конкурената.
- Анализа која слиједи у наставку садржи приказ Мтелових цијена и цијена његових главних конкурената, те недвосмислено указује на то да се ни по овом критерију цијене не могу схватити као нелојалне или прекомјерне. Дакле, чак и када бисмо дошли до друге фазе испитивања цијена које наплаћује Мтел, долазимо до истог резултата као и у првој фази, то јест да у конкретном случају не постоје нелојалне цијене.
- Сходно томе, узимајући у обзир трошкове које Телеком Србија група сноси и висину цијене која се наплаћује корисницима, недвосмислено можемо закључити да ни прва фаза горе поменутог теста није нарушена. Посљедично, другој фази теста ни не треба приступити, а и када бисмо то учинили, дошли бисмо до истог закључка - да не постоје нелојалне цијене.
- Надаље, осим што у Захтјеву недостаје анализа горе наведеног теста, недостаје и анализа цијена које наплаћује Телеком Србија група и цијена конкурената (Telemach, БХ Телеком и ХТ Еронет).
- У циљу подробнијег објашњења овог питања, у наставку дајемо табеларни приказ цијена које наплаћују Мтел и његови конкуренти. Садржај ове анализе недвосмислено указује на то да не постоји значајна разлика између цијена која би указивала на постојање нелојалних цијена Табела 9. садржи приказ цијена за 2-play пакет услуга који обухвата телевизију и фиксну телефонију. Из приложеног можемо закључити да је понуда Мтел-а скупља у односу на понуду ХТ Еронета за 11,82 КМ, то јест скупља је 29,62%. Међутим, уколико се, поред цијене, размотри и садржај пакета, слиједи закључак да је Мтелов пакет комплетнији, односно да доноси више погодности за кориснике, те је сасвим оправдано и да буде скупљи у односу на понуде конкурената.

Табела 9.

	Мтел	Telemach	БХ Телеком	ХТ Еронет
--	------	----------	------------	-----------

ТВ/Фиксна телефонија	Пакет: С 39,90 КМ	/	Моја ТВ БХ Пхоне 20,00 КМ	Дуо Хоме 28,08 КМ
----------------------	-------------------	---	---------------------------	-------------------

- Табела 10. садржи приказ приказа 2-play пакета услуга који обухвата приступ интернету и фиксну телефонију. Подаци указују на то да између Мтела и његових конкурената када је ријеч о овом пакету такође не постоји разлика која би указала на нелојалне цијене. Разлика између Мтеловог најскупљег пакета и најскупљег пакета ХТ Еронет-а износи свега 1,25 КМ, односно 2,31%.

Табела 10.

	Мтел	Телемацх	БХ Телецом	ХТ Еронет
Интернет/Фиксна телефонија	Пакет: ХС+ 40,90 КМ	/	/	DUO BASIC 1 33,93 КМ
	Пакет: С+ 47,90 КМ	/	/	DUO BASIC 2 45,63 КМ
	Пакет: М+ 53,90 КМ	/	/	DUO BASIC 3 47,97КМ
	/	/	/	DUO BASIC 4 52,65 КМ

- Табела 11. садржи приказ 2-play пакета услуга који обухвата телевизију и приступ интернету. Подаци показују да Мтел у односу на конкуренте нема најскупље пакете, те је сасвим јасно да ни у овој ситуацији не постоје нелојалне цијене од стране Мтела. Најскупљи пакет оваквих 2-play услуга Мтела је од Telemach-овог најскупљег пакета јефтинији 10,9 КМ, односно 14,63%, а у односу на БХ Телеком Мтелов пакет је јефтинији за 97,3 КМ односно за чак 60,47%.

Табела 11.

	Мтел	Телемацх	БХ Телецом	ХТ Еронет
ТВ/Интернет	Пакет: С 56,90 КМ	EON LIGHT DUO 47,50 КМ	Моја ТВ Нет 1 40,90 КМ	/
	Пакет: М 63,60 КМ	EON FULL DUO 59,50 КМ	Моја ТВ Нет 2 50,90 КМ	/
	/	EON PREMIUM DUO 74,50 КМ	Моја ТВ Нет 3 70,90 КМ	/
	/	TRION LIGHT EON + NET 47,50 КМ	Моја ТВ Нет 4 45,90 КМ	/
	/	TRION FULL EON + NET 59,50 КМ	Моја ТВ Нет 5 55,90 КМ	/
	/	TRION PREMIUM + HET 74,50 КМ	Моја ТВ Нет 6 110,90 КМ	/
	/	/	Моја ТВ Нет 7 160,90 КМ	/
	/	/	Моја ТВ Нет повремено 1 49,90 КМ	/
	/	/	Моја ТВ Нет повремено 2 54,90 КМ	/

- Табела 12. садржи приказ 3-плау услуга који обухвата приступ интернету, телевизију и фиксну телефонију. Подаци садржани у табели јасно указују на то да Мтелови пакети нису ни најскупљи на тржишту, нити да постоји значајно одступање у односу на конкуренте. Поређењем најскупљих пакета услуга долазимо до следећих закључака: Мтелов пакет је скупљи од Telemachovog за свега 17,10 KM, то јест 17,34%, док је пакет БХ Телекома скупљи за 75,30 KM, односно скупљи је чак 43,3% од Мтеловог пакета.

Табела 12.

	Мтел	Telemach	БХ Телеком	ХТ Еронет
ТВ/Интернет/ Фиксна телефонија	Пакет: С 63,60 KM	TRION LIGHT EON + NET + TEL 57,50 KM	Моја ТВ Пхоне 33,90 KM	TRIO BASIC 50,31 KM
	Пакет: М+ 71,90 KM	TRION FULL EON + NET + TEL 67,50 KM	Моја ТВ Фулл 1 53,90 KM	TRIOSUPER 64,35 KM
	Пакет: Л 98,60 KM	TRION PREMIUM EON + NET + TEL 81,50 KM	Моја ТВ Full 2 63,90 KM	/
	/	EON LIGHT 57,50 KM	Моја ТВ Full 3 83,90 KM	/
	/	EONFULL 67,50 KM	Моја ТВ Full 4 58,90 KM	/
	/	EON PREMIUM 81,50 KM	Моја ТВ Full 5 68,90 KM	/
	/	/	Моја ТВ Full 6 123,90 KM	/
	/	/	Моја ТВ Full 7 173,90KM	/

- Табела 13. садржи приказ 4-play пакета услуга који обухвата приступ интернету, фиксну телефонију, мобилну телефонију и телевизију. На основу јавно доступних података можемо закључити да је Мтел једини оператор који је на потпуно транспарентан начин дефинирао цијене својих услуга. БХ Телеком и ХТ Еронет као једини конкуренти који пружају 4-play услуге су оставили себи дискрециона овлаштења приликом одређивања цијена. Остављајући избор корисницима да сами креирају свој пакет и/или изабере уређај који ће користити у склопу свог пакета поменути оператори су формирали широк дијапазон могућих цијена за своје услуге. Посљедично, адекватно поређење цијена није могуће због велике могућности варијације коначних цијена за услуге.

Табела 13.

	Мтел	Telemach	БХ Телеком	ХТ Еронет
ТВ/Интернет/ Фиксна телефонија/Мобилна телефонија	Пакет: С+ 91,90 КМ	/	Мој избор (цјена зависи од тога шта крајњи корисник изабере да буде дио понуде)	4x1 (ијена зависи од тога шта крајњи корисник изабере да буде дио понуде)
	Пакет: С Нет+ 91,90 КМ	/	/	/
	Пакет: М+ 103,90 КМ	/	/	/
	Пакет: Л+ 174,90 КМ	/	/	/

- Након приказа цијена коју наплаћују Мтел и његови главни конкуренти из које се може закључити да не постоје нелојалне цијене, осврнућемо се на још један нетачан навод Телемача. Наиме, поређењем 4-play услуга које пружају само Мтел и Логософт у оквиру Телеком Србија групе, Телемачх паушално наводи да се ради о сличним пакетима услуга и да се цијеновна разлика огледа само у вишем профиту Мтела. Међутим, иако се ради о услугама које обухватају мобилну телефонију, фиксну телефонију, приступ интернету и телевизију, значајно је напоменути да се не ради о идентичним пакетима већ да је ријеч о пакетима који пружају различите погодности. Сходно томе, анализом 4-play услуга које пружа Мтел у односу на Логософт недвосмислено се може закључити да је пакет Телеком Србија групе садржајнији, што посљедично доводи и до више цијене.
- Поређењем Мтеловог Пакета: Л+ и Логософтовог пакета LoGO! Quadro+ јасно се види да је понуда ТВ канала квалитетнија у Мтеловом пакету, проток интернета бољи у односу на Логософт-ов пакет, понуда фиксне телефоније боља, као и услуга мобилне телефоније садржајнија. На основу ових чињеница јасно долазимо до одговора на питање зашто постоји разлика у цијени пакета који пружају 4-play услуге. Иако је ријеч о истом виду услуга, ова два пакета се јасно разликују у погледу њиховог садржаја, а тиме и користи за крајње кориснике.
- Привредни субјекат Telemach погрешно закључује да је ријеч о цјеновној политици која за циљ има виши профит. Ријеч је о разумној цјеновној политици која за бољи пакет изискује вишу цијену. Што је у потпуности у складу са првом фазом горе наведеног теста прихваћеног од стране институција Европске уније и уопштено говорећи, са правилима тржишне економије.
- С тим у вези, Telemach износи исте нетачне тврдње о 3-play услугама. Наиме, поређећи цијене и садржај пакета 3-play услуга долазимо до истог закључка. Разлика у цијени одражава и разлику у квалитету услуга које се пружају крајњим корисницима.

- Коначно, цјеновна политика Телеком Србија групе је економски оправдана и у складу је са фер пословном праксом. Не може се свака разлика у цијенама сматрати актом ограничавања конкуренције, те се тако ни разлика у цијени пакета сама по себи не може сматрати довољним основом за закључак о наметању нелојалних цијена. У конкретном случају, чак и када бисмо операторе Телеком Србија групе хипотетички посматрали као конкуренте на тржишту дошли бисмо до закључка да не постоји значајно одступање цијена од реалних трошкова и не постоје значајне разлике у цијенама између ових лица, а које би указале на постојање нелојалних цијена.
- Овакав став је заузео Европски суд правде у предметима *Post Danmark A/S (Post Danmark A/S, предмет бр. Ц-525/16 од 19.04. 2018. године)* и *MEO v. Autoridade da Concorrenca (MEO v. Autoridade da Concorrenca, предмет бр. С-209/10 од 27. марта 2012. године)*. У овим предметима суд је користио приступ који се заснива на посљедицама, односно процјену да ли цјеновна политика доводи до спрјечавања, нарушавања или ограничавања тржишне конкуренције. Дакле, само постојање разлике у цијенама не представља повреду конкуренције. Тако је Европски суд правде у предмету *PostDanmark A/S* заузео слиједећи став: „Чињеница да се пракса доминантног учесника на тржишту може, као и његова политика цијена [...], описати као „цјеновна дискриминација“, односно наплаћивање различитим купцима или различитим класама купаца другачије цијене за робу или услуге за које су трошкови исти или, обратно, наплаћивање јединствене цијене купцима за које се разликују трошкови снабдијевања не може само по себи сугерисати да постоји злоупотреба“.
- Сходно томе, можемо јасно закључити да *Telemachovo* указивање на постојање разлике у цијенама у оквиру Телеком Србија групе не представља повреду конкуренције пер се. Како би се установила повреда, потребно је доказати да цјеновна политика Телеком Србија групе доводи до нарушавања конкуренције на тржишту. Међутим, из горе приложене анализе тржишних цијена недвосмислено произилази да Телеком Србија група не наплаћује нелојалне цијене, нити драстично одступа од цијена које наплаћују њихови конкуренти *Telemach*, БХ Телеком и ХТ Еронет.
- *Telemach* у сажетку Захтјева наводи како је Телеком Србија група одређивала прекомјерне цијене корпоративним корисницима-привредним субјектима за услуге приступа интернету на подручју Републике Српске и Града Сарајева, пропуштајући да пружи било какву аргументацију о томе у образложењу Захтјева. Штавише, само на једном мјесту у Захтјеву (код одредивања релевантног тржишта производа) *Telemach* помиње овај наводни случај злоупотребе доминантног положаја, дајући само приједлог дефиниције релевантног тржишта, не упуштајући се у образлагање тог приједлога.
- Зато на првом мјесту указујемо на значај и озбиљност које сам *Telemach* даје својој тврдњи о овом наводном случају злоупотребе доминантног положаја.
- Тек након захтјева Конкуренцијског савјета за допуну захтјева и питања које је Конкуренцијски савјет поставио, *Telemach* износи одређене аргументе о поменутој тврдњи. У одговору на прво од два питања у Допуни захтјева у вези са наводним одређивањем прекомјерних цијена корпоративним корисницима за услуге приступа интернету, *Телемацх* даје табеларни приказ цијена уговора о пружању услуга приступа интернету које су Мтел и Логософт закључили са корпоративним корисницима.
- Покушавајући тим путем да убиједи Конкуренцијски савјет да је Телеком Србија група наводно злоупотребила доининантан положај (који не посједује и који *Telemach* није, нити је могао да докаже), *Telemach* злоупотребљава податке о цијенама из поменутих уговора. Наиме, када су у питању подаци о цијенама из уговора које је Мтел закључио са корпоративним корисницима, *Telemach* је изнио цијене уговора за цјелокупан период трајања уговора. Напомињемо да је одређен број тих уговора закључен на више година.

Са друге стране, када су у питању подаци о цијенама из уговора које је Логософт закључио са привредним субјектима, Telemach износи цијене мјесечних накнада које корпоративни корисници плаћају Логософт-у. Наравно, том приликом није указано Конкуренцијском савјету на ову разлику у приступу.

Табела 14.

Корпоративни корисник	Telemach-ов податак о мјесечној накнади у КМ (не наводе да ли је цијена са или без ПДВ-а)	Податак о мјесечној накнади из уговора у КМ	Податак о цијени за цјелокупно трајање уговора у КМ
Високи судски и тужилачки савјет БиХ	465,66	398,00 без ПДВ-а 465,66 са ПДВ-ом	4.776,00 без ПДВ- а, 5.587,00 са ПДВ- ом
Телевизија Кантона Сарајево	800,00	800,00 без ПДВ-а 936,00 са ПДВ-ом	9.600,00 без ПДВ- а, 11.232,00 са ПДВ-ом
Министарство финансија и трезора БиХ	649,00	649,00 без ПДВ 759,33 са ПДВ-ом	7.788,00 са ПДВ-ом 9.111,96 са ПДВ- ом

- Као што се може видјети из табеларног приказа, када је ријеч о уговору са Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине, дат је износ мјесечне накнаде од 465,66 КМ са ПДВ-ом (који је Telemach изнио у Допуни захтјева, али дата је и цијена за цјелокупно трајање уговора од 4.776,00 КМ без ПДВ-а, односно 5.587,00 КМ са ПДВ-ом (што је Telemach пропустио да истакне у Допуни захтјева, док је за сваки уговор Мтел-а износио цијене за цјелокупно трајање уговора). При том, ово су цијене које су биле предвиђене у уговору са Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине из 2016. године, док Telemach у Захтјеву истиче да је „Мтел стекао 100% власништво над Логософтом 2017. године, те финансијски резултати пословања Логософта након те аквизиције јасно показују вишеструко обезврјеђење вриједности друштва Логософт". Истицање накнаде из уговора из 2016. године од стране Telemacha, након његове тврдње из претходне реченице да су вишеструко обезврјеђење вриједности друштва Логософт, тек након 2017. године, указује на још једну контрадикторност и неконзистентност у Захтјеву Телемацха што неминовно доводи у питање релевантност читаве аргументације из Захтјева.
- Исти тип манипулације и по питању цијена и по питању времена закључења уговора Телемацх је покушао да спроведе и у вези са уговором Логософта са Министарством финансија и трезора Босне и Херцеговине и са Телевизијом Кантона Сарајево.
- На основу изнесеног, недвосмислено је да је Telemach приликом наводођења сва три уговора Логософта са корпоративним корисницима, заправо злоупотребио податке и покушао да обмане Конкуренцијски савјет, не придржавајући се истих критеријума, износећи значајно мање цијене у случају Логософта него Мтела, што не одговара реалним околностима.
- Поред тога, наведени уговори Логософта, закључени су прије неколико година (2016. године), док је у случају Мтела, Telemach наводио важеће уговоре или уговоре из 2020. године, што је ако се има у виду рапидан напредак у области телекомуникација, па самим тиме и понуда оператора очигледан покушај обмане по још једном критерију, јер су због наведених тенденција цијене годинама расле.
- На крају, навођење уговора из 2016. године је контрадикторно Telemachовој тврдњи из параграфа 4.4.9. Захтјева да је период тек након 2017. године релевантан за процјену злоупотребе доминантног положаја у односу на пословање Логософта.

- Вриједност наведеног уговора Логософта са Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине из 2016. године износи 4.776,00 КМ без ПДВ-а (а не 465,66 КМ како је Телемацх навео). По истом, загарантовани капацитет сталне интернет конекције мора бити минимално 30/30 Мбпс (уpload/дowнload истог капацитета 30 Мбпс). Предвиђено је и да веза између терминалне опреме обе стране мора да буде остварена путем FAST ETHERNET технологије.
- Такође, конекција мора да буде перманентна и остварена путем синтетичке оптичке везе или бежичним начином преноса унутар фреквентног опсега лиценцираног од стране РАК, а наручилац мора имати могућност сталног надзора искориштености линка и постоји неограничен трансфер саобраћаја.
- Вриједност уговора Мтела са ЈЗУ Болнице „Свети Врачеви“ Бијељина из 2021. године износи 9.600,00 КМ без ПДВ-а. По истом, загарантовани капацитет сталне интернет конекције мора бити минимално 50/50 Мбпс. Предвиђени су: бацкуп интернет линк, 24x симетрична пропусност загарантованом брзином, неограничен трансфер података - FLAT RATE, 24x техничка подршка седам дана у седмици, 24x мониторинг и надзор линка, активна мрежна опрема у власништву и под одржавањем ИСП-а и пасивна мрежна опрема у власништву и под одржавањем ИСП-а.
- Поређење ова два уговора има за сврху да покаже како није довољно, нити исправно поредити само цијене уговора, већ је потребно узети у обзир и његове битне сегменте.
- Иако је конкретан уговор Мтела скупљи од уговора Логософта, он на првом мјесту обезбеђује значајно већу брзину интернета у оба спектра. То је сигурно најважнији критериј који потенцијални корисници, а нарочито корпоративни корисници узимају у обзир приликом одлучивања о закључивању уговора, јер им је брзина интернета често веома битан предуслов за ефикасно обављање послова. Зато не изненађује чињеница да је ово елемент који у великој мјери утиче на цијену уговора.
- Додатно, у конкретном случају постоје и друге обавезе пружаоца услуге које могу имати битан утицај на висину цијене. Изнад поменут уговор Мтела је и по том критеријуму садржајнији и богатији од уговора Логософта што је још један логичан разлог за одређивање више цијене.
- На основу свега наведеног, јасно је да су трошкови Мтела већи него трошкови Логософта у предметним уговорима, јер је и понуда Мтела у значајној мјери садржајнија, што нас доводи до закључка да разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена није значајна.
- Даље, осим генерално битних одредаба уговора (без обзира на тип корисника), треба узети у обзир, као што је и сам Telemach у Допуни захтјева навео да корпоративни корисници имају често специфичне захтјеве који морају бити испуњени од стране оператора како би дошло до закључења уговора са њима. Због тога, ни овдје није исправно само просто упоредити уговоре, чак и са сличним одредбама о брзини интернета, јер су ти захтјеви некада веома битни и генеришу огромне трошкове, због чега у великој мјери могу утјецати на висину цијене.
- На примјеру уговора Мтела са Министарством унутрашњих послова Републике Српске (у даљем тексту: МУП РС) из 2020. године (наведен од стране Телемацха у Допуни захтјева), видимо колико је битно узети у обзир захтјеве наручиоца услуге. Наиме, према том уговору Мтел се обавезао да обезбједи приступ интернету (одређене брзине, са свим обавезама) за 73 организационе јединице МУП РС.

- Такође, координирање интернет везе између тих јединица је од изузетне важности, али и веће комплексности и трошкова него у случају са само једном јединицом или неколико њих. Због свега наведеног, цијена овог уговора за цјелокупно његово трајање од 51.678 КМ без ПДВ-а, иако значајно виша него у случају нпр. уговора Логософта са Високим судским и тужилачкини савјетом Босне и Херцеговине (којим се обезбеђује приступ интернету за само једну локацију) праћена је неупоредиво већим трошковима због свих поменутих фактора. Тиме је доказано, да приликом примјене теста нелојалних цијена у конкретном случају, треба узети у обзир и специфичне захтјеве корпоративних корисника, јер су често кључан фактор за одређивање виших цијена, али које се због великих трошкова не могу сматрати прекомјерним (нелојалним).
- На крају, понављамо да, ако је један од захтјева Telemacha да се утврди да Телеком Србија група одређује прекомјерно високе цијене за услугу приступа интернету корпоративним корисницима, онда је логично да се при одлучивању о основаности тог захтјева узму у обзир уговори који имају исте или сличне битне одредбе. Тако, без обзира на то да ли су те одредбе у вези са конкретним захтјевима корпоративних корисника или нису, све које у битној мјери утичу на цијену уговора морају да буду кључан параметар приликом поређења са другим уговорима. То значи да кориштење два уговора различитих пружалаца услуге интернета има одређени значај о одлучивању, тек када су они исти или слични по свим важним одредбама.
- На основу свега наведеног, јасно је да Telemach није, нити је могао да докаже да је Телеком Србија група злоупотребила доминантан положај (када би исти посједовала).
- С друге стране, Телеком Србија група је поређењем упоредивих уговора правилно примјенила тест нелојалних цијена и доказала да чак и да посједује доминантан положај на релевантном тржишту, исти није могла злоупотребити одређивањем прекомјерних цијена корпоративним корисницима-привредним субјектима за услуге приступа интернету.
- Противна страна истиче да цјеновно није дискриминирала сопствене кориснике како то Telemach у тачки 4.3. Захтјева тврди.
- Злоупотреба доминантног положаја која настаје дискриминацијом дефинисана је чланом 10. став (2) тачка ц) Закона којим је прописано да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.
- Дакле, да би се доказала злоупотреба доминантног положаја која настаје дискриминацијом, потребно је да буду испуњена два услова (опет под претпоставком да је постојање доминантног положаја и утврђено) и то да примјена различитих услова за исту или сличну врсту послова са осталим странама, и да се остале стране доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.
- Telemachova тврдња да Телеком Србија група цјеновно дискриминише сопствене кориснике не може се подвести под члан 10. став (2) тачка ц) Закона имајући у виду да наведена одредба подразумијева случајеве у којима привредни субјекат злоупотребљавајући доминантан положај, дискриминира друге привредне субјекте што за посљедицу има да се поједини привредни субјекти доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.
- У конкретном случају, уколико би се прихватила Telemachova тврдња да Телеком Србија група цјеновно дискриминише сопствене кориснике, потребно је доказати да се

на тај начин крајњи корисници Телеком Србија групе доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај. Међутим, крајњи корисници не могу бити доведени у неравноправан и неповољан конкурентски положај имајући у виду да исти не обављају привредну дјелатност, односно између себе не представљају конкуренте.

- Чланом 2. Закона прописано је да се исти примјењује на сва правна и физичка лица која се посредно или непосредно баве производњом, продајом роба и пружањем услуга учествују у промету роба и услуга и која могу својим дјеловањем спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију. Дакле, Закон се примењује на субјекте који се баве комерцијалним активностима, и само они могу бити предмет дискриминације, односно доведени у неповољан и неравноправан конкурентски положај, јер представљају међусобне конкуренте.
- С друге стране, Закон препознаје крајње кориснике као потрошаче. Наиме, у члану 10. став (2) тачка б) Закона експлицитно је наведено да се злоупотреба доминантног положаја односи на ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача. Другим ријечима, законодавац је за овај облик злоупотребе доминантног положаја предвидио да се интереси крајњих корисника, односно потрошача могу узети у обзир, али никако у случају дискриминација из члана 10. став (2) тачка ц) Закона. Такође, чланом 17. став (1) тачка и) Закона прописано је да Конкурентски савјет узима у обзир и интересе потрошача када процењује ефекте намјераване концентрације.
- Претходна пракса Конкурентског савјета говори у прилог овоме, те заиста зачуђује да Подносилац захтјева није био упознат са тим имајући у виду да је био учесник у поступку којим је привредни субјекат ИКО Балкан С.Р.Л., директно и/или путем свог заступника привредног субјекта Спорт Клуб д.о.о. злоупотребио доминантан положај тако што је примјенио различите услове у Уговорима за дистрибуцију спортског канала Спорт Клуб са ЦАТВ/ИПТВ/ДТХ операторима у Босни и Херцеговини чиме их је довео у неравноправан и неповољан конкурентски положај у смислу члана 10. став (2) Закона. Дакле, у неравноправан и неповољан положај могу бити доведени оператори као привредни субјекти на које се примјењује Закон, а не крајњи корисници.
- Тврдњу да се дискриминација односи не само на лица с којима доминантни субјекат закључује пословне односе, већ и на потрошаче директно, Подносилац захтјева је покушао да поткријепи позивањем на параграф 130. одлуке Европске комисије у случају Deutsche Post AG - Interception of cross-border mail (Deutsche PostAG - Interception of cross-border mail, предмет бр. COMP/C-1/36.915 од 25.07. 2001. године) и параграф 87. одлуке Европске комисије у случају 1998 Football World Cup (Европска комисија, 1998 Football World Cup, предмет бр. Case fV/36.888 од 20. јула 1999. године).
- Telemach је потпуно погрешно протумачио параграф 130. одлуке Европске комисије у случају Deutsche PostAG - Interception of cross-border mail имајући у виду да су пошиљаоци поште из Велике Британије (енгл. UK senders) дискриминисани као привредни субјекти, односно као учесници на тржишту од стране њемачког поштанског оператора. У наведеном параграфу је, између осталог, истакнуто да радње њемачког поштанског оператора директно утичу на комерцијалне активности пошиљаоца поште из Велике Британије. У параграфу 131. наведене одлуке је такође наведено да пошиљаоци поште из Велике Британије, који су дискриминисани од њемачког поштанског оператора, представљају међусобне конкуренте на тржишту. Другим ријечима, случај на који се позива Подносилац захтјева се односи на дискриминацију учесника на тржишту, а не крајњих корисника.

- Такође, слична је ситуација и у случају 1998 Football World Cup. Подносилац захтјева је занемарио чињеницу да је тачком 1. диспозитива наведене одлуке Европска комисија утврдила злоупотребу доминантног положаја која настаје наметањем неправичних трговинских услова пословања, а не дискриминацијом крајњих корисника: „Comite franfais d'organisation de la Coupe du monde defootball 1998 („CFO“) повриједио је члан 82. Уговора о ЕЗ и члан 54. Уговора о ЕЕЗ примјеном дискриминаторних аранжмана 1996. и 1997. године, а који се односе на продају улазница широј јавности за утакмице финала Свјетског првенства. Ти аранжмани су укључивали спровођење непоштене трговачке праксе потрошачима изван Француске, што је за резултат имало ограничавање тржишта на штету потрошача који су купили 393.200 карте путем Pass France 98 и 181.000 карте за почетне утакмице, четвртфинале и полуфинале, playoff за треће и четврто мјесто и финале”.
- С тим у вези, напомињемо да је наметање неправичних трговинских услова пословања, односно непоштених трговинских пракси обухваћено чланом 10. став (2) тачка а) Закона, а не тачком ц) цитираног члана Закона.
- Telemach у Захтјеву наводи како се „унутар Телеком Србија групе примјењују цјеновне политике у виду унакрсног субвенционирања, на начин да корисници оператора у саставу ове групације у Републици Српској плаћањем прекомјерно високих цијена сноси трошак изразито ниских цијена оператора Логософт који послује у саставу истог пословног субјекта, а што се има сматрати злоупотребом доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка а) и б) Закона”.
- На првом мјесту понављамо да на релевантном тржишту на територији Босне и Херцеговине одређеном према богатој пракси Европске комисије и Конкуренцијског савјета, Телеком Србија група нема доминантан положај. Из тога слиједи да Телеком Србија група не може ни злоупотријебити доминантан положај на било који начин, чак и да има доминантан положај Телеком Србија група, како је то детаљно приказано у тексту изнад, доказала је да не наплаћује прекомјерне цијене. тј. разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена није значајна, не постоје нити услови нити ресурси за субвенционирање других субјеката у оквиру Телеком Србија групе.
- Даље треба напоменути да одлуке које је кориситио Telemach у Захтјеву и Смјернице Европске комисије о приоритетима приликом спровођења прописа у области злоупотребе доминантног положаја, нису примењиве у конкретном случају. Наиме, поменуте Смјернице се односе превасходно на законски монопол, тачније када је правним прописом или одлуком надлежног органа обављање дјелатности резервисано за искључиво један привредни субјект. Овдје то није случај, јер као што смо већ истакли у дијелу о релевантном тржишту, оператори који нису власници телекомуникационе мреже или су власници само на једном дијелу територије Босне и Херцеговине, могу имати приступ мрежи других оператора. У том случају, такви оператори могу закључити уговоре о закупу мреже са носиоцем мрежне дозволе, на основу чега осигуравају своје присуство и на другим дијеловима Босне и Херцеговине. То значи да обављање ове дјелатности ни на једном дијелу територије Босне и Херцеговине није резервисано за искључиво један привредни субјект.
- Из истог разлога и тврдња преузета из одлуке De Post- La Poste да „ресурси који су стечени у монополу не би требали бити кориштени с циљем остваривања нефер конкурентске предности у секторима која су отворени за конкуренцију”, није примјењива у овом случају. Ако оператори који нису власници телекомуникационе мреже или су власници само на једном дијелу територије Босне и Херцеговине могу имати приступ мрежи других оператора закључивањем уговора о закупу, онда то тржиште није затворено исто као ни друга тржишта која имају већи број учесника.

- Овдје долазимо до још једног разлога неоснованости Telemach-ове тврдње о унакрсном субвенционирању унутар Телеком Србија групе. Telemach је правилно навео тест Европске комисије према ком „унакрсно субвенционисање постоји када приходи од једне услуге нису довољни да покрију инкременталне трошкове пружања те услуге и гдје постоји још једна услуга или пакет услуга код којих приходи премашују њихове појединачне трошкове“. Међутим, оно што није правилно урадио је нешто што је сам истакао у наставку, а то је да је „потребно прије свега утврдити трошкове пружања одређене услуге“. Telemach није утврдио да су трошкови пружања услуге оператора (нарочито Логософта), у тој мјери велики да је потребно да буду покривени (субвенционирани) од стране Телеком Србија групе, тачније Мтела.
- Примјер који поткрепљује наше становиште јесте поређење наведеног уговора Логософта са Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине из 2016. године са уговором Мтела са ЈЗУ Болнице „Свети Врачеви“ Бијељина из 2021. године. Овај примјер сасвим јасно указује на то да су трошкови Мтела већи него трошкови Логософта у предметним уговорима, јер је и понуда Мтела у значајној мјери садржајнија, што нас доводи до закључка да са једне стране разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена Мтела није значајна и подобна за субвенционирање другог субјекта, а да су са друге стране трошкови Логософта значајно нижи, због чега може економски оправдано да понуди нижу цијену, без потребе да буде субвенциониран од стране Телеком Србија групе.
- Такође, напомињемо да је Telemach, позивањем на одлуку Европске комисије у предмету De Post- La Poste, изоставио да наведе да су у том случају утврђене последице злоупотребе доминантног положаја које се огледају у затварању тржишта за остале конкуренте у Њемачкој. С тим у вези, необјашњиво је како Мтел, путем свог повезаног привредног субјекта Логософт, нарушава конкуренцију када је и Telemach у Допуни захтјева навео да посједује учешће од 75% на територији Града Сарајева, док учешће Логософта износи 4%.
- Иако је наведено да релевантно географско тржиште обухвата читаву територију Босне и Херцеговине, чак и на погрешно дефинисаном релевантном географском тржишту од стране Подносиоца захтјева које обухвата територији Града Сарајева, Мтел односно Логософт нису у стању да изврше злоупотребу доминантног положаја због тржишног учешћа од 4%.
- У прилог томе, напомињемо да је у складу са праксом Конкуренцијског савјета, за постојање злоупотребе доминантног положаја потребно утврдити последице повреде конкуренције, односно да привредни субјекат својом пословном и цјеновном политиком истискује друге конкуренте са релевантног тржишта. Конкуренцијски савјет је у Рјешењу број: УП-01-26-2-018-61/17 од 08.05. 2018. године навео: „Учешће БХ Телекома на тржишту пакета услуга је опао у 2016. години у односу на 2015. годину док је и у том периоду тржишно учешће привредног субјекта Telemach расло. Сииједом наведеног Конкуренцијски савјет није утврдио да БХ Телеком својим пословним дјеловањем и цјеновном политиком истискује друге конкуренте са релевантног тржишта па тако и Подносиоца захтјева“.
- Да би се утврдила злоупотреба доминантног положаја у конкретном случају, потребно је утврдити последице на релевантном тржишту. У том смислу, истичемо да Telemach није приложио Конкуренцијском савјету нити један доказ у овом поступку којим би показао да је његов удио на релевантном тржишту и/или број његових корисника опао услјед цјеновне политике Телеком Србија групе, као ни доказ о наводно претрпљеној економској штети.

- Из свега наведеног намеће се закључак да не постоји злоупотреба доминантног положаја унакрсним субвенционисањем у оквиру Телеком Србија групе имајући у виду да Телеком Србија група није доминантан учесник на релевантном тржишту, Мтел не одређује прекомјерне цијене чиме би генерисао значајан вишак којим може да покрије трошкове других субјеката и остали оператори унутар Телеком Србија групе (прије свега Логософт) немају потребу да буду субвенционирани јер су им трошкови мањи од цијене за конкретне услуге.

4. Усмена расправа и даљњи тијек поступка

Обзиром да се у предметном поступку ради о странкама са супротним интересима, Конкуренцијски савјет је у складу са чланом 39. став (1) Закона одржао усмену расправу дана 02.12.2021. године.

Усменој расправи су присуствовали пуномоћник Подносиоца захтјева, адвокат Нихада Сијерчића из Сарајева, те пуномоћници Противних страна, адвокати Езмана Турковић и Емин Оловчића из Сарајева.

Ток усмене усмене расправе је забиљежен на Записник (акт број: УП-04.26-2-014-34/21), а с обзиром да се напријед наведени пуномоћници странака нису могли очитовати на сва питања и наводе супротних страна у самом току усмене расправе, Конкуренцијски савјет је одобрио да изјашњења странака, као и одговори на питања упућена од стране водитеља поступка, доставе накнадно писменим путем.

Пуномоћник Подносиоца захтјева адвокат Нихад Сијерчић је на усменој расправи доставио изјашњење на одговор на Захтјев и Закључак о покретању поступка од 02.12.2021. у којем наводи сљедеће:

- Телеком Србија група у првом дијелу свог одговора на Захтјев настоји оспорити дефиницију релевантног тржишта из Захтјева и Закључка. С тим у вези Телеком Србија група у тачки 5. одговора на Захтјев истиче како телекомуникацијски оператори могу имати приступ мрежи на цјелокупној територији Босне и Херцеговине на основу уговора о закупу мреже са другим операторима за она подручја гдје такав оператор нема властиту мрежну инфраструктуру. На основу те чињенице, Телеком Србија група истиче да оператори услуге фиксне телефоније могу имати приступ корисницима на територији цијеле Босне и Херцеговине. Такав закључак Телеком Србија групе даље настоји подржати наводном праксом Европске комисије у одређеним предметима.
- Међутим, оно што Телеком Србија група свјесно пропушта истаћи јесте да су наведени закључци и примјери апсолутно непримјењиви у предметном поступку и уопште на тржишту телекомуникација у Босни и Херцеговини и то јер је тржиште практично подијељено између три инцумбент оператора Мтел, БХ Телеком и ХТ Еронет, гдје сваки дјелује на одређеном територију и чије се мрежне инфраструктуре не преклапају, а уговори о закупу (на које утиче Телеком Србија група) не закључују, односно ови оператори у доминантном дијелу међусобно не конкуришу у дијеловима гдје је присутна фиксна телекомуникацијска инфраструктура другог оператора.
- Подносилац захтјева је у самом Захтјеву истакао аргументацију која доказује горе изнесени навод, а овдје изричито указујемо на податке РАК исказане у приједлогу Анализе тржишта приступа јавној телефонској мрежи на фиксној локацији за физичка и правна лица- малопродајни ниво од 01.09.2020. године. Наведени подаци јасно показују како су преклапања мрежне инфраструктуре оператора Телеком Србија групе и остала два инцумбент оператора (БХ Телеком и ХТ Еронет) практично занемарива.

- У вези са горе наведеним показатељима, јасно је да је аргументација Телеком Србија групе која се позива на наводне подзаконске акте РАК и праксу Европског свасјета апсолутно непримјењива у овом случају. Такву чињеницу КонкурENCIЈски савјет може утврдити у овом поступку тражењем података од Телеком Србија групе о броју корисника услуга фиксне телефоније, ИПТВ или интернета (као услуга које се пружају путем фиксне мрежне инфраструктуре) ван територије општина и градова у Републике Српске и Града Сарајево - као релевантног географског тржишта које Телеком Србија група у свом поднеску оспорава. Наравно, истинити подаци који би били достављем КонкурENCIЈском савјету би јасно указивали да Телеком Србија група практично не послује ван наведеног релевантног тржишта, што аутоматски оспорава и наводе о неадекватности одређеног релевантног тржишта у Закључку.
- Пракса КонкурENCIЈског савјета у области концентрација на телекомуникацијском тржишту у Босни и Херцеговини на коју се Телеком Србија група позива у овом дијелу свог одговора на Захтјев је такође непримјењива. Наиме, КонкурENCIЈски савјет је упознат са чињеницом како су концентрације одобрене 2018. и 2019. године, на које се позива Телеком Србија група, предметом одлучивања пред Судом Босне и Херцеговине у бројним управним споровима који су и даље активни. Стога, погрешно је заснивати одлуку о ваљаности одређивања релевантног тржишта на одлукама које нису правомаћне.
- Осим тога, поступак оцјене концентрације није упоредив са поступком утврђивања злоупотребе доминантног положаја, па за пословање истог пословног субјекта релевантна тржишта могу бити различита када се испитује његова концентрација са другим субјектом или дијеловима другог субјекта у односу на поступак код утврђивања повреде конкуренције (укључујући злоупотребу доминантног положаја), гдје се посматра дјеловање самог субјекта против којег се поступак води, па нема никаквог оправдања да се на било који начин посматрају тржишта на којима тај субјект не дјелује. У конкретном случају су предмет испитивања поступања Телеком Србија групе на малопродајним тржиштима, која су по правилу (не само у сектору телекомуникација) локалног карактера, па је дефиниција релевантног географског тржишта предложена у Захтјеву за таква релевантна тржишта производа практично и једина могућа.
- Без обзира на наведену аргументацију, Telemach посебно указује КонкурENCIЈском савјету да су сви наводи из Захтјева о доминантном положају Телеком Србија групе у потпуности примјењиви чак и уколико би се примијенила шира дефиниција релевантног тржишта која укључује цјелокупни териториј Босне и Херцеговине. Наиме, како је као релевантно тржиште у производном смислу одређено тржиште пружања пакетираних (multiple-play) услуга крајњим корисницима, то је јасно да на том тржишту не дјелују сви телекомуникацијски оператори, већ само они који према својим корисницима нуде пакетиране услуге, Тренутно у Босни и Херцеговини пуни обим multiple-play услуга могу понудити само они оператори који нуде наведене компоненте/услуге: фиксна телефонија, ИПТВ/ЦАТВ, интернет, мобилна телефонија.
- Обзиром да у Босни и Херцеговини постоје три носиоца дозвола који су одрцђени као СМП оператори (односно суштински доминантни оператори из перспективе телекомуникационих прописа) на тржишту мобилне телефоније (Мтел, БХ Телеком и ХТ Еронет), то је јасно да само ти оператори могу пружити пуни спектар пакетираних (мултипле-плау) услуга.
- Уколико би Босна и Херцеговина била једно релевантно тржиште за малопродајне услуге (а није), опет би, на основу истог чињеничног стања, постојала злоупотреба доминантног положаја Телеком Србија групе у виду дискриминације појединих

корисника (корисника на подручју Републике Српске у односу на кориснике на подручју Сарајева) којима се наплаћује знатно виша цијена.

- Због наведеног, у предметном поступку, чак и када би се прихватило цјелокупно национално тржиште, тржишно учешће би се морало одредити у односу на могућност пружања свих компоненти multiple-play услуга, гдје Телеком Србија група, заједно са БХ Телекомом и ХТ Еронетом има заједнички доминантни положај. Наведено доказује важећа одлука од одређивању СМП оператора на тржишту мобилне телефоније која је Конкуренцијском савјету достављена уз Захтјев, а којом је Мтел одређен као субјекат са значајним тржишним учешћем (СМП оператор), а такав положај је у пракси изједначен са доминантним положајем на предметном тржишту.
- У другом дијелу одговора на Захтјев, Телеком Србија група настоји оспорити свој доминантни положај на релевантном тржишту. У том контексту најприје истиче како према Листи оператора са значајном тржишном снагом из 2012. године која је приложена уз Захтјев се не наводе подаци о учешћу оператора Телеком Србија групе на тржишту пружања пакетираних (multiple-play услуга).
- Ипак, у Захтјеву је Листа оператора са значајном тржишном снагом употријебљена како би се доказало да је Телеком Србија група путем оператора Мтел доминантна у пружању једне од услуга која чини дио пакетираних (multiple-play) услуга. Дакле, не стоје наводи Телеком Србија групе о погрешно утврђеном чињеничном стању.
- Даље, подаци које Телеком Србија група износи у овом дијелу свога одговора на Захтјев (тачке 21., 22. и 23.) су ирелевантни и то јер на основу показатеља за појединачне компоненте није могуће извести закључак о тржишном положају Телеком Србија групе на релевантном тржишту пакетираних (multiple-play) услуга.
- Подаци из Прегледа стања тржишта телекомуникација Босне и Херцеговине за 2020. годину дају увид у стање на тржишту пакетираних (multiple-play) услуга, те управо примјеном ових показатеља на релевантно географско тржиште из Захтјева и Закључка указује на чињеницу да Телеком Србија група ужива чак супер-доминантни положај. Наиме, оператори Telemach, БХ Телеком и НТ Еронет наведени у сликама 39. и 40. Прегледа стања тржишта ТК БиХ за 2020. годину не пружају услуге на територији општина у Републици Српској које представљају релевантно тржиште.
- У трећем дијелу одговора на Захтјев, Телеком Србија група настоји оспорити чињенице наведене у Захтјеву које доказују нанаметање прекомјерних цијена у пружању пакетираних (multiple-play) услуга. С тим у вези, у тачки 30. одговора на Захтјев се истиче тест који је користила Европска комисија у предмету United Brands, а на који се Telemach реферисао у самом Захтјеву. Тако се у одговору на Захтјев истиче да се код одлучивања о прекомјерним цијенама треба утврдити разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена.
- Аргументација Телеком Србија групе настоји нагласити значај односа стварних трошкова и цијене како би се оправдале малопродајне цијене унутар групе за пакетираних (multiple-play) услуге. Ипак, управо ова аргументација представља основ више који доказује прекомјерне цијене Телеком Србија групе.
- Наиме, трошкови у сектору телекомуникација се разликују у односу на врсту услуге која се пружа. Код услуге фиксне телефоније, интернета и мобилне телефоније један од основних трошкова представља мрежна инфраструктура на основу које се пружа услуга. Конкуренцијски савјет је у ранијој пракси имао прилику упознати се са специфичностима тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини, гдје је управо

једна од основних карактеристика чињеница да су три инцумбент оператора наслиједила мрежну инфраструктуру изграђену у претходном периоду.

- Дакле, у односу на пружање тих услуга, Телеком Србија група није изложена значајнијем трошку у смислу изградње цјелокупне мрежне инфраструктуре, већ се предметни трошкови могу односити на парцијално унапређење мрежних елемената и увођења нових технологија у одређеним областима. Општепозната је чињеница да на територији гдје је присутна мрежна инфраструктура Телеком Србија групе није изградена технолошки напредна мрежа, па се тако незнатном проценту корисника Телеком Србија групе услуге испоручују путем оптичке мрежне инфраструктуре.
- ИПТВ услуга у Телеком Србија групи се пружа такође од раније изграђене инфраструктуре, но по својој природи та услуга заиста укључује и неке додатне трошкове попут трошкова за набавку садржаја који се дистрибуирају као и осталих трошкова с тим у вези (нпр. накнаде носиоцима ауторских и сродних права за реемитована дјела).
- Међутим, врло значајна је чињеница да Телеком Србија група права на дистрибуцију садржаја уговара за велику базу корисника обзиром на власника (Телеком Србија), због чега је изложена мањем стварном јединичном трошку по кориснику. Примјера ради, када оператори уговарају права на дистрибуцију одређеног садржаја за своје ИПТВ услуге, цијена се формира између осталог и на корисничкој бази обзиром да се цијена одређује према броју корисника. С тим у вези, Телеком Србија група укључује не само операторе у Босни и Херцеговини већ и операторе у Србији, Црној Гори и Аустрији због чега на основу обимне корисничке базе фактички долази до умањења јединичног трошка, а тиме и стварних трошкова којима је Телеком Србија група изложена.
- Поред тога, важно је истаћи да Телеком Србија група у оквиру властите ИПТВ услуге не дистрибуира премиум садржаје који би могли директно утицати на повећање стварних трошкова. већ чак има значајну лошију програмску понуду од других ИПТВ оператора у Босни и Херцеговини, што би требало резултирати и мањим стварним цијенама. Примјера ради, оператори БХ Телеком и ХТ Еронет у својој понуди садрже спортске канале Спорт Клуб, али и Арена Спорт, што директно утиче на значајно повећање јединичног трошка по кориснику.
- Али, за утврђивање прекомјерности цијена Телеком Србија група које се наплаћују корисницима у Републици Српској сасвим је довољно да се те цијене упореде са цијенама самог овог оператора у Сарајеву. Ако претпоставимо да цијене у Сарајеву нису испод разине трошкова, јасно је да далеко више цијене у Републици Српској представљају прекомјеме цијене у смислу Закона.
- Упоредне цијене које у одговору на Захтјев наводи Телеком Србија група, не само да не демантирају, него управо потврђују наводе Захтјева о прекомјерности цијена Телеком Србија групе на подручју гдје овај пословни субјект има монополски положај.
- У складу са наведеним, нетачни су наводи из тачке 35. одговора на Захтјев којима Телеком Србија групе настоји више цијене од својих конкурената оправдати садржајем пакета који се пружа. Тако према табели која је представљена у одговору на Захтјев заиста услуга Мтела (С пакет 39,90 КМ) представља скоро дупло скупљи пакет од упоредивих пакета друга два оператора - БХ Телеком (Моја ТВ ВН Phone - 20,00 КМ) и ХТ Еронет (DUO HOME - 28,08 КМ).
- Исте закључке могуће је извести и на основу података из одговора на Захтјев приказаних у осталим табелама гдје је код примјерице 3-плау услуге (ТВ/Интернет/Фиксна

телефонија) разлика у цијенама Мтела (Пакет С - 63,90 КМ) у односу на БХ Телеком (Моја TV Phone - 33,90 КМ) такође практично дупле вриједности.

- Дакле, на основу података која је Телеком Србија група представила у одговору на Захтјев апсолутно је јасно како су предметне цијене прекомјеме и то примјеном теста из DetUnited Brands предмета у било којој од фаза на коју се указује у одговору на Захтјев.
- Цијене оператора Мтел из Телеком Србија групе су у нескладу са стварним трошковима којима је оператор изложен (јер на основу истих тих трошкова у Сарајеву нуди далеко ниже цијене) прекомјерне у компарацији са цијенама конкурената за упоредиве услуге.
- Важно је истаћи да Телеком Србија група у овом дијелу свог одговора на Захтјев уопће није оспоравала наводе Телемацха из Захтјева којим асу приказане цјеновне понуде унутар саме Телеком Србија групе, а које доказују да Мтел наплаћује прекомјерне цијене у односу на друге операторе из Телеком Србија групе, што јасно упућује на закључак да су налази о прекомјерним цијенама и злоупотреби доминантног положаја из Захтјева, апсолутно исправни.
- Ипак, закључци на које Телеком Србија групе указује у тачкама 44. и даље одговора на Захтјев, у апсолутном су нескладу са представљеним цијенама услуга и њиховим упоредбама.
- Стиче се дојам да Телеком Србија група исказује непоштовање Конкуренцијског савјета свом одговором на Захтјев и истиче наводе који су у очигледном нескладу са чињеницама које сами износе, па тако Телеком Србија група истиче невјероватан навод у своју корист - да дупло скупље цијене у односу на БХ Телеком и ХТ Еронет не представљају драстично одступање.
- Због свега наведеног, Telemach сматра да се Телеком Србија група у свом одговору на Захтјев није очитовала на околности које доказују злоупотребу доминантног положаја а које су изнесене у Захтјеву, највјероватније из разлога што су исти неспорни и не могу се довести у питање, Телеком Србија група зато у одговору на Захтјев инсистира на паушалним и контрадиктомим наводима, који ни на који начин не доводе у питање неспорну чињеницу о прекомјерним цијенама које су доказане наводима и доказима из Захтјева.
- У дијелу одговора који се тиче примјене различитих цијена за кориснике у Републици Српској и Сарајеву, Телеком Србија група елаборира како се на наведени облик злоупотребе не може примијенити члан 10. став (2) тачка ц) Закона, истовремено заборављајући да је предметни поступак покренут и по другим основама, укључујући члан 10. став (2) тачка б) Закона који изричито прописује ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача.
- Такође, упућујемо Телеком Србија групу на експлицитно наведен примјер овог облика злоупотребе у члану 9. став (1) тачка а) Одлуке о дефинирању категорије доминантног положаја.
- У конкретном случају, унакрсно субвенционирање којим се користи Телеком Србија група има за циљ различит третман и ограничавање тржишта на штету потрошача. Дакле, пословна пракса коју проводи Телеком Србија група, а која је доказана на основу података у Захтјеву, резултира проузроковањем штете потрошачима чиме се крши Закон.

- Оправдања која Телеком Србија група настоји истаћи у одговору на Захтјев (тачка 73. и даље) су неутемељена, па тако злоупотреба доминантног положаја оператора Логософт на коју се указује у тачки 79. је погрешно представљена и то из разлога што управо ради унакрсног субвенционирања које врши Мтел према Логософту, цјелокупна Телеком Србија група, путем Мтела, врши злоупотребу доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка б) Закона. Поједностављено речено, да би Мтел могао вршити унакрсно субвенционирање најприје мора остварити изнад просјечне приходе, а до којих се долази наметањем прекомјерних цијена на тржишту у Републици Српској, гдје Телеком Србија група дјелује монополистички.
- У складу са свим наведеним, јасно је да Телеком Србија група у свом одговору на Захтјев није оспорила наводе и чињенице Telemachа приказане у Захтјеву, нити је представила нове чињенице и доказе којима би доказала да у предметном поступку не постоји злоупотреба доминантног положаја из члана 10. став (2) тачке а), б) и ц) Закона, те члану 9. став (1) тачка а) Одлуке о дефинирању категорије доминантног положаја.
- С тим у вези, Telemach остаје при свим наводима из Захтјева и овог поднеска и позива Конкуренијског савјета да на основу представљених чињеница и доказа Рјешењем утврди злоупотребу доминантног положаја и наметне мјере Телеком Србија групи као што су предложене у Захтјеву.

На усменој расправи пуномоћник Подносиоца захтјева је приложио и Обавјештење о промјени услова кориштења услуга Елта Кабела и измјене и допуне Цјеновника услуга који је запримљен под бројем: УП-04-26-2-014-35/21.

Такође, пуномоћник Противне стране Емин Оловчић је на усменој расправи приложио поднесак од 02.12.2022. године у којем истиче сљедеће:

- Подносилац захтјева у тачки 1.2.1 као Противну страну наводи Телеком Србија група, која обухвата већи број телекомуникацијских оператора који су под контролом Телеком Србија, док даље наводи Мтел као владајуће друштво ове групације на територији Босне и Херцеговине.
- Нејасно је зашто Подносилац захтјева поистовјећује Телеком Србија група са Мтел, обзиром да се ради о два самостална правна лица, која имају свој субјективитет и послују у различитим државама у односу на материју из поднесеног Захтјева.
- У цјелокупном тексту Захтјева, Подносилац захтјева наизмјенично означава Телеком Србија група и Мтел, што ствара додатну конфузију у погледу лица на који се Захтјев стварно односи. Уколико би се поднесени Захтјев односио на Телеком Србију, а како је то у Захтјеву више пута наведено, довела би се у питање и надлежност националног органа и права које би се у конкретном случају примјењивало. Прилагођавајући стварне чињеничне наводе у своју корист, Подносилац захтјева настоји да манипулацијом терминима створи привид о основаности свог захтјева.
- Подносилац захтјева релевантно тржиште означавао као тржиште пружања пакетираних (*multiple-play*) услуга крајњим корисницима на подручју општина које покрива мрежна/фиксна инфраструктура оператора из Телеком Србија групе (општине и градови у Републици Српској и Град Сарајево).
- У односу на произвољно дату дефиницију релевантног тржишта, указујемо да иста ни у којем случају не може бити дата на овакав начин, те да се релевантно географско тржиште мора посматрати као територија Босне и Херцеговине у цјелини.

- У прилог наведеном истичемо и да је Рјешењима о одобрењу концентрација Конкурвенцијског вијећа број: УП-05-26-1-036-20/18 од 18.12.2018. године и УП-05-26-1-005-14/18 од 02.08.2018. године, као релевантно тржиште фиксне и мобилне телефоније, пружање услуга интернета и услуга радио и ТВ програма одредило подручје Босне и Херцеговине.
- Манипулативним сужавањем релевантног тржишта на општине и градове, Telemach покушава представити Мтел као учесника на тржишту који има доминантан положај, свјесним изостављањем других подручја на којима су остали оператори већински заступљени, укључујући и самог Подносиоца захтјева. Напомињемо да се пакетне (мултипле-плау) телекомуникацијске услуге састоје од фиксне телефоније, мобилне телефоније, интернета и телевизије, а које услуге су од стране РАК регулисане на националном нивоу.
- Из изнесених навода у току поступка и досадашње праксе Конкурвенцијског савјета, јасно је да се на тржишту пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникацијских услуга крајњим корисницима, односно на тржишту пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима, као релевантно географско тржиште одређује територија читаве Босне и Херцеговине, што је више него јасан показатељ неоснованости навода предметног Захтјева.
- Чињеницу да Мтел има значајну тржишну снагу Подносилац захтјева заснива на Листи оператора са значајном тржишном снагом из 2012. године. Имајући у виду да се као релевантно тржиште производа означава пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникацијских услуга крајњим корисницима, односно тржиште пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима, Листа оператора на коју се Подносилац захтјева позива није и не може бити релевантна, јер иста не садржи информације о удјелу, нити о тржишној снази Мтел групе на релевантном тржишту производа.
- Обзиром да је Подносилац захтјева временски период наводне злоупотребе доминантног положаја ограничио на период од посљедњих пет година, те је посебно истакао период за 2019. и 2020. годину, указујемо на Преглед стања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини за 2019. и 2020. годину, сачињен од стране РАК.
- Тако је за 2019. годину удио оператора према броју претплатника који користе двије услуге везане у пакет у структури: БХ Телеком 34,76%, Телеком Српске 19,89%, Блицнет 3,15%, Telemach 21,98%, ХТ Еронет 8,29%, док је удио оператора према броју претплатника који користе три услуге везане у пакет услуга у структури: БХ Телеком 32,55%, Telemach 22,92%, Телеком Српске 17,40%, Блицнет 3,97%, Телрад Нет 2,06%, Елта Кабел 2,05%.
- За 2020. годину удио оператора према броју претплатника који користе двије услуге везане у пакете имао је структуру: БХ Телеком 32,89%, Telemach 21,19%, Телеком Српске 20,38%, Блицнет 2,68%, док је удио оператора према броју претплатника који користе три услуге везане у пакет услуга имао структуру: БХ Телеком 31,29%, Telemach 23,79%, Телеком Српске 17,55%, Блицнет 4,02%, Телрад Нет 2,14% и Елта-кабел 1,97%.
- Сходно наведеним подацима, јасно је да Телеком Србија група на територији Босне и Херцеговине не посједује доминантан положај на тржишту пакета од двије и три услуге, нити посједује доминантан положај ни на једном од тржишта која могу бити укључена у пакетираних (multiple-play) комуникацијске услуге.

- Напомињемо да Телеком Србија група нема доминантан положај из чега недвосмислено слиједи да иста није могла злоупотријебити доминантан положај на било који начин.
- Ипак опреза ради Противна страна истиче и чињенице из којих произилази да Телеком Србија група није вршила злоупотребу доминантног положаја.
- Подносилац захтјева своје наводе о евентуалној злоупотреби доминантног положаја заснива на простом навођењу цијена које Телеком Србија група наплаћује на тржишту без приказивања и разматрања структуре трошкова на основу којих је та цијена и формирана, као и квалитетом услуга по којој се Мтел без сумње истиче на тржишту релевантних производа.
- Такође, манипулативном компарацијом цијена различитих оператора Telemach покушава створити привид да је цијена Мтел пакетних услуга знатно већа од осталих оператора, међутим свјесно изоставља детаље понуде пакетних услуга као што су брзина интернета и друге бенефиције које сваки пакет нуди у складу са формираном цијеном. Када се све то узме у обзир, јасно је да цијене пакета услуга одговарају њиховом садржају и карактеристикама, па се не може говорити да су у складу са пруженим ти пакети најскупљи на тржишту.
- Када су у питању цијене корпоративним корисницима, ни у том случају се не може говорити о злоупотреби доминантног положаја, обзиром да су цијене формиране према специфичним захтјевима корисника и различитом обиму пружених услуга и временском трајању уговора. Приказивањем цијена на описани начин, Подносилац захтјева и на овај начин покушава да створи привид евентуалне злоупотребе доминантног положаја, а који доминантни положај у складу са горе изнесеним и не постоји.
- Нелогичност поднесеног Захтјева произилази из чињенице да Подносилац захтјева злоупотребу доминантног положаја доказује упоређивањем цијена чланова Телеком Србија групе, без упоређивања цијена са осталим конкурентским операторима, а које утврђивање би једино било смислено.
- Неосновани су и наводи Telemacha који се односе на дискриминацију корисника Телеком Србија групе на различитим локацијама и унакрсно субвенционирање унутар Телеком Србија групе, а све из разлога наведених у ранијем току поступка.
- Сходно свему наведеном, Подносилац захтјева није доказао ни постојање, а самим тим ни злоупотребу доминантног положаја, па предлажемо да Конкурентијски савјет предметни захтјев у цијелости одбије као неоснован.

Противна страна се актом заprimљеним под бројем: УП-04-26-2-014-37/21 дана 13.12.2022. године изјаснила на питања која је поставио водитељ поступка на усменој расправи, те навела следеће:

- Telemach није присутан на релевантном тржишту производа пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродajни ниво) пошто нуди три од четири услуге (без мобилне телефоније), што самим тим значи да Телемацх нема активну легитимацију, тј. правни и економски интерес за покретање поступка имајући у виду да на њега не могу да утјечу дешавања на предметном тржишту производа.
- Искључиви разлог Подносиоца захтјева за покретање поступка није заштита корисника услуга Телеком Србија групе, већ „неспретан“ покушај да оспори одлуке

Конкуренијског вијећа о одобрењу концентрација којим је Мтел стекао контролу над друштвима Логософт, Блицнет, Телрад Нет и Елта Кабел.

- С тим у вези, напомињемо да је Конкуренијски савјет недавно донио одлуку број: УП-05-26-1-036-161/18 од 28.10.2021. године којом је одбио Захтјев за обнову поступка број: УП-05-26-1-036-1/18 са захтјевом за доношење закључка о начину управљања привредним субјектом Блицнет, као неоснован. Наведеном одлуком је потврђено да Телемач није доказао да би евентуално понављање поступка одобрења концентрације довело до другачије одлуке Конкуренијског савјета.
- Питања која су на усменој расправи постављена Подносиоцу захтјева да наведе у чему се састоји злоупотреба доминантног положаја јасно указују да је и представницима Конкуренијског вијећа из садржаја Захтјева нејасно у чему се састоји наводна злоупотреба доминантног положаја од стране Телеком Србија групе. Да је Захтјев бесмислен показује и чињеница да су пуномоћници Подносиоца захтјева на свако питање да објасне злоупотребу доминантног положаја одговарали да ће се накнадно изјаснити у писаној форми. На тај начин, Подносилац захтјева ни након осам мјесеци од дана подношења Захтјева није у стању да објасни своје неосноване тврдње.
- Телеком Србија група на тржишту пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво), односно тржишту пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима на територији Босне и Херцеговине која обухватају фиксну телефонију, мобилну телефонију, интернет и телевизију, не посједује доминантан положај, па самим тим не може посједовати ни доминантан положај на тржишту структурираном као пакетирани телекомуникационе услуге у Босни и Херцеговине. Такођер, Телеком Србија група не посједује доминантан положај ни на тржишту пакета од двије услуге и три услуге.
- Неопходно је истаћи да релевантно географско тржиште у предметном поступку представља територију Босне и Херцеговине складу са праксом Конкуренијског савјета у поступцима које води у сектору телекомуникација, праксе Европске комисије, као и са начином функционисања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини.
- Противна страна остаје при наводима из одговора на Захтјев према којим релевантно тржиште производа треба дефинисати као тржиште пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво), односно тржиште пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима.
- С обзиром на то да је Telemach предложио исту дефиницију релевантног тржишта производа, сматрамо да она није спорна међу странкама у поступку. Међутим, у изјашњењу Telemacha наведено је да на овако одређеном релевантном тржишту производа не послују сви телекомуникациони оператери, већ само они који нуде пуни обим пакетираних multi-play услуга (ИПТВ/ЦАТВ, интернет, фиксна телефонија, мобилна телефонија), што су у конкретном случају само Мтел, БХ Телеком и ХТ Еронет.
- Из овакве констатације логички слиједи закључак да Telemach није присутан на овако одређеном релевантном тржишту производа пошто нуди три од четири услуге (без мобилне телефоније) и да на њега не могу да утичу дешавања на овако одређеном релевантном тржишту производа, што самим тим значи да Telemach нема активну легитимацију, тј. правни и економски интерес за покретање поступка пред Конкуренијским савјетом из члана 27. став (3) тачка а) Закона. У прилог томе је и констатација у Захтјеву да Telemach покреће поступак ради заштите корисника Телеком Србија групе. На тај начин Telemach потврђује да нема активну легитимацију,

јер не даје ниједан аргумент којим заштита корисника Противне стране може да се подведе под правни и економски интерес предвиђен Законом.

- Имајући у виду да Telemach нема интересе који су, сагласно члану 27. став (3) Закона предуслов за покретање поступка, Противна страна истиче да предметни поступак није ни могао бити покренут и моли Конкуренцијски савјет да без одлагања обустави поступак, а Telemach обавезе да осталим учесницима накнади трошкове поступка.
- Противна страна истиче да је издвајање Града Сарајева као посебног релевантног географског тржишта апсурдно. Уколико се посматра Град Сарајево као посебно релевантно географско тржиште, на ком од лица против којих је поднесен Захтјев послује само Логософт, немогуће је утврдити злоупотребу доминантног положаја, с обзиром на то да Логософт ни нема доминантан положај на територији Града Сарајева.
- У изјашњењу Telemacha такође се наводи да пракса Конкуренцијског савјета у области концентрација на телекомуникацијском тржишту у Босни и Херцеговини на коју се Противна страна позива није релевантна за предметни поступак због тога што се ради о злоупотреби доминантног положаја. Међутим, Telemach се том приликом није осврнуо на тврдње из одговора на Захтјев у којем је Телеком Србија група образложила да дефиниција релевантног географског тржишта коју је Telemach предложио у Захтјеву није у складу са праксом Конкуренцијског савјета у поступцима које води у сектору телекомуникација, према којој у 12 поступака утврђивања злоупотребе доминантног положаја или забрањеног споразума релевантно географско тржиште дефинисало као територију Босне и Херцеговине, праксом Европске комисије, као ни са начином функционисања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини.
- Пропуштајући да побије изнад наведену аргументацију, посебно у свјетлу члана 36. став (1) Закона према којем терет доказивања за примјену било којих одредаба у Закону сноси Подносилац захтјева, Telemach није доказао да је његов приједлог дефиниције релевантног географског тржишта исправан у конкретном случају.
- Поред тога, значајна је и пракса РАК, која регулише наведене услуге на националном нивоу, будући да оператори регистровани за пружање сваке од ових услуга имају приступ корисницима на територији цијеле Босне и Херцеговине.
- Поврх свега, ноторна је неистина наведена у изјашњењу Telemacha, да је у Босни и Херцеговини неприменљива могућност закључивања уговора о закупу мреже са другим операторима за она подручја гдје оператор нема властиту инфраструктуру. Ту тврдњу најбоље побија чињеница да постоје оператори који тренутно закупљују мрежну инфраструктуру Мгела. То су, (..)**¹ који не послују у оквиру Телеком Србија групе.
- Дакле, постоје оператори који закључују уговоре о закупу мреже са носиоцем мрежне дозволе у Босни и Херцеговини, на основу чега осигуравају своје присуство и на другим дијеловима Босне и Херцеговине. Другим ријечима, оператори без обзира на распрострањеност властите мреже, могу имати и имају приступ корисницима на територији цијеле Босне и Херцеговине.
- Телеком Србија група остаје при наводима из одговора на Захтјев, сматрајући да релевантно тржиште у конкретном случају треба одредити као тржиште пружања пакетираних (мултипле-плау телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво), односно тржиште пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима на територији Босне и Херцеговине.

¹ (..)** Подаци представљају пословну тајну, у смислу члана 38. Закона о конкуренцији.

- Посебно се осврћемо и на наводе Telemacha са усмене расправе, према којим је Мтел спријечио привредни субјекат Трион Тел д.о.о. Бања Лука, Видовданска бр. 8, 78 000 Бања Лука (у даљем тексту: Трион Тел) да развије своју телекомуникациону мрежу.
- Привредни субјекат Мтел је РАК-у поднио пријаву против Трион Тела, због учињеног прекршаја из члана 114. Прегледа повреда и одговарајућих казни које изриче РАК, који се састоји од пуштања у рад мреже без прибављене употребне дозволе, а што је утврђено правноснажним одлукама надлежних органа.
- Наиме, Мтел је дошао у посјед 29 правноснажних рјешења којима су инспекцијски органи јединица локалне самоуправе града Бања Луке (Одјелјење за инспекцијске послове, урбанистичко-грађевинска инспекција) наложили Трион Телу уклањање телекомуникационе мреже (каблова) који су постављени без прибављене грађевинске дозволе (самим тим и употребне дозволе). Ријеч је о рјешењима која су донесена током 2019. године и 2020. године и по којима Трион Тел није поступио, односно није уклонио нелегално изграђену мрежу у остављеном року, поводом чега је Мтел дана 20.04. 2021. године поднио пријаву РАК-у.
- С тим у вези, подношење пријаве ради поступања супротно прописима РАК-а подразумијева заштиту сопствених права и пословних интереса, а не онемогућавање уласка конкуренције на тржиште, како тврди Подносилац захтјева.
- Телеком Србија група ни на једном од тржишта пакетираних телекомуникационих услуга не прелази праг од 40% тржишног учешћа који представља претпоставку постојања доминантног положаја.
- С обзиром на то да нису испуњени услови за примјену претпоставке, указујемо још једном на члан 36. став (1) Закона, истичући да Телемацх, супротно обавези из поменутог члана, није изнио доказе који иду у прилог тврдњи да Телеком Србија група има доминантан положај на релевантном тржишту.
- Из свега наведеног јасно је да Telemach није ни могао да изнесе доказе за такву тврдњу јер се из свих релевантних расположивих извора (прије свега извјештаја РАК) може доказати само супротно, а то је да Телеком Србија група нема доминантан положај и то на тржиштима која могу бити укључена у пакетирание (multiple-play) телекомуникационе услуге. а самим тим такав положај нема ни на тржишту структурираном као пакетирание (multiple-play) телекомуникационе услуге на територији Босне и Херцеговине.
- Неопходно је истаћи да је терет доказивања конкретних радњи злоупотребе доминантног положаја на Подносиоцу захтјева, а што исти није учинио.
- У прилог наведеном указујемо на изјаву Telemacha на страни 6. Записника са усмене расправе, пасус 4, којом управо упућује Конкуренцијски савјет да докаже повреде које је Телеком Србија група наводно учинила, из разлога што у суштини и нема тачне податке и доказе којим своје тврдње поткрепљује, односно на основу којих би могао рећи да се повреда састоји у тачно учињеној радњи/разлици у цијени/дискриминацији, мјерљивој кроз реалне показатеље и бројке.
- Из цјелокупног излагања и уопштеног изјашњавања на усменој расправи очигледно је да ни сам Подносилац захтјева не посједује такве податке, те да настоји да одговорност и терет доказивања пребаци на Конкуренцијски савјет, сматрајући да је са њихове стране довољно доказати сумњу на повреду конкуренције, а што је у апсолутној супротности за одредбама Закона.

- Битно је истаћи да су неистинити наводи Телемацха са усмене расправе да је привредни субјекат Елта Кабел повећао своје цијене, а избацио из своје понуде одређене канале, са крајњим циљем да се корисници мотивишу да промијене оператора и закључе уговоре са Мтелом. У вези са тим, истичемо да оператор Елта Кабел, од датума преузимања од стране Мтела (01.09.2019. године) до најављене корекције цијена (01.01.2022. године), није вршио корекцију цијена. те да по том основу није ни било одлива корисника, односно раскида уговора како би закључили уговоре са Мтелом.
- Поред тога, предстојећом корекцијом цијена, као резултат спроведеног процеса дигитализације на страни Елта Кабела, (..)***. Осталим корисницима пакета који су предмет корекције цијена ће бити омогућен приступ додатних 15 канала.
- Што се тиче самих трошкова, поред инвестиције у дигитални „headend“, као и у корисничку опрему, потребно је истаћи да су се трошкови садржаја по кориснику у Елта Кабел-у повећали за отприлике 51%, при чему је раст ове врсте последице континуираног унапређења понуде садржаја крајњим корисницима.
- Сасвим је јасно да ова ситуација коју је Telemach истакао на усменој расправи нема никакве везе са прекомјерним одређивањем цијена, јер раст цијена прати квалитет садржаја који се нуди корисницима. Тек је апсурдно називати то праксом, с обзиром на то да Елта Кабел до сада није повећавао цијене.
- Даље, тврдње Telemacha са усмене расправе да Телеком Србија група не дистрибуира премиум садржаје који би могли директно утјецати на повећање стварних трошкова, већ да има значајно лошију програмску понуду од других ИПТВ оператора, такођер су неосноване. Наиме, што се тиче понуде линеарних ТВ канала у оквиру ИПТВ услуге, Мтел тренутно у понуди има 300 ТВ канала и 9 радио канала у оквиру основног и 10 додатних пакета канала. У оквиру наведеног броја канала у понуди је значајан број канала који се могу сврстати у групу премиум садржаја.
- Противна страна истиче богату понуду спортских канала, којих има укупно 29. У понуди је 11 Арена Спорт канала (СД и ХД канали) са премиум спортским садржајима (фудбал, кошарка, рукомет и други спортови) као и 4 Еуроспорт канала (СД и ХД канали), потом специјализовани кошаркашки и фудбалски канали, НБА ТВ ХД и други.
- Постоји садржајна понуда која се састоји од 51 филмског канала од којих је 10 ХБО канала (СД и ХД канали), Fox, CineStar и FilmBox канали, Пинк и други филмски канали.
- У понуди је такође 18 канала (од Baby TV-а преко Nickelodeon канала до Da Vinci Learning-а) и 29 канала из категорије документарног и едукативног садржаја. Понуда ТВ канала такође укључује велики број БиХ, али и регионалних канала, као што су РТС група канала, као и група канала Прва ТВ.
- Поред наведених садржаја линеарних ТВ канала, омогућује се и изузетно богата понуда видеотека ВоД и СВоД са великим бројем премијум садржаја: ХБО, Pickbox, Apollon, Superstar, Filmbox, AXN Now, Minimax Plus, Da Vinci Kids, Balkan Music.
- Из свега наведеног јасно је Телеком Србија група не само да не заостаје за другим ИПТВ операторима по програмској понуди, већ и да у значајној мјери дистрибуира премиум садржај, у чему се нарочито истиче Мтел. Логично је да због тога управо Мтел има највише цијене у оквиру Телеком Србија групе, с обзиром на то да има и највеће трошкове због дистрибуирања премиум садржаја. Самим тим, нема основа за закључак

да Телеком Србија група одређује прекомјерене цијене, када њене цијене у потпуности прате квалитет понуде.

- Подсећамо да Telemach заснива своје тврдње на притужбама корисника иако је РАК установио да су исте неосноване, а што је детаљно образложено у параграфима 27-29 одговора на Захтјев и Закључак.
- Радње наводне злоупотребе доминантног положаја Telemach, прије свега, описује као наплаћивање нелојалних цијена од стране Телеком Србија групе. Међутим, умјесто да постојање нелојалних цијена утврди кроз анализу односа цијена и трошкова и поређење цијена једног учесника на тржишту са цијенама других учесника на тржишту. Телемацх се фокусира искључиво на друштва у оквиру Телеком Србија групе, иако се они не могу сматрати конкурентима већ једним учесником на тржишту што је и сам Telemach навео на усменој расправи.
- Додатно, истичемо да су тврдње да Телеком Србија група намеће нелојалне цијене апсолутно неистините и да је РАК као регулатор за цијене кабловских оператера одобрио нове цјеновнике, те се не може тврдити да Телеком Србија група на било који начин злоупотребљава доминантан положај.
- Наглашавамо и да је сам Telemach, на одржаној усменој расправи, истакао да нема доказе да Телеком Србија група наплаћује прекомјерно високе цијене, већ да ту тврдњу износи на основу цјеновника.
- Истичемо да Telemach нема увид у трошкове Телеком Србија групе и да је самим тим веома неодговорно износити овакве наводе. Још једном подсећамо да Telemach као Подносилац захтјева према члану 36. Закона сноси терет доказивања за овакве тврдње, а јасно је из свега наведеног да Telemach нема апсолутно нити један доказ за тврдњу да Телеком Србија група одређује прекомјерне цијене.
- У дијелу изнад је образложено да Телеком Србија група није наметала прекомјерне цијене крајњим корисницима. С тим у вези, додатно истичемо да Телеком Србија група није цјеновно дискриминисала сопствене кориснике како је то истакнуто у изјашњењу Telemacha.
- Злоупотреба доминантног положаја која настаје дискриминацијом дефинирана је чланом 10. став (2) тачка ц) Закона којим је прописано да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на: „Примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај“.
- Из наведеног слиједи да се приликом доказивања повреде злоупотребе доминантног положаја, која настаје дискриминацијом, утврђује испуњење два услова, наравно под претпоставком да је постојање доминантног положаја уопште и утврђено, и то примјена различитих услова за исту или сличну врсту послова са осталим странама и да се остале стране доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.
- Telemachova тврдња да Телеком Србија група цјеновно дискриминише сопствене кориснике не може се подвести под члан 10. став (2) тачка ц) Закона имајући у виду да наведена одредба подразумијева случајеве у којима привредни субјекат, злоупотребљавајући доминантан положај, дискриминише друге привредне субјекте што за посљедицу има да се поједини привредни субјекти доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.

- У конкретном случају, уколико би се прихватила Telemachova тврдња да Телеком Србија група цјеновно дискриминише сопствене кориснике, потребно је доказати да се на тај начин крајњи корисници Телеком Србија групе доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај. Међутим, крајњи корисници не могу бити доведени у неравноправан и неповољан конкурентски положај имајући у виду да исти не обављају привредну дјелатности, односно између себе не представљају конкуренте.
- Јасно је да је Telemach у овом дијелу Захтјева подвео чињенично стање под неодговарајућу правну норму. Али поред тога, Telemach је у вези са овим дијелом навео и нетачно чињенично стање.
- На усменој расправи је навео како Телеком Србија група корисницима на подручју на ком има монополски положај не нуди оне пакете ни по садржају ни по цијенама које нуди корисницима на подручјима гдје има конкуренте. Ови наводи су неистинити јер је Мтелова понуда иста за сва географска подручја, што је лако провјерљиво.
- Ипак, напомињемо да могућност реализације конкретног пакета за корисника зависи од техничких услова мреже на локацији корисника, али да то није никаква дискриминација корисника, већ чињеница да је могућност спровођења пакета ограничена одређеним техничким условима.
- Наведене активности су саставни дио телекомуникационе дјелатности и оне суштински представљају проблем са којим се у пракси сусреће сваки телекомуникациони оператор, али би подвођење ових активности под радњу повреде конкуренције која се састоји у дискриминацији корисника само представљало паушално навођење појмова права конкуренције, без икаквог смисла и оправдања.
- Битно је још једном истаћи да на релевантном тржишту на територији Босне и Херцеговине, Телеком Србија група нема доминантан положај. Из тога се закључује да Телеком Србија група не може да злоупотребити доминантан положај ни на који начин.
- Додатно, Телеком Србија група је доказала да не наплаћује прекомјерне цијене, тачније да разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена није значајна, па самим тим не постоје нити услови нити ресурси за субвенционисање других субјеката у оквиру Телеком Србија групе.
- Као доказ који иде у прилог тој тврдњи, али као и одговор на наводе Telemacha са усмене расправе, у наставку је образложење разлике између Мтел пакета за 4-плау у износу од 174,00 КМ и Логософт пакета за 4-плау у износу од 77,00 КМ. Наиме, Мтел пакет за 4-плау у износу од 174,00 КМ и Логософт пакет од 77,00 КМ се значајно разликују, при чему Мтел пакет има много веће погодности и бонусе у свим доменима као што су бонуси за позиве са мобилног и фиксног прикључка, квалитет ТВ садржаја и брзина интернет приступа.
- Мтел пакет за 4-пИау у износу од 174,00 КМ садржи:
 - 300 линеарних ТВ канала и 9 радио канала, који укључују и Filmbox/ХБО канале,
 - Видеотеке: ХБО, АХН, Pickbox, Minimax plus и Filmbox,
 - Додатне функционалности: мултискреен услугу ТВТоГО на 4 уређаја, услугу снимања садржаја, 3 ИПТВ пријемника и НБА додатну услугу,
 - Брзина фиксног интернета у оквиру пакета је до 200/100 Мбпс,
 - У домену фиксне телефоније пакет омогућава неограничене разговоре ка фиксној мрежи Мтела (преко 200.000 корисника) уз успоставу позива од 0,04 КМ са ПДВ-ом, 2 пријатељ броја у Мтел мобилној мрежи, 1000 минута ка фиксним и

- мобилним мрежама у Европи и свијету, као и 100 минута ка Мтел мобилној мрежи,
- У домену мобилне телефоније која је укључена у пакет кориснику се омогућавају неограничени разговори према свим мрежама у Босни и Херцеговини и у ромингу у земљама Западног Балкана (5000 минута), 500 минута према мтс мобилној мрежи, неограничен СМС према свим мрежама у Босни и Херцеговини (1000 СМС), 100 СМС порука у ромингу у земљама Западног Балкана, 50 ГБ мобилног интернета у Босни и Херцеговини и 8,95 ГБ у ромингу у земљама Западног Балкана, као и 2 пријатељ броја са цијеном од 0,00 КМ/мин (један из фиксне и један из мобилне мреже Мтела),
 - Такође корисници имају могућност куповине широке лепезе хардвера - мобилни телефони, фиксни телефони, ТВ уређаји, таблети, разна друга додатна опрема већ од 1,00 КМ.
- Логософтов пакет услуга садржи:
- 252 линеарна ТВ канала (који нпр. не укључују премиум ХБО канале),
 - Без видеотека,
 - Без додатних функционалности,
 - Брзина фиксног интернета у оквиру пакета је до 60/6 Мбпс,
 - У домену фиксне телефоније пакет омогућава неограничене разговоре ка Логософт мрежи, те према свим фиксним мрежама у Босни и Херцеговини уз ограничења на фер основи на 1500 минута и уз успоставу позива од 0,026 КМ са ПДВ-ом,
 - У домену мобилне телефоније која је укључена у пакет Логософт кориснику се омогућава 100 минута за позиве према свим мобилним мрежама у Босне и Херцеговине и у ромингу у земљама Западног Балкана, 100 СМС порука према свим мрежама у Босни и Херцеговини и у ромингу у земљама Западног Балкана, 2 ГБ мобилног интернета и 398 МБ у ромингу у земљама Западног Балкана. Такође, корисници имају могућност фиксног и мобилног телефона већ од 1,00 КМ.
- Из свега наведеног јасно је да су пакети неупоредиви у погледу садржаја пакета, те да Мтел пакет има много веће погодности и бонусе у свим доменима.
- Из наведеног слиједи да је Телеком Србија група није вршила унакрсно субвенционисание унутар своје групе те да није ријеч о цјеновној политици која за циљ има виши профит већ је ријеч о разумној тржишно-оријентисаној цјеновној политици која за бољи пакет изискује вишу цијену.
- Неопходно је истаћи да се цијене multiple-play пакета, који су у понуди оператора унутар Телеком Србија групе, не разликују на нивоу појединих општина на подручју Републике Српске, већ се разликују само понуде оператора (цијене услуга појединачних оператора унутар Телеком Србија групе).
- Техничко-технолошки аспект подразумијева примарно са аспекта квалитета приступне мреже до крајњег корисника и технологија на којима се заснивају предметне услуге, што у квалитативном контексту представља значајну разлику у смислу максималних интернет брзина које је могуће пружити и квалитативних гаранција крајњим корисницима по овом основу, односно квалитета и стабилности садржаја које долазе до крајњег корисника, када говоримо о сегменту пружања ТВ услуга у оквиру мулти-плау пакета. У овом контексту, потребно је истаћи да Мтел својим корисницима услуге пружа путем ГПОН и ВДСЛ технологије, односно ИПТВ платформе, која корисницима Телеком Србија групе, поред класичне испоруке ТВ садржаја, омогућава гарантовани

квалитет исте, као и низ додатних тзв. напредних нелинеарних функционалности као што су видеотеке, multiscreen опције, односно гледање садржаја на више различитих уређаја, снимање садржаја, гледање пропуштеног садржаја унутар 72 сата, гледање садржаја испочетка, ОТТ функционалности, као и тзв. смарт функционалности које кориснику омогућавају приступ различитим апликацијама.

- Потребно је истаћи да поседовање наведених технологија које гарантују наведени квалитет и функционалности за крајњег корисника захтијевају висок ниво континуираних инвестиција и трошкова са аспекта унапређења и одржавања система, као и улагањима у квалитетну корисничку опрему која на страни корисника може да подржи све наведено.
- С друге стране, на страни кабловских оператера, као и оних који су саставни дио Телеком Србија групе, НФС и wireless су доминантне технологије по којима се услуга пружа крајњим корисницима, при чему се ради углавном о ваздушној мрежи и гарантовани квалитет истих је нижег ранга у односу на ГПОН и ВДСЛ, сходно самој природи технологије.
- Кабловски оператери су само у појединим, уским подручјима, у могућности да пруже услугу путем ФТТХ технологије и то релативно малом броју корисника. Истовремено, понуда кабловских оператора у сегменту дистрибуције садржаја, с обзиром да не посједује одговарајуће платформе, не уључује додатне функционалности, а као што је наведено у случају Мтел, те се искључиво заснива на испоруци одређеног садржаја крајњим корисницима.
- Са аспекта корисника, ради се о понудама које су у контексту квалитета и бенефиција неупоредиве и испод којих није тренутно могуће подвући заједнички називник у форми једнаких цијена за крајњег корисника, а чиме би се корисници појединих оператора ставили у неравноправан положај.
- Додатно, потребно је осврнути се и на аспект укљученог садржаја у понуду који је у корелацији са наведеним техничко-технолошким претпоставкама. Односно, понуда Мтела укључује знатно већи број канала у појединим пакетима, омогућено кориштење нелинеарних функционалности, приступ видеотекама и ОТТ могућност, односно гледање садржаја на мобилним и таблет уређајима.
- С друге стране, а како је већ наведено, понуда садржаја кабловских оператора је примарно заснована на броју канала, његовој дистрибуцији и евентуалном укључивању додатног садржаја у појединим пакетима. Битно је напоменути, да оператери унутар Телеком Србија групе тренутно не располажу јединственим бројем канала у понуди, односно да са аспекта структуре у сегменту садржаја тренутно не постоји једнозначна понуда у два или више правних лица из Телеком Србија групе.
- Потребно је истаћи да број канала, њихова структура, додатни пакети, видеотеке и услови дистрибуције на којима инсистирају поједини добављачи садржаја, што се посебно односи на канале који имају статус најгледанијих, у највећој мјери одређују цијене пакета ка крајњим корисницима, с обзиром да се ради о значајним трошковима за оператора, са аспекта појединачних и колективних права дистрибуције.

Табела

15.

Оператор	Број канала у основној понуди	Нелинеарне функционалности	Видеотека	Опције додатних пакета	ОТТ
Мтел	255	да	да	да	да

Телрад Нет	188	не	не	да	не
Блицнет	226	не	не	да	да
Елта Кабел	186	не	не	да	да
Логософт	260	да	да	да	да

Табела-Преглед основне понуде са аспекта ТВ садржаја

- Трећи аспект на који се осврћемо у погледу цијена пакета мултипле-плау услуга је аспект укључених интернет брзина, које су условљене претходно наведеним техничко-технолошким претпоставкама, односно разликама у технологији и ограничењима која су битна за сваку понаособ, као и самим квалитетом инфраструктуре.
- Укључене максималне брзине дефинисане у појединим мултиплау пакетима одређених оператора:

Табела 16.

Оператор	Максимално дефиниране Интернет брзине у пакетима
Мтел	200/75Мбпс
Телрад Нет	60/30 Мбпс
Блицнет	100/25 Мбпс
Елта Кабел	100/40 Мбпс
Логософт	120/10 Мбпс

Табела- Максимално дефинисане брзине у пакетима

- Поред претходно наведеног, а са аспекта саме понуде, битно је нагласити да сви оператори у Босни и Херцеговини, који поседују дозволу за пружање услуга фиксне телефоније, исту номинално укључују у понуду мулти-плау услуга, без обзира на распрострањеност мреже и број корисника услуге фиксне телефоније.
- Оператори у Босни и Херцеговини се углавном одређују за флат приступ, тј. за неограничени број минута за позиве у мрежи и/или према осталим мрежама у Босни и Херцеговини уз одређену цијену успоставе позива. За разлику од кабловских оператора, те сходно чињеници да поседује дозволу за пружање услуга мобилне телефоније, Мтел, поред говорног саобраћаја у фиксној мрежи, у понуду мулти-плау пакета укључује и одређени број минута бесплатног саобраћаја према мобилној мрежи, као и бесплатне или субвенциониране цијене позива према тзв. пријатељ броју у мобилној мрежи Мтела.
- Битно је напоменути да су оператори унутар Телеком Србија групе засебна правна лица са сопственим корисничким базама и сопственим дозволама додијелим од стране РАК-а, односно обавезама које проистичу из наведеног, као и самосталним пословним политикама и задатим оквирима дјеловања.
- Телеком Србија група не поседује податке о структури тржишта по општинама на подручју Републике Српске нити су исти подаци јавно доступни од стране РАК-а.
- Једини званични и објављени подаци се налазе у оквиру извјештаја-Преглед стања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини за 2020. годину, а односе се на тржишна учешћа оператора за пакетске услуге у Босни и Херцеговини за 2020 годину.
- Из Извјештају РАК-а може се видјети учешће оператора према броју претплатника који користе двије услуге везане у пакет услуга за 2020. годину. Највеће тржишно учешће има БХ Телеком. са 32,89%, слиједи Telemach са 21,19% и Телеком Српске а.д. са 20,38%.

- Додатно, у Извјештају РАК-а приказано је тржишно учешће оператора према броју претплатника који користе три услуге везане у пакет услуга за 2020. годину. Највећи удио има БХ Телеком са 31,29 %, слиједе Telemach са 23,72 % и Телеком Српске а.д. са 17,55% и ХТ Еронет са 12,09 %.
- Истичемо да оператори унутар Телеком Србија групе тренутно не располажу јединственим бројем канала у понуди, односно са аспекта структуре у сегменту садржаја тренутно не постоји једнозначна понуда у два или више правних лица из Телеком Србија групе. Такође, не постоји ни јединствена понуда различитих цијена.
- Телеком Србија група није вршила унакрсно субвенционирање унутар своје групе. Разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена није значајна, па самим тим не постоје нити услови нити ресурси за субвенционирање других субјеката у оквиру Телеком Србија групе.

Подносилац захтјева се актом запримљеним под бројем: УП-04-26-2-014-38/21 дана 14.02.2022. године изјаснио на питања која је поставио водитељ поступка на усменој расправи, те навео слиједеће:

- Подносилац захтјева се реферише на налазе вјештакиње економске струке др. сц. Аиде Соко која је сачинила документ „Злоупотреба доминантног положаја-Анализа тржишних односа Мтел и повезаних лица“, а који је у једној од ранијих радних верзија садржавао додатни пакет унутар 4-play услуге, а који садржи двоструку разлику у цијени:

Табела 17.

Услуга	Мтел	Логософт
4-play (ТВ/Интернет/фиксна/мобилна Телефонија)	174,90 КМ/мј (Пакет Л+)	77,62. КМ/мј (ЛоГО! Слагилица примјер)
Садржај услуге	Основни пакет+Плус+Пинк ПИус+ХД+ХБО Премиум ХД+ХБО Интернет до 200/100 Мбпс Неограничени разговори у Мтел фиксној мрежи. Неограничени разговори према свим мрежама у БиХ, 50ГБ саобраћаја.	Основни пакет+Плус пакет+ХД пакет Интернет до 120/10 Мбпс Неограничени разговори у Логософт фиксној мрежи и 1000 минута према свим фиксним телефонским мрежама у БиХ. 150 минута према свим мобилним мрежама и 4ГБ саобраћаја.

- Накнадним дорадама радне верзије горе наведеног документа ови пакети су избачени и због тога у коначној верзији која је достављена Конкурентијском савјету ови пакети нису обухваћени. Дакле, на основу достављених података о цијенама јасно је да постоје упоредиве 4-плау услуге оператора унутар Телеком Србија групе: Мтела и Логософт, гдје је разлика у цијени двоструко већа, тачније износи 225.32%. Дакле, наводи Подносиоца захтјева о двострукој разлици у цијени (видимо да је заправо и већа) су тачни и засновани на службеним понудама оператора Мтел и Логософт.
- Поред наведеног, Подносилац захтјева овдје истиче како постоје и други пакети који у садржајном смислу још сличнији, а разлика у цијени је значајна на штету потрошача Мтела. Већина тих пакета је приказана у документу вјештакиње др. сц. Соко, но Подносилац захтјева овдје доставља и слиједеће:

Табела 18.

Услуга	Мтел	Логософт
4-плау (ТВ/Интернет/фиксна/мобилна Телефонија)	91,90 КМ/мј (Пакет С+)	62,13 КМ/мј (ЛоГО! Слагалица примјер)
Садржај услуге	255+ ТВ канала (Основни ТВ пакет + ПИус или Пинк Плус или ХД пакет). Интернет до 150/75 Мбпс Неограничени разговори у Мтел фиксној мрежи. Неограничени разговори у Мтел мрежи и 2ГБ мобилни Интернет.	290+ ТВ канала (Нице пакет + Веру Нице пакет). Интернет до 120/10 Мбпс. Неограничени разговори у Логософт мрежи и 1000 минута према свим фиксним телефонским мрежама у БиХ. 100 бесплатних минута према свим мобилним мрежама у БиХ и 4ГБ мобилни интернет.

- Горе наведени примјери 4-плау услуга су упоредиви и то јер:
 - Понуда у ТВ компоненти је богатија код Логософта (већи број ТВ канала).
 - Интернет је практично незнатно квалитетнији на страни Мтела, 110 потребно је имати у виду да раст брзине Интернета не захтијева повећање трошкова (питање је техничке могућности), док повећање ТВ канала подразумеје повећање трошкова за набавку тих канала.
 - Понуда у компоненти фиксне телефоније је богатија код Логософта (за разлику од Мтела додатно уз неограничене разговоре у властитој мрежи нуди и 1000 минута према свим фиксним мрежама у Босни и Херцеговини).
 - Понуда у компоненти мобилне телефоније је богатија код Логософта (Логософт нуди бесплатне минуте према свим мрежама у Босни и Херцеговини, док Мтел задржава само саобраћај у властитој мрежи што му не проузрокује трошкове, а чак је и понуда мобилног интернета богатија код Логософта).
- Ипак, све горе наведено не доводи до скупље понуде Логософта (што би се могло претпоставити на основу богатije понуде), већ је упоредива/чак квалитетнија Логософт понуда чак за 32,40% јефтинија од понуде Мтела.
- Подносилац захтјева прије свега подсећа да је чланом 10. став (2) тачка ц) Закона забрањена дискриминација, а теорија и пракса у праву конкуренције Европске уније су јасно назначиле како се наведена дискриминација односи не само на правна лица с којима доминантни субјект закључује пословне односе, већ и на потрошаче директно.
- Тако је у предмету Deutsche Post AG (Commission Decision Deutsche Post AG - Interception of cross-border mail (COMP/C-1/36.915) (2001/892/EC) [2001] OJ L331/40, [130] Европска комисија утврдила да, услијед поступака Deutsche post AG на једном географском тржишту (Њемачка) се производе директне посљедице на комерцијалне активности пошљалаца са другог географског тржишта (Уједињено Краљевство). На основу наведеног, такви пошљалаоци, односно корисници поштанских услуга су се сматрали трговинским партнерима Deutsche Post AG у смислу члана 82. став (ц), што је еквивалент члану 10. став (2) тачка ц) Закона.
- Ипак, чак и у смислу тумачења на које је Конкуренцијски савјет указао - примјењивост на привредне субјекте, Подносилац захтјева истиче да је у предметном поступку повреду према члану 10. став (2) тачка ц) Закона потребно посматрати прије свега у

односу на правна лица / привредне субјекте којима Телеком Србија група пружа услуге на дискриминаторан начин. Таква злоупотреба доминантног положаја је препозната и у Одлуци о дефинисању категорија доминантног положаја у којем је као један од облика наведена „дискриминација у висини цијена (различите цијене) одређеног производа и/и услуге на различитим релевантним географским тржиштима”.

- У складу са наведеним, Телеком Србија групе примјењује различите цијене за услуге својих оператера на територији Републике Српске и на подручју Града Сарајева, па тако примјерице за истоврсну понуду Мтела у Бања Луци и Логософта у Сарајеву, корисници плаћају различите цијене на тим различитим географским тржиштима. Ово укључује и кориснике који су правна лица. Таквим поступањем је остварено биће повреде правила конкуренције и то према горе предвиђеном правилу злоупотребе доминантног положаја предвиђеном. Одлуком о дефинисању категорија доминантног положаја.
- Конкуренцијски савјет је на усменој расправи такође затражио образложење о облику злоупотребе доминантног положаја који је Подносилац захтјева одредио као унакрсно субвенционирање пружања услуга, а у односу на члан 10. став (2) тачке а) и б) Закона.
- Подносилац захтјева најприје истиче да је злоупотреба доминантног положаја наметањем унакрсног субвенционирања пружања услуга детаљно појашњено у тачки 4.4. Захтјева, па су овдје представљена јаснија појмовна одређења и примјена у односу на члан 10. став (2) тачке а) и б) Закона, како је Конкуренцијски савјет и тражио.
- Унакрсно субвенционирање у суштини значи да привредни субјекат сноси или распоређује све или дио трошкова своје активности на једном географском тржишту или тржишту производа на своју активност на другом географском тржишту или тржишту производа.
- У контексту злоупотребе доминантног положаја примјеном унакрсног субвенционирања као цјеновне политике, исправно је тумачење према којем овај облик обухвата како нелојалне продајне цијене којима се ограничава конкуренција (члан 10. став (2) тачка а) Закона), тако и ограничавање тржишта на штету потрошача (члан 10. став (2) тачка б) Закона). Наиме, унакрсно субвенционирање треба посматрати као злоупотребу која омогућава доминантном привредном субјекту да на једном од два географска тржишта на којима је присутан (на оном на којем нема доминантан положај), примјењује нелојалне продајне цијене.
- Подносилац захтјева је јасно аргументирао и доставио доказе о пословању оператера Логософт за које се с основом може сумњати да није засновано на тржишним параметрима (за разлику од периода прије преузимања, Логософт сада нижим цијенама пакета послује са губитком), а гдје се губици остварени таквим нелојалним цијенама надокнађују расподјелом таквих трошкова на друга тржишта гдје Телеком Србија група остварује позитивне приходовне марже, као што су градови и општине у Републици Српској.
- Међутим, као резултат таквог поступања потрошачи су изложени плаћању прекомјерних цијена управо на оним тржиштима са којих се остварују нелојалне марже којима се покривају губици остварени на тржиштима на којима је Телеком Србија група заступљена путем оператора Логософт. На тај начин остварује се биће и другог облика злоупотребе - ограничавање тржишта на штету потрошача. Дакле, јасно је како повреде из члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона практично стоје у каузалном односу гдје унакрсно субвенционирање обухвата оба облика злоупотребе доминантног положаја.

- Уз већ у Захтјеву наведени предмет Deutsche Post AG као једног од основних предмета у праксама унакрсног субвенционирања ЕУ, Подносилац захтјева подсећа на став тадашњег Суда прве инстанце Европске уније у предмету Tetra Pak II гдје је утврђено да „примјена члана 86. (данас Члан 102. УФЕУ) не зависи од доказа да је постојало унакрсно субвенционирање између два сектора.“ У складу са наведеним, Конкуренцијски савјет на основу одредби Закона и Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја може утврдити постојање праксе унакрсног субвенционирања које резултира цијенама испод трошкова (повреда члана 10. став (2) тачка а) Закона и ограничавањем тржишта на штету потрошача (повреда члана 10. став (2) тачка б) Закона).
- Подносилац захтјева указује Конкуренцијском савјету да Телеком Србија група нуди јефтиније, али разноврсније услуге и пакете властитих услуга на оним подручјима гдје је изложен конкурентском притиску (Град Сарајево), док на подручјима монополског положаја (Република Српска), понуда свих оператера из Телеком Србија групе је значајно лимитирана, како у садржајном смислу услуга, тако и цијенама које се наплаћују.
- Најјефтинијих пакета у понуди Мтела нпр. уопће нема, иако је платежна моћ становништва на подручју Републике Српске мања у односу на Сарајево, гдје су такви пакети заступљени. Имајући у виду наведено, логично је претпоставити да би корисници на подручју Републике Српске имали потребу за пакетима који су доступни у Сарајеву по нижим цијенама (све и ако нуде нешто лошији квалитет интернета), али им је Мтел такву понуду ускратио, јер је свјестан да у Републици Српској нема конкуренцију и може експлоатисати свој доминантан положај.
- У овом поступку је такођер на више мјеста до сада указано како оператер Логософт у својој понуди има услугу тзв. ЛоГО слагалице, према којој сваки корисник понаособ може практично изабрати садржај по свакој од компоненти у мултипле-плау услугама. У зависности од компоненте се обрачунава различита цијена, па тако корисници могу прилагодити својим потребама квалитет и садржај по свакој од компоненти.
- Као доказ тврдњи да Телеком Србија група ограничава тржиште на штету својих корисника истичемо чињеницу да оваква, као нити слична услуга, не постоји за све кориснике који су присутни на територији Републике Српске, а гдје послују Мтел и други оператори Телеком Србија групе. Наравно, такву атрактивну понуду својим корисницима не нуде на тим подручјима из разлога уживања монополског положаја, а негативне учинке тог положаја трпе потрошачи који су лимитирани ограниченим, а скупим услугама Телеком Србија групе.

Пуномоћник Противне стране се у поднеску запримљеном дана 10.01.2022. године под бројем: УП-04-26-2-014-45/21 изјаснио на питања са усмене расправе и тврдње Подносиоца захтјева у којем наводи слиједеће:

- Подносилац захтјева није доставио вјеродостојне податке у табелама које су приложене у поднеску, него је желећи да пред Конкуренцијским савјетом представи квалитет понуде Мтела слабијим него што јесте, наводио податке који не одговарају стварној понуди са интернет странице Мтела за пакет Л+, а истовремено је непотпуно и непрецизно представљена и понуда са интернет странице Логософт оператера за ЛоГО! Слагалица пакете.
- Тврдња да Телеком Србија група цјеновно дискриминише сопствене кориснике не потпада под члан 10. став (2) тачка ц) Закона имајући у виду да наведена одредба подразумијева случајеве у којима привредни субјекат, злоупотребљавајући

доминантан положај, дискриминира друге привредне субјекте, а не кориснике као крајње потрошаче.

- У оквиру Телеком Србија групе не постоји злоупотреба доминантног положаја унакрсним субвенционирањем имајући у виду да Телеком Србија Група није доминантни учесник на релевантном тржишту, Мтел не одређује прекомјерне цијене чиме би генерисао значајан вишак којим може да покрије трошкове других субјеката и остали оператори унутар Телеком Србија групе (прије свега Логософт) немају потребу да буду субвенционирани, јер су им трошкови мањи од цијене за конкретне услуге.
- Телеком Србија група не ограничава тржиште на штету својих корисника. Telemach неутемељено наводи да Мтел нуди лимитирани садржај на подручју Републике Српске, док истовремено Логософт нуди јефтинију, а садржајем богатију и разноврснију услугу на подручју Града Сарајева. Оваквим паушалним наводима Telemach доказује да није детаљније упућен у квалитет понуде и садржаја оператора Мтела и Логософта.
- Telemach није доставио упоредиве пакете са двоструком разликом у цијени унутар оператора Телеком Србија Групе.
- У поднеску Подносиоца захтјева достављени су „упоредиви пакети са двоструком разликом у цијени унутар оператора Телеком Србија групе" у којем се тврди да је упоређивањем Мтел-овог пакета Л+ и примјера ЛоГО! Слагалица пакета, доставио доказ двоструке разлике у цијени унутар оператора Телеком Србија групе. Међутим, поменути пакети нису упоредиви, с обзиром на услугу коју Мтел нуди Л+ пакетом, као и да услуге тог типа није могуће добити путем ЛоГО! Слагалица пакета.
- Мтелов Л+ пакет поред већег броја канала у понуди од примјера Логософт ЛоГО! Слагалица пакета, нуди и видеотеку садржаја који није понуђен примером ЛоГО! Слагалица пакета. Такође, квалитет услуга интернета је на значајно вишем нивоу у пакету Мтел Л+, што Подносилац захтјева ни не спори.
- Када је у питању фиксна телефонија, Telemach изоставља дио понуде коју Мтел пружа и то у виду „неограничених разговора у Мтел фиксној мрежи, 2 пријатељ броја у Мтел мобилној мрежи, 1000 минута према фиксним и мобилним мрежама у Европи и свијету, 100 минута према Мтел мобилној мрежи". Уз то, не могу се сматрати упоредивим неограничени разговори у Мтел фиксној мрежи и неограничени разговори у Логософт фиксној мрежи, прије свега из разлога знатно већег учешћа на тржишту Мтел фиксне мреже, те самим тим и већих бенефита неограничених позива у овој фиксној мрежи за кориснике.
- Што се тиче мобилне мреже, ни Telemach у табели не спори да је услуга Мтела знатно квалитетнија и свеобухватнија од мобилне услуге Логософта, прије свега у погледу неограничених позива у пакету Мтел Л+, као и велике количине мобилног интернета.
- Након покушаја састављања барем приближних и упоредивих пакета Мтел Л+ и ЛоГО! Слагалица пакета, дошли смо до закључка да није могуће направити нити приближно, а самим тим ни потпуно поређење ове двије понуде из разлога непостојања многобројних услуга у понуди ЛоГО! Слагалица пакета, које Мтел пружа у пакету Л+. Стога, сматрамо да није оправдано позивање Телемацха на двоструку разлику у цијенама између Мтел Л+ понуде и ЛоГО! Слагалица понуде.
- Telemach у другој табели пореди Мтелов С+ пакет и наводно упоредиви примјер ЛоГО! Слагалица пакета. Такође, Telemach опет наглашава да Мтел за лошију понуду услуге, наплаћује вишу цијену од Логософта.

- Анализом понуде ЛоГО! Слагалица пакета, према спецификацијама из табеле коју је доставио Телемацх, утврдили смо да поменути пакет не садржи 290+ канала, већ око 250 канала, што представља и мањи број канала, а што је корисницима и важније, канале лошијег квалитета и садржаја од оних које Мтел нуди у свој С+ пакету. Даље, Telemach није навео да Мтелов С+ пакет обезбјеђује интернет на значајно вишем нивоу у односу на ЛоГО! Слагалица пакет. Telemach је, уз то, погрешно израчунао понуду примјера ЛоГО! Слагалица пакета са спецификацијама наведеним у табели. Наиме, цијена оваквог примјера пакета износи 75,70 КМ на мјесечном нивоу, а не, како је Telemach навео 62,13 КМ мјесечно. Самим тим, Telemachova тврдња о разлици у цијени пакета од 32.40% није истинита.
- Подносилац захтјева и даље остаје упоран у тврдњи да се злоупотреба доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка ц) Закона која настаје дискриминацијом учесника на тржишту може односити на крајње потрошаче. С тим у вези, наведеном одредбом Закона је прописано да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на: „Примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај“.
- Дакле, да би се доказала повреда злоупотребе доминантног положаја која настаје дискриминацијом, потребно је да буду испуњена два услова (опет под претпоставком да је постојање доминантног положаја и утврђено) и то да примјена различитих услова за исту или сличну врсту послова са осталим странама и да се остале стране доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.
- Telemachova тврдња да Телеком Србија група цјеновно дискриминира сопствене кориснике не може се подвести под члан 10. став (2) тачка ц) Закона имајући у виду да наведена одредба подразумијева случајеве у којима привредни субјекат злоупотребљавајући доминантан положај, дискриминира друге привредне субјекте што за посљедицу има да се поједини привредни субјекти доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.
- У конкретном случају, уколико би се прихватила Telemachova тврдња да Телеком Србија група цјеновно дискриминира сопствене кориснике, потребно је доказати да се на тај начин крајњи корисници Телеком Србија групе доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај. Међутим, крајњи корисници не могу бити доведени у неравноправан и неповољан конкурентски положај имајући у виду да не обављају привредну дјелатност, односно између себе не представљају конкуренте.
- Чланом 2. Закона прописано је да се исти примјењује на сва правна и физичка лица која се посредно или непосредно баве производњом, продајом роба и пружањем услуга судјелују у промету роба и услуга и која могу својим деловањем спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију. Дакле, Закон се примењује на субјекте који се баве комерцијалним активностима, и само они могу бити предмет дискриминације, односно доведени у неповољан и неравноправан конкурентски положај, јер представљају међусобне конкуренте.
- С друге стране, Закон препознаје крајње кориснике као потрошаче. Наиме, у члану 10. став (2) тачка б) Закона експлицитно је наведено да се злоупотреба доминантног положаја односи на ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача.
- Законодавац је за овај облик злоупотребе доминантног положаја предвидио да се интереси крајњих корисника, односно потрошача могу узети у обзир, али никако у случају дискриминације из члана 10. став (2) тачка ц) Закона. Такође, чланом 17. став

(1) тачка и) Закона прописано је да Конкурентијски савјет узима у обзир и интересе потрошача када процењује ефекте намјераване концентрације.

- Претходна пракса Конкурентијског савјета говори у прилог овоме, те заиста зачуђује да Подносилац захтјева није био упознат са тим имајући у виду да је, преко повезаног лица, био учесник у поступку којим је привредни субјект ИКО Балкан С.Р.Л., директно и/или путем свог заступника привредног субјекта Спорт Клуб д.о.о. злоупотребио доминантан положај тако што је примјенио различите услове у Уговорима за дистрибуцију спортског канала Спорт Клуб са ЦАТВ/ИПТВ/ДТХ операторима у Босни и Херцеговини чиме их је довео у неравноправан и неповољан конкурентски положај у смислу члана 10. став (2) Закона. Дакле, у неравноправан и неповољан положај могу бити доведени оператори као привредни субјекти на које се примењује Закон. а не крајњи корисници.
- Подносилац захтјева се опет позива на параграф 130. одлуке Европске комисије у предмету Deutsche Post AG-Interception of cross-border mail како би безуспјешно доказао своју тврдњу да се дискриминација односи на крајње потрошаче директно. У том смислу наводи да: „Услијед поступака Deutsche post AG на једном географском тржишту (Њемачка) се производе директне посљедице на комерцијалне активности пошиљалаца са другог географског тржишта (Уједињено Краљевство). На основу наведеног, такви пошиљаци, односно корисници поштанских услуга су се сматрали трговинским партнерима Deutsche post AG у смислу члана 82. став (ц), сто је еквивалент члану 10. став (2) тачка ц) Закона”.
- Међутим, принуђени смо да поново истакнемо да је Подносилац захтјева погрешно протумачио наведену одлуку Европске комисије имајући у виду да су пошиљаци поште из Велике Британије (енгл. UK senders) дискриминирани као привредни субјекти, односно као учесници на тржишту од стране њемачког поштанског оператора. У наведеном параграфу је, између осталог, истакнуто да радње њемачког поштанског оператора директно утичу на комерцијалне активности пошиљалаца поште из Велике Британије. У параграфу 131. наведене одлуке је такође наведено да пошиљаци поште из Велике Британије, који су дискриминирани од њемачког поштанског оператора, представљају међусобне конкуренте на тржишту. Другим ријечима, предмет на који се позива Подносилац захтјева се односи на дискриминацију учесника на тржишту, а не крајњих корисника.
- Подносилац захтјева, свјестан чињенице недостатка аргументације да је дискриминација могућа према потрошачима, покушава да инпутира наведену врсту злоупотребе доминантног положаја на начин да Телеком Србија група дискриминише правна лица као своје кориснике. Међутим, правна лица који су корисници услуга Телеком Србија групе наступају искључиво као потрошачи предметних услуга и ни у чему не разликују од физичких лица који су такође потрошачи.
- Да би се правна лица који су корисници услуга Телеком Србија групе сматрали учесницима на тржишту, потребно би било доказати исти представљају учеснике на тржишту. У том смислу, чланом 2. Одлуке о групном изузећу споразума између привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима производње односно дистрибуције (вертикални споразуми) („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 18/06) прописано је да: „Вертикални споразуми обухваћају споразуме или заједничко дјеловање између два и више привредних субјекта који дјелују на различитим нивоима производње односно дистрибуције, а односе се на услове под којима привредни субјекти могу куповати, продавати или препродавати одређене производе или услуге.”

- У конкретном случају, правна лица корисници услуга Телеком Србија групе уопште не дјелују на релевантном тржишту, јер услуге које набављају не претпродају, већ искључиво користе за сопствене потребе.
- Опреза ради, овим путем користимо прилику да додатно укажемо на праксу Европског суда правде и Европске комисије у смислу да се злоупотреба доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка ц) Закона не односи на потрошаче. Напомињемо да је чланом 43. став (7) Закона прописано: „Конкурентијски савјет, ради оцјене датог случаја, користити се судском праксом Европског суда правде и одлукама Европске комисије”.
- Указујемо, Обавјештење Комисије-Смјернице о приоритетима Комисије у примјени члана 82. Уговора о оснивању Европске заједнице на поступања учесника на тржишту који имају доминантан положај која за посљедицу могу имати злоупотребу у смислу искључивања конкурената с тржишта, а што се може односити и на купце.
- Даље, указујемо на одлуке у предметима Тетра Пак против Европске комисије (Европска комисија, Тетра Пак предмет бр. Т-83/81 од 6. октобра 1994. године) и Deutsche Bahn AG против Европске комисије (Европска комисија, Deutsche Bahn AG предмет бр. Т-229/94 од 21. октобра 1997. године). Наиме, у параграфу 160 прве одлуке, односно параграфу 78 друге одлуке је наведено: „Конкретно, [доминантан учесник на тржишту] не може примјенити вјештачки разлике у цијенама у различитим државама чланицама, тако да своје купце ставља у неповољан положај и да нарушава конкуренцију у контексту вјештачке подјеле националних тржишта”.
- Из наведених случајева произлази да се биће злоупотребе доминантног положаја, који настаје дискриминацијом, састоји у томе да доминантан учесник примјењује различите услове за исту или сличну врсту послова са својим купцима, односно привредним субјектима који учествују у различитом нивоу производње или дистрибуције, чиме те субјекте доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.
- Telemach је у тачки 3. поднеска навео да је Телеком Србија група вршила унакрсно субвенционирање, тј. да се губици остварени таквим нелојалним цијенама надокнађују расподјелом таквих трошкова на друга тржишта гдје Телеком Србија група остварује позитивне приходовне марже, као што су градови и општине у Републици Српској.
- На првом мјесту понављамо да на релевантном тржишту на територији Босни и Херцеговини, одређеном према богатој пракси Европске комисије и Конкурентијског савјета, Телеком Србија група нема доминантан положај.
- Телеком Србија група је у одговору на Захтјев навела да Telemach није утврдио да су трошкови пружања услуга оператора Логософт у тој мјери велики да је потребно да буду покривени тј. субвенционирани од стране Мтела.
- Такође, узимајући у обзир квалитет и садржај понуде Мтела у поређењу са понудом Логософта, јасно је да разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена Мтела није значајна и подобна за субвенционирање другог субјекта, а да су са друге стране, трошкови Логософта значајно нижи, због чега може економски оправдано да понуди нижу цијену без потребе да буде субвенционирани од стране Телеком Србија групе.
- Мтел не одређује прекомјерне цијене којима би генерисао значајан вишак којим би могао да покрије трошкове других субјеката. У одговору на Захтјев Мтела је детаљно наведено на који начин Мтел заправо није одређивао прекомјерне цијене, тј. да се, према утемељеној пракси Европске уније, постојање нелојалних цијена једино може доказати примјеном теста установљеног у предмету United Brands vs Commission. Овим

двофазним тестом утврђује се да ли је цијена нелојална одговором на питања да ли је разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена значајна, као и на питање да ли је цијена која је наметнута неправична сама по себи, или у односу на конкурентске производе.

- Telemach поново није доставио анализу горе наведеног теста, а не постоји ни анализа цијена које наплаћује Мтел и цијена конкурената (Telemach, БХ Телеком и ХТ Еронет).
- Подносилац захтјева ни у једном дијелу поднеска није аргументовао и јасно доставио доказе о пословању оператера Логософт на основу којих је засновао тврдњу да Логософт послује са губицима.
- Telemach упорно инсистира на чињеници да постоје два релевантна географска тржишта иако из претходне праксе Конкуренцијског савјета у 12 поступака утврђивања злоупотребе доминантног положаја или забрањеног споразума релевантно географско тржиште дефинисало као територију Босне и Херцеговине и из одговора на Захтјев Мтела потпуно је јасно да је за потребе предметног поступка релевантно географско тржиште потребно дефинисати као територију Босне и Херцеговине. На тај начин, утврђивање злоупотребе доминантног положаја која настаје унакрсним субвенционирањем није могуће утврдити имајући у виду да постоји само једно релевантно географско тржиште.
- У том смислу, можемо поново констатовати да се Telemach погрешно на страни 4. поднеска позива на праксу у предмету Тетра Пак против Европске комисије. Наиме, пуномоћници Telemacha су, сходно својој препознатљивој пракси, цитирали само дио параграфа 186. одлуке Општег суда Европске уније са циљем приказивања контекста за који сматрају да Telemachu иде у корист. С тим у вези, у параграфу 186. одлуке Тетра Пак против Европске комисије је наведено: „Штавише, имајући у виду глобалне размјере Тетра Пак групе, аргументи тужиоца да није био у могућности да користи унакрсно финансирање између асептичног и неасептичног сектора у Уједињеном Краљевству због незнатне потрошње УХТ млијека морају бити одбачени. Даље, тај аргумент је у сваком случају ирелевантан пошто је Суд већ утврдио [...] да је водећа позиција тужиоца у неасептичном сектору у садејству с везом између тог сектора и асептичног сектора била довољна да се члан 102. Уговора о функционисању Европске уније примјењује. Примјена члана 102. Уговора о функционисању Европске уније на не-асептичне тржишта стога не зависи од доказа да је постојало унакрсно финансирање између два сектора”.
- Дакле, свјесно је изостављен дио параграфа који говори о томе да је за злоупотребу доминантног положаја која настаје унакрсним субвенционирањем потребно утврдити постојање два релевантна тржишта, како географског, тако и тржишта производа, односно да је доминантан учесник на једном тржишту злоупотребио свој положај са циљем да себи обезбједи незаконите предности на другом релевантном тржишту.
- У складу са наведеним, истичемо да Telemach није доказао да је постојало унакрсно субвенционирање у оквиру Телеком Србија групе, тј. да је Мтел путем прекомјерних цијена субвенционирао губитке Логософта што је био дужан у складу са чланом 36. став (1) Закона.
- Мтел не пружа некавалитетнију услугу својим корисницима на подручју Републике Српске у односу на понуду коју Логософт пружа корисницима путем било ког одабира компоненти ЛоГО! Слагалица пакета. Напротив, услуге Мтел-а, а посебно Мтел Л+ пакет, представља најквалитетнији пакет у свим аспектима 4-play услуга и таква понуда не може бити окарактерисана као садржајно и квалитативно сиромашнија од било које варијације ЛоГО! Слагалица понуде.

- Као што смо навели у првом одјелјку овог поднеска, Мтелови пакети у погледу свих сегмената 4-плау услуга представљају неупоредиво квалитетнију понуду садржаја него пакети конструисани путем ЛоГО! Слагалица пакета.
- Такође, не стоје наводи Telemacha да Мтел ограничава тржиште на штету својих корисника тиме што корисници преко Мтела нису у могућности да бирају појединачно компоненте 4-play услуга, као што ту могућност имају корисници ЛоГО! Слагалица пакета. Наиме, Telemach овим себи дозвољава да улази у пословну политику и Мтела и Логософта, те да поставља као проблем постојање или непостојање одређених услуга сваког од ових оператора.
- Поред тога, указујемо да је нејасно на основу чега је у поднеску Telemacha на страни 5. наведено да је платежна моћ становништва на подручју Републике Српске мања у односу на Град Сарајево, нити какве то везе има са предметним поступком.
- Коначно, како смо навели у ранијим поднесцима, Telemach није активно легитимисан за покретање поступка, будући да нема правни и економски интерес из члана 27. став (3) Закона, те самим тим не би требало да буде у позицији да доводи у питање начин пословања, као и пословне моделе чланова Телеком Србија групе.

Пуномоћник Подносиоца захтјева се у поднеску за примљеном дана 24.01.2022. године под бројем: УП-04-26-2-014-47/21 изјаснио на наводе Противне стране из поднеска од дана 10.01.2022. године, те навео сљедеће:

- У првом дијелу свог одговора Телеком Србија група истиче како Telemach није присутан на релевантном тржишту пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникацијских услуга крајњих корисницима (малопродатни ниво), односно тржишту пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима. Наведену тврдњу Телеком Србија група темељи на наводу да Telemach нуди три од челири услуге које се пакетирају, односно да не нуди услугу мобилне телефоније. Тако се изводи и закључак да Telemach нема активну легитимацију тј. правни и економски интерес за водећем предметног поступка пред Конкуренијским савјетом.
- Прије свега истичемо да је овај приговор неблаговремен, јер је Конкуренијски савјет већ отворио поступак Закључком, те Конкуренијски савјет сада води овај поступак против Телеком Србија групе, у складу са својим законским овлаштењима, те то више нема никакве везе са Telemachом (који само има права судјеловања у поступку предвиђена Законом). Конкуренијски савјет је свакако прије доношења Закључка морао испитати правни интерес Telemacha за подношење Захтјева, те доношење Закључка подразумијева да је тај интерес већ утврђен, те је тиме и приговор истакнут након усмене расправе неблаговремен.
- Додатно, истакнути наводи Телеком Србија групе су неутемељени и погрешни. Најприје, релевантно тржиште се односи на пружање „пакетираних услуга“, што значи двије или више телекомуникацијске компоненте које се корисницима нуде у пакетима. Telemach својим корисницима заиста нуди „пакетиране услуге“ и то 2-play и 3-play услуге, које укључују компоненте ИПТВ, интернета и фиксне телефонске услуге.
- Стога, јасно је да Телеком Србија групе пружа истоврсне услуге (те додатно 4-play пакете) и конкурише Telemachu, те је посљедишно неупитно постојање правног и економског интереса за подношење захтјева за покретање овог поступка.
- Даље, ирелевантни су наводи Телеком Србија групе о географској димензији релевантног тржишта, и то јер сама чињеница да је дозвола издата за шире географско подручје не

претпоставља аутоматски да носилац дозволе заправо тржишно дјелује на том ширем подручју. Управо параметар тржишног дјеловања је релевантан са аспекта права конкуренције и из тих разлога је Подносилац захтјева одредио релевантно тржиште у овом поступку.

- Ставови Телекома Србије групе о томе да постоје оператери који закупују мрежну инфраструктуру Мтела ни на који начин не демантују (како то настоји приказати) наводе Подносиоца захтјева који је истакао да „incumbent оператори о доминантном дијелу међусобно не конкуришу у дијеловима гдје је присутна фиксна телекомуникациска инфраструктура другог оператора". Ово у коначници уопште није самостални став Подносиоца захтјева, него став секторског регулатора у цијелом низу анализа релевантних тржишта, видјети примјерице Анализу тржишта приступа инфраструктури мреже на нивоу veleпродаје (укључујући заједнички или потпуно развезани приступ на утврђеној локацији)-vелепродајни ниво сачињену од стручних служби РАК-а током јуна 2020. године.
- Уколико Телеком Србија група демантује ове наводе, онда треба појаснити и Подносиоцу захтјева и Конкуренцијском савјету на којим то тржиштима код пружања пакетираних услуга конкуришу преостала два инцумбент оператора (изузимајући Град Сарајево за које је Подносилац захтјева вић појаснио специфичности и учешће Логософта).
- У складу са наведеним, Телеком Србија група није у свом поднеску успјела оспорити наводе Подносиоца захтјева о ваљано одређеном релевантном тржишту, па Подносилац захтјева остаје у потпуности при раније изреченим ставовима везаним за одређивање релевантног тржишта.
- У другом дијелу поднеска Телеком Србија група се очитује на наводе изнесене на усменој расправи о спријечености развоја телекомуникационе мреже алтернативног оператора Трион Тел, лако рад овог оператора није предмет овог поступка, обзиром да је Телеком Србија група детаљније елаборирала наводне нерегуларности у раду Трион Тел оператора, Подносилац захтјева овдје истиче да је, према доступним информацијама, оператор Трион Тел у поступку легализације телекомуникационе мреже на начин и у складу са позитивним прописима на који регулирају ту област (а према којима своју мрежу граде и легализирају и оператори у саставу Телеком Србија групе), но да то није спријечило Телеком Србија групу да подузме најшире могуће активности да елиминирају Трион Тел као потенцијалног конкурента у настанку и то све путем активности пред РАК.
- Уз наведено, све што Телеком Србија група у свом поднеску приписује горе наведеном алтернативном оператору у потпуности се може примијенити и на дијелове мреже Телеком Србија групе, за које не постоје издате грађевинске и употребне дозволе, а путем којих се дистрибуира услуга корисницима и остварују приходи.
- У наставку понеска Телеком Србија група наводи како нема доминантан положај на релевантном тржишту и за такав закључак истиче податке из Прегледа стања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини за 2020. годину. Међутим, ти подаци се односе на цјелокупно географско подручје Босне и Херцеговине, а у односу на у овом поступку предложено релевантно географско тржиште важно је истаћи да подаци из Прегледа стања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини за 2020. годину указују на чињеницу да Телеком Србија група ужива чак супер-доминантни положај. Наиме, оператори Телемацх, БХ Телецом и ХТ Еронет наведени у сликама 39 и 40 Прегледа стања тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини за 2020. годину не пружају услуге на територији општина у Републици Српској које представљају релевантно тржиште, па је стога њихово тржишно учешће непостојеће, док Телеком Србија група дјелује као монополист.

- Телеком Србија Група у четвртом дијелу поднеска истиче да не поступа противно прописима о заштити конкуренције и то да не постоје прекомјерне цијене у понуди оператора Мтел, већ да се дисртрибуира премиум садржај због чега Мтел има највеће цијене у оквиру Телеком Србија групе. Ипак, овај навод се не може узети као истинит има ли се у виду да и други оператори из Телеком Србија групе (нпр. Логософт) нуде својим корисницима све или већину истих премиум садржаја, па тако корисници овог оператора такође могу пратити и канале: Арена Спорт, Еуроспорт, Fox, Cinestar, Пинк, итд.
- Међутим, без обзира на упоредиве и/или једнаке понуде према корисницима, цијене су ипак значајно скупље код оператора Мтел, иако да се аргументација Телеком Србија Групе не може сматрати утемељеном.
- Даље, у тачки 26. поднеска, Телеком Србија група тврди како су наводи Подносиоца захтјева о нелојалним цијенама апсолутно неистинити под аргументацијом да је РАК као секторски регулатор, одобрила нове цијеновнике па се не може тврдити да Телеком Србија група на било који начин злоупотребљава доминантни положај.
- Прије свега истичемо да секторски регулатор даје сагласности само на поједине понуде пакета услуга и то искључиво оператора са значајном тржишном снагом (дакле већина оператора у саставу Телеком Србија групе не доставља своје понуде секторском регулатору уопће).
- Ипак, ни када му се достављају понуде, секторски регулатор није надлежни орган за ех post провјеру усклађености тржишних поступака са правилима конкуренције, већ је једини надлежни орган за одлучивање по том питању Конкуренцијски савјет. Наведено је неспорно и у пракси Европске комисије (в. предмет Deutsche Telekom), гдје је потврђено да цијене на које је издата сагласност телекомуникацијског секторског регулатора нису заштићене од провјере усклађености по правилима конкуренције и њихове евентуалне незаконитости по истом основу.
- Даље, наводи Телеком Србија групе да је неодговорно покретање поступка ради прекомјерних цијена на основу цијеновника, а без увида у трошкове Телеком Србија групе су очито неосновани. Наиме, Подносиоцу захтјева није позната трошкова структура услуга које пружа Телеком Србија група и то из разлога јер се ради о интерним подацима друге стране, али и јер секторски регулатор није окончао процедуру како би се унифицирала трошкова методологија и могао вршити валидан ех ante надзор над примијењеним цијенама. Све то, ипак не може представљати основ да се покретање поступка ради прекомјерних цијена сматра неодговорним, јер би, прихватањем наведених околности, то практично значило да Телеком Србија група може примјењивати незаконите цијене у смислу Закона путем својих цијеновника, без да имају утемељеност у трошковима и на тај начин директно оштети потрошаче на релевантним тржиштима.
- У дијелу поднеска које се тиче дискриминације корисника. Телеком Србија група истиче како су неистинити наводи Подносиоца захтјева да Телеком Србија група корисницима на подручју на којем има монополски садржај не нуди оне пакете ни по садржају ни по цијенама које нуди корисницима на подручја гдје има конкуренте. Наведено се демантује чињеницом да Мтел (дакле не група) има јединствену понуду за сва географска подручја. Дакле, овдје је очито да Противна страна, свјесно или несвјесно, потпуно игнорише чињеницу да се на усменој расправи истакнути навод односи на цијене цјелокупне групе (која у смислу права конкуренције представља једног учесника на тржишту), па одговара да само један оператор из групе - Мтел има јединствену понуду на свим тржиштима. На овај начин Телеком Србија група и признаје да унутар

јединствене групе се примјењују различити пакети и садржаји са различитим цијенама, у односу на географско подручје и степен конкурентности на том подручју.

- У трећем дијелу поднеска које се тиче поступања противно правилима права конкуренције Телеком Србија група истиче како не постоји унакрсно субвенционирање унутар групе, те да су пакети 4-play услуга које је Подносилац захтјева доставио Конкурентијском савјету (174,90 КМ/мј - Пакет Л+) код Мтела и 77,62 КМ/мј (ЈоГО! Слагалица примјер - код Логософта) значајно различити, па се не може говорити о унакрсном субвенционирању. Даље су у поднеску дате основне разлике између наведених пакета. Ипак, истакнуте разлике нису тачне, и то:
 - Логософтов пакет укључује сљедеће пакете: Нице пакет (246 канала), Very Nice пакет (39 канала) и Filmbox пакет (10 канала) ХД, који у збиру имају 295 канала који укључују Filmbox канале. Дакле, нетачан је податак о 252 ТВ канала.
 - Логософтов пакет укључује брзину интернета до 120/10 Мбпс, а не како је то Телеком Србија група истакла 60/6 Мбпс.
 - Логософтов пакет укључује мобилни интернет укупног капацитета од 4 ГБ, а не 2 ГБ како износи Телеком Србија група.
- Даље, на цијену уопште не утичу одредени бенефити које је Телеком Србија група додјелила Мтел- овом пакету, попут могућности куповине широке лепезе хардвера и то јер таква могућност сама по себи не повећава трошкове услуге, већ искључиво уколико одредени претплатник одабере куповину неког уређаја и закључи нови уговор са Мтелом.
- Из свега наведеног је разумљиво да уопште нису значајне разлике између Мтеловог и Логософтовог пакета, а разлика у цијени износи 225,32%. Овако значајна разлика у цијени за услуге које су упоредиве се може оправдати искључиво пословном праксом примјене прекомјерних цијена, како би се компензирали губици остварени од услуга које се пружају по предаторским цијенама, што Telemach и тврди да Телеком Србија Група примјењује. Конкурентијски савјет је упознат и са анализама других, још сличнијих пакета са значајним разликама у цијени и то упркос чијеници да чак одређене компоненте пакетираних услуга су богатијег садржаја на страни Логософта.

Конкурентијски савјет је дана 04.02.2022. године под бројем: УП-04-26-2-014-51/21 запримио поднесак у којем је Противна страна доставила податке о броју корисника пакетираних multiple-play телекомуникационих услуга (2-play, 3-play и 4-play услуге) по општинама на подручју Републике Српске, као и број корпоративних корисника којим пружа услуге приступа интернету по општинама на подручју Републике Српске. Такођер, достављени су подаци о броју корисника привредног субјекта Логософт за горе поменуте услуге у Граду Сарајеву.

Пуномоћник Противне стране се у поднеску запримљеном дана 08.03.2022. године под бројем: УП-04-26-2-014-65/21 изјаснио на наводе Подносиоца захтјева из поднеска од дана 24.01.2022. године, те навео слиједеће:

- Подносилац захтјева нема активну легитимацију у овом поступку, имајући у виду да не нуди пун обим пакетираних multi-play услуга и из тог разлога Телеком Србија група захтјева од Конкурентијског савјета да без одлагања обустави овај поступак.
- На основу досадашње праксе Конкурентијског савјета и у складу закључцима РАК из 2020. године поводом анализе тржишта дистрибуције аудиовизуелних медијских услуга („АВМ услуге“) и медијских услуга радија и тржишта малопродајног широкопојасног приступа интернету, јасно је да релевантно географско тржиште мора бити одређено као територија цијеле Босне и Херцеговине.

- Телеком Србија група не спрјечава улазак конкуренције на тржиште и не посједује доминантан положај на релевантном тржишту као тржишту пружања пакетираних (мултипле-плау) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво), односно тржишту пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима на територији Босне и Херцеговине.
- Телеком Србија група не поступа противно прописима о заштити конкуренције, а такође ни не посједује доминантан положај на горе наведеном релевантном тржишту, па самим тим исти не може ни злоупотријебити.
- Телеком Србија група остаје при досадашњим наводима из ранијих поднесака да Телемацх нема активну легитимацију за покретање поступка на релевантном тржишту производа које је дефинисано као тржиште пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво), односно тржишту пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима.
- У Захтјеву је наведено да је Telemach компанија која послује као оператор дигиталне и аналогне кабловске телевизије, као пружалац услуге широкопојасног интернета и као оператер фиксне телефоније.
- Из овога јасно слиједи да Telemach није присутан на овако одређеном релевантном тржишту производа, јер нуди три од четири услуге (без мобилне телефоније) и да на њега не могу да утичу дешавања на овако одређеном релевантном тржишту производа, што самим тим значи да Telemach нема активну легитимацију, тј. правни и економски интерес за покретање поступка пред Конкуренцијским савјетом из члана 27. став (3) тачка а) Закона.
- Сама констатација у Захтјеву да Telemach покреће поступак ради заштите корисника Телеком Србија групе потврђује да исти нема активну легитимацију, јер не даје ниједан аргумент којим заштита корисника Противне стране може да се подведе под правни и економски интерес предвиђен Законом.
- У вези са констатацијом да је приговор Телеком Србија групе о непостојању активне легитимације Telemach неблаговремен, Противна страна сматра нејасним овај навод Telemacha, с обзиром да не постоје законски рокови за подношење приговора активне легитимације.
- Такође, по пракси Телемацха из других поступака, са чим је Конкуренцијски савјет упознато, може се утврдити да је приговор активне легитимације дозвољен и могућ, јер је управо Telemach, као супротна страна, исти истицао након покретања поступка од стране Конкуренцијског савјета. Противна страна још једном наглашава да предметни поступак није ни могао бити покренут и још једном апелује на Конкуренцијски савјет да без одлагања обустави поступак, а Telemach обавезе да Телеком Србија групи надокнади трошкове поступка.
- Противна страна наводи да је РАК након спроведених јавних консултација из 2020. године, у смислу анализе тржишта дистрибуције АВМ услуга и медијских услуга радија и тржишта малопродајног широкопојасног приступа интернету, извела сљедеће закључке у погледу релевантног географског тржишта, и то:
 - а) као релевантно географско тржиште треба посматрати територију Босне и Херцеговине, имајући у виду да је правни и регулаторни оквир релевантан за пружање услуге дистрибуције АВМ услуга и дистрибуције услуга радија, као и услуга приступа интернету исти на цијелој територији Босне и Херцеговине, односно да не постоје

различите нормативне, правне и регулаторне околности у пружању наведених услуга на територији Босне и Херцеговине,

б) у погледу тржишта дистрибуције АВМ услуга, анализа покривености оператора по административним јединицама указује да на великом дијелу територије Босне и Херцеговине постоји преклапање мрежа оператора, те да у том смислу географско тржиште не може бити сегментирано на нивоу регија, односно општина: „На темељу свега наведеног, било би погрешно тражити регионална као и локална тржишта јер нема јединица које би биле у смислу поменутих критерија довољно хомогене и довољно велике како би се избјегла микро анализа. С друге стране, на бази присуства КДС мрежа, као и понуде ИПТВ оператора и ДТХ на читавој територији Босне и Херцеговине према сличним цјеновним условима може се закључити да је релевантно географско тржиште територија Босне и Херцеговине“;

ц) у погледу тржишта малопродајног широкопојасног приступа интернету: „Оператори услуге пружају под истим условима и цијенама на цијелом подручју на којем пружају услуге, али се код неких оператора подручја не преклапају, док Telemach пружа услуге на подручјима више других оператора, те на подручјима сва три традиционална оператора, а што показује да им конкурише на нивоу који је шири од појединачне покривености мрежама сва три традиционална оператора, а то крајњи корисници могу имати на уму при одабиру услуге“.

- Telemach се у поднеску позива на анализу тржишта приступа инфраструктури мреже на нивоу veleprodaje која у конкретном случају није релевантна имајући у виду да се иста не односи на тржишта пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво) и пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима, која су предмет овог поступка.
- Телеком Србија група наглашава да ни на који начин не спрјечава улазак конкуренције на тржиште већ само поступа по прописима РАК. Наиме, тврдње Telemacha да је Телеком Србија група пријавила Трион Тел РАК-у ради спрјечавања њиховог уласка на тржиште су у потпуности неосноване.
- Ради избјегавања сумње, поново ћемо детаљно изнети свој став. Телеком Србија група је дошла у посјед 29 правноснажних рјешења којима су инспекцијски органи јединица локалне самоуправе Града Бања Луке (Одјељење за инспекцијске послове, урбанистичко-грађевинска инспекција) наложили Трион Телу уклањање телекомуникационе мреже (каблова) који су постављени без прибављене грађевинске дозволе (самим тим и употребне дозволе). Ријеч о рјешењима која су донијета током 2019. и 2020. године и по којима Трион Тел није поступио, односно није уклонио нелегално изграђену мрежу у остављеном року, поводом чега је Мтел дана 20.04. 2021. године поднио пријаву РАК.
- Додатно, Telemach у свом поднеску наводи да је на основу доступних информација Трион Тел у поступку легализације телекомуникационе мреже и овим наводима покушава да доведе Конкуренцијски савјет у заблуду, с обзиром да је за предметни поступак ирелевантно то што је Трион Тел у међувремену покренуо поступак легализације, те да је Мтел у датом тренутку поднио пријаву у складу са свим прописима.
- Како је Противна страна већ нагласила, пријава је поднесена на основу правноснажних рјешења инспекцијских органа по којима Трион Тел није уклонио нелегално изграђену мрежу у остављеном року и из тог разлога подношење пријаве РАК-у је у потпуности у складу са прописима.
- Из овога јасно слиједи да је на основу доступних информација, Мтел поднио пријаву против Трион Тел јер је исти поступао супротно прописима РАК, а да је основни циљ

Мтела био да заштити сопствена права и пословне интересе, а не да елиминише и спрјечава улазак конкуренције на тржиште.

- Наиме, пакети Мтела у погледу свих сегмената 4-плау услуга представљају неупоредиво квалитетнију понуду садржаја него пакети конструисани путем ЛоГО! Слагалица пакета, што је Противна страна детаљно образложила у поднеску од 10.01.2022. године.
- Такође, Telemach наводи разлику у цијени од 225,32%, притом поредећи неупоредиве пакете по квалитету и квантитету садржаја. Ове наводе Противна страна је оповргнула у првом одјељку у параграфима 1-5. поднеска Телеком Србија групе од 10.02.2022. године.
- Противна страна још једном истиче значајну разлику између Мтел Л+ пакета и најсадржајније комбинације компонената путем Лого!Слагалица услуге. У погледу овог поређења, неопходно је истаћи да је услуга Мтела у значајној мјери квалитетнија у погледу садржаја услуга од поменуте комбинације компонената Лого! Слагалица услуга, што је лако утврдити увидом у квалитет и количину телевизијског садржаја, разлике у брзини интернета, у количини мобилног интернета, бесплатних СМС и бесплатних минута, те је самим тим оправдана цијена од 174,90 КМ за Мтел Л+ пакет.
- Када је у питању Лого! Слагалица услуга, која би се могла сматрати најприближнијом Мтел Л+ пакету, цијена од 127,09 КМ би представљала адекватан однос цијене и квалитета услуге, односно понуда примјера Лого!Слагалица пакета представља цјеновну и садржајно слабију понуду узимајући сваку од четири компоненте понуде, како услуга фиксне и мобилне телефоније, тако и услуга телевизије и интернета.
- Такође, уколико би се у обзир узела најквалитетнија пакетирана 4-плау услуга Логософт оператора Quadro +, може се недвосмислено утврдити да је цијена поменутог пакета пропорционална квалитету услуге, истовремено узимајући у обзир цијену и квалитет Мтел пакета, те да разлика у цијенама не представља наводно компензовање губитака оператора Логософт, како неутемељено тврди Telemach, већ искључиво тржишне цијене за квалитет понуђених услуга.
- Telemach је затим непотпуно навео да Противна страна тврдњу о нелојалним цијенама побила једино тиме што је прибавила сагласност РАК, те је Telemach изоставио цијели један сегмент који је Противна страна посветила наводним притужбама корисника на цијене у параграфима 27. и 28. одговора на Захтјев Телеком Србија групе.
- Конкретно, у свим приложеним притужбама, РАК је утврдио да су Блицнет и Мтел испунили све своје обавезе у складу са важећим прописима, тако што су крајњим корисницима доставили обавјештење о измјенама и допунама цјеновника, објавили све измјене на интернет страници, објавили измјене у дневним новинама и понудили промјену пакета или раскид уговора без плаћања икакве надокнаде у периоду до примјене измјењених услова пружања пакета услуга, те да су у свему поступали у складу са прописима.
- У погледу позивања супротне стране на праксу Европске комисије Телеком Србија група прије свега истиче праксу институција Европске уније да се постојање нелојалних цијена не може просто претпоставити, већ да је исто потребно доказати примјеном теста установљеног у предмету United Brands против Европске комисије.
- Постојање прекомјерних цијена се једино може утврдити примјеном двофазног теста да ли је разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена значајна и да ли је цијена која је наметнута неправична сама по себи, или у односу на конкурентске производе.

- У погледу навода Telemach о постојању унакрсног субвенционирања унутар групе, Противна страна је и у ранијим поднесцима појаснила да исто није случај, тј. да унакрсно субвенционирање унутар Телеком Србија групе не постоји.
- Наиме, Telemach, као доказ тврдњи да постоји унакрсно субвенционисање, наводи и тендере на којима је Логософт изабран као најповољнији понуђач. У том смислу битно је навести да члан бб. став (1) Закона о јавним набавкама регулише обавезу уговорног органа да затражи писмено образложење цијене од понуђача уколико оцијени да је понуда понуђача неприродно ниска. На овај начин законом су заштићена права свих учесника у поступку, те је недвосмислено да су наводи Telemach паушални и неосновани.
- Телеком Србија група подсећа да је поступак јавне набавке посебан управни поступак, регулисан посебним законом у складу са којим је искључиво уговорни орган надлежан да цијени постојање „неприродно ниских понуђених цијена“ у наведеном поступку. Самим тим што је Логософт закључио уговоре о пружању услуга са уговорним органима, те испунио све услове у поступку јавне набавке, јасно је да понуде Логософта нису биле „неприродно ниске“ и да као такве, цијене у поступцима јавних набавки не могу бити предмет испитивања пред Конкуренијским савјетом.
- Додатно, Телеком Србија група је у поднеску од 22.10.2022. године навела да Telemach није утврдио да су трошкови пружања услуга оператора Логософт у тој мјери велики да је потребно да буду покривени тј. субвенционирани од стране Мтела. Такође, узимајући у обзир квалитет и садржај понуде Мтела у поређењу са понудом Логософта, јасно је да разлика између стварно насталих трошкова и стварно наплаћених цијена Мтела није значајна и подобна за субвенционирање другог субјекта, а да су, с друге стране, трошкови Логософта значајно нижи, због чега може економски оправдано да понуди нижу цијену без потребе да буде субвенцирани од стране Телеком Србија групе.
- Такође, истичемо да Телемацх ни у једном дијелу поднеска није аргументовао и јасно доставио доказе о пословању оператора Логософт на основу којих је засновао тврдњу да Логософт послује са губицима.
- На крају, напомињемо и да је у складу са чланом 36. Закона терет доказивања постојања и злоупотребе доминантног положаја на Подносиоцу захтјева, а што у конкретном случају Телемацх није успио да докаже.
- На страни Подносиоца захтјева очигледна је манипулација доступним подацима и цијенама и у складу са тим конструисање чињеничног стања које њему иде у прилог. Тако у току читавог поступка, а и на самој усменој расправи, Telemach упоређује садржајно неупоредиве пакете, настојећи да постојећу разлику у цијени представи као наводну злоупотребу доминантног положаја, иако се у стварности ради о више него очигледним разликама у структури понуде тих пакета. Да би се говорило о злоупотреби, Подносилац захтјева је морао прво да докаже постојање доминантног положаја, а што из достављених доказа ни у најмањој мјери није доказано. Насупрот томе, Telemach даје своју дефиницију релевантног географског тржишта прилагођавајући исту својим потребама, да би кроз призму суженог релевантног тржишта представио постојање доминантног положаја и његову наводну злоупотребу.
- У складу са свим наведеним, Противна страна још једном истиче да није, нити може бити утврђено да Телеком Србија група има доминантан положај на релевантном тржишту одређеном као тржиште пружања пакетираних (multiple-play) телекомуникационих услуга крајњим корисницима (малопродајни ниво), односно тржиште пружања услуга приступа интернету корпоративним корисницима на територији Босне и Херцеговине, па самим тим не може постојати ни злоупотреба доминантног положаја.

Конкуренцијски савјет је актом број: УП-04-26-2-014-63/21 од 07.03.2022. године упутио захтјев пуномоћнику Противне страни да достави финансијске извјештаје за операторе у оквиру Телеком Србија групе за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину и податке о броју пословних корисника којим пружају услугу приступа интернету. Противна страна је у поднеску од 16.03.2022. године доставила финансијске извјештаје и тражене податке.

5. Прикупљање података од трећих особа

Током поступка, Конкуренцијски савјет је због утврђивања свих релевантних чињеница у смислу одредби члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона прикупљало податке и документацију од трећих лица које нису странке у поступку.

Конкуренцијски савјет се у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона обратио РАК-у актом број: УП-04-26-2-014-46/21 од 18.01.2022. године у којем је тражило сљедеће податке: број корисника оператора Телеком Србија групе за пакетирани мултипле-плау телекомуникационе услуге (2-play, 3-play и 4-play услуге) и његових конкурената по општинама и градовима на подручју Републике Српске за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину, број корисника оператора Логософт за пакетирани мултипле-плау телекомуникационе услуга (2-play, 3-play и 4-play услуге) његових конкурената на подручју Града Сарајева за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину. Такође, тражени су подаци о броју корисника оператора Телеком Србија групе и његових конкурената за услугу приступа интернету корпоративним корисницима-привредним друштвима по општинама и градовима на подручју Републике Српске за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину, те подаци о броју корисника Логософта и његових конкурената за исте услуге на подручју Града Сарајева.

Дана 07.02.2022. године, под бројем: УП-04-26-2-014-52/21, Конкуренцијски савјет је запримио одговор РАК у којем наводи сљедеће:

- РАК истиче да не прикупља податке по општинама и градовима на подручју Републике Српске, него укупне податке по операторима.
- Блицнет посједује властиту мрежу и пружа услуге фиксне телефоније, широкопојасног приступа интернету и телевизије у Унско-санском кантону (општине: Босанска Крупа, Цазин, Сански Мост и Велика Кладуша), те у сљедећим општинама у Републици Српској: Челинац, Фоча, Бања Лука, Градишка, Хан Пијесак, Кнежево, Котор Варош, Лакташи, Милићи, Модрича, Пале, Приједор, Рогатица, Србац, Ново Горажде, Власеница, Вукосавље и Вишеград.
- Елта Кабел посједује властиту мрежу путем које пружа услуге крајњим корисницима (или путем изнајмљене мреже у сљедећим општинама у Републици Српској: Билећа, Братунац, Чајниче, Дервента, Добој, Гацко, Бања Лука, Источна Илица, Источно Ново Сарајево, Козарска Дубица, Љубиње, Мркоњић Град, Невесиње, Нови Град, Осмаци, Петрово, Приједор, Соколац, Станари, Шековићи, Шипово, Теслић, Требиње и Зворник.
- Телрад Нет посједује властиту мрежу путем које пружа услуге крајњим корисницима у сљедећим општинама у Републици Српској: Бијељина, Брод, Доњи Жабар, Лопаре, Шамац и Угљевик, те у Брчко Дистрикту.
- РАК напомиње да Логософт не посједује властиту мрежу, нити пружа услуге на подручју Републике Српске.
- Пакет услуга се односи на услугу када оператор пружа приватним или пословним крајњим корисницима заједно двије (2Д), три (3Д) или четири (4Д) телекомуникацијске услуге по јединственој цијени.

- У следећој табели су дати подаци (број прикључака) по операторима за пакете услуга (2Д - dual play, 3Д - triple play, 4Д - quadra play):

Табела 19.

Пакети услуга-Број прикључака по годинама								
Оператори		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Мтел	2Д	42.863	45.274	47.953	50.670	55.108	60.172	63.739
	3Д	29.360	32.332	39.541	47.454	51.430	53.199	53.095
	4Д	5.638	6.685	9.442	11.265	12.077	12.790	13.452
	Укупно	77.861	84.291	96.936	109.389	118.615	126.161	130.286
Блицнет	2Д	12.617	13.287	14.328	10.987	8.739	7.922	7.968
	3Д	6.575	7.149	7.185	11.080	11.729	12.181	12.046
	4Д	674	430	225	495	355	0	0
	Укупно	19.866	20.866	21.738	22.562	20.823	20.103	20.014
Елга Кабел	2Д	1.098	808	683	237	2.762	3.728	8.446
	3Д	3.020	4.755	6.946	6.536	6.090	5.981	5.600
	4Д	0	0	44	106	0	0	0
	Укупно	4.118	5.563	7.673	6.879	8.852	9.709	14.046
Логософт	2Д	1.562	1.836	1.820	1.768	2.012	2.336	2.329
	3Д	2.689	2.865	2.545	2.290	2.212	1.984	1.818
	4Д	475	528	448	387	420	460	447
	Укупно	4.726	5.229	4.813	4.445	4.644	4.780	4.594
Телрад Нет	2Д	0	0	121	1.114	1.686	5.084	6.737
	3Д	5.793	5.963	6.142	6.019	6.087	6.478	6.456
	4Д	0	0	0	0	0	0	0
	Укупно	5.793	5.963	6.263	7.133	7.773	11.562	13.193

- Када су у питању корисници услуга приступа интернету, РАК препознаје следеће врсте корисника: а) Приватни корисник је физичко лице које користи јавно доступне услуге електронских комуникација, искључујући независне предузетнике – појединце и б) Пословни корисник је правно лице или независни предузетник-појединац који користи јавно доступне услуге електронских комуникација без употребе истих за пружање властитих електронских комуникацијских услуга и мрежа.

- У следећој табели су дати подаци (број прикључака) по операторима за услугу приступа интернету пословних корисника:

Табела 20.

Услуга приступа интернету- Број прикључака по годинама							
Оператор	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Мтел	13.102	13.990	14.731	15.303	15.561	16.323	17.154
Блицнет	1.787	1.751	1.674	1.624	1.159	1.056	982
Елга Кабел	1.639	2.101	2.457	3.488	1.689	2.034	1.699
Логософт	473	508	499	482	496	488	505
Телрад Нет*	11.757	12.282	12.560	13.067	13.244	15.848	15.775

*За Телрад Нет је дат укупан број прикључака (укључује приватне и пословне кориснике).

- Поред оператора Телеком Србија Групе, Дасто Семтел пружа услуге приступа интернету и ТВ у свим општинама Републике Српске, Елнет РС пружа услуге фиксне телефоније, приступа интернету и ТВ у општинама: Бања Лука, Градишка, Лакташи и Лопаре, Телеску пружа услуге приступа интернету и ТВ у општини Шама и Терц Траде пружа услуге приступа интернету и ТВ у општини Прњавор.

- У Граду Сарајеву поред Логософта пакете услуге пружају: БХ Телеком, Telemach, ХКБ Нет, КАТВ ХС и М&Х Компану, уз напомену да РАК не посједује податке о броју корисника за Град Сарајево.
- Привредни субјекат Елта Кабел редовно обавјештава РАК о намјери измјене и допуне цјеновника, те објављује цјеновнике 30 дана прије почетка примјене. Елта Кабел је 03.12.2020. године обавијестио РАК о измјенама и допунама цјеновника, који је ступио на снагу 18.01.2021. године. Цјеновник је допуњен понудом нових пакета.
- Због увођења нових пакета и редизајна постојећих пакета тешко је директно поредити цијене и изричито одговорити да ли је цијена услуге повећана.
- Када се ради о пакетима двије услуге (ТВ и фиксна телефонија) могло би се закључити да су цијене повећане, односно мјесечна претплата пакета еВОХ ТВ+ТЕЛ је била 27,50 КМ, а у новом цјеновнику се уводи пакет еВОХ TV+ТЕЛ старт чија је мјесечна претплата 34,90 КМ без временског везивања (31,90 КМ уз уговор од 24 мјесеца) и пакет еВОХ TV+TEL max (нуди више ТВ програма) са мјесечном претплатом 39,90 КМ (36,90 КМ уз уговор од 24 мјесеца).
- У случају пакета са двије услуге (ТВ и приступа интернету), мјесечна претплата за пакет еВОХ ТВ+НЕТ старт је повећана, односно била је 44,90 КМ, а од 18.01.2021. године претплата је 51,90 КМ без временског везивања (46,90 КМ за уговоре на 24 мјесеца), али истовремено пакет је редизајниран на начин да је приступна брзина интернету повећана са 15/1 Мбпс на 30/1 Мбпс, а мјесечна претплата за пакет еВОХ TV+НЕТ max је била 56,80 КМ, а нова цијена је 59,90, односно 53,90 КМ уз уговор од 24 мјесеца.
- Када се ради о пакетима три услуге (ТВ, фиксна телефонија и приступ интернету) може се закључити да су цијене смањене. На примјер мјесечна претплата за пакет ЕТВ+НЕТ+ТЕЛ је била 60,90 КМ, а претплата за нови пакет еВОХ start је 59,90 КМ (53,90 КМ уз уговор од 24 мјесеца), уз напомену да нови пакет има веће брзине приступа интернету.
- РАК наводи да оператори који нису са значајном тржишном снагом, у складу са Законом о комуникацијама достављају своје цјеновнике прије почетка примјене ради обавјештења, али РАК не даје сагласнот на цјеновнике. Оператори имају обавезу објавити цјеновнике 30 дана прије почетка примјене.
- У наредној табели приказан је табеларни приказ промјене програмских шема за операторе:

Табела 21.

Оператор	Година	Укупан број измјена
Мтел	2019.	35
	2020.	41
	2021.	26
Блицнет	2019.	23
	2020.	26
	2021.	21
Елта Кабел	2019.	1
	2020.	6
	2021.	3
Логософт	2019.	13
	2020.	22
	2021.	8
Телрад Нет	2019.	2
	2020.	7

	2021.	11
--	-------	----

- Мтел је у 2019. години затражио и добио сагласност на измјену Посебних услова пружања интегрисаних три пута. Два пута је повећао цијене мјесечне претплате за пакете интегрисаних услуга (пакети који укључују услуге приступа интернету, фиксне телефоније и ТВ). Такође треба напоменути да су повећане приступне брзине за услугу приступа интернету у оквиру пакета интегрисаних услуга. Поред повећања цијена за постојеће пакете, Мтел је у 2019. години у понуду увео и нове пакете интегрисаних услуга.
- У 2020. години Мтел је једном затражио и добио сагласност на измјену Посебних услова пружања интегрисаних услуга приликом које је увео нови пакет услуга, који укључује услугу ТВ и приступа интернету, што није укључивало повећање цијена у односу на претходну понуду.
- Мтел је у 2021. години два пута добио сагласност на измјене Посебних услова пружања интегрисаних услуга. У циљу унапређења понуде интегрисаних услуга за резиденцијалне кориснике Мтел је у понуду увео нове пакете услуга који укључују услуге фиксне телефоније, приступа интернету, ТВ и мобилне телефоније. Цијене пакета нису повећане у односу на претходну понуду.
- Оператори Блицнет, Елта Кабел, Логософт и Телрад Нет достављају РАК-у своје цјеновнике прије почетка примјене ради обавјештења, али РАК не даје сагласност на цјеновнике. Наведени оператори су у периоду 2019. - 2021. година обавјештавали РАК о свим промјенама и допунама цјеновника.

Конкуренцијски савјет је актом број: УП-04-26-2-014-54/21 тражио додатне податке од РАК-а и то: број корисника свих конкурената оператора Телеком Србија групе за пакетирани multiple-play телекомуникационе услуге (2-play, 3-play и 4-play услуге) по општинама и градовима на подручју Републике Српске за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину, број корисника конкурената оператора Блицнет за пакетирани multiple-play телекомуникационе услуга (2-плау, 3-плау и 4-плау услуге) његових конкурената на подручју Унско-санског кантона за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину, број корисника свих конкурената оператора Телрад Нет групе за пакетирани multiple-play телекомуникационе услуге (2-play, 3-play и 4-play услуге) по општинама и градовима на подручју Брчко Дистрикта за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину. Такође, тражени су подаци о броју корисника конкурената оператора Логософт на подручју Кантона Сарајево, Тузланског кантон и Зеничко-добојског кантон за пакетирани multiple-play телекомуникационе услуге (2-play, 3-play и 4-play услуге) и за услугу приступа интернету корпоративним корисницима-привредним друштвима за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину. Поменути актом Конкуренцијски савјет је тражио број корисника свих конкурената оператора Телеком Србија групе за услугу приступа интернету корпоративним корисницима-привредним друштвима по општинама и градовима на подручју Републике Српске за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину, број корисника свих конкурената оператора Блицнет за услугу приступа интернету корпоративним корисницима-привредним друштвима по општинама и градовима на подручју Унско-санског кантона за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину, број корисника свих конкурената оператора Телрад Нет за услугу приступа интернету корпоративним корисницима-привредним друштвима по општинама и градовима на подручју Брчко Дистрикта за 2016., 2017., 2018., 2019., 2020. и 2021. годину.

РАК је у акту који је Конкуренцијски савјет запримио дана 08.03.2022. године под бројем: УП-04-26-2-014-64/21 доставио одговор на захтјев за доставу података у којем је наведено да на располагање траженим подацима, јер не прикупља податке од оператора према административним јединицама у Босни и Херцеговини.

Конкурентијски савјет је дана 09.03.2022. године упутио допис РАК-у у којем су тражени подаци о броју корисника свих конкурената оператера Телеком Србија групе за пакетирани multiple-play телекомуникационе услуге (2-play, 3-play и 4-play услуге) и услугу приступа интернету корпоративним корисницима-привредним друштвима на нивоу Босне и Херцеговине, те је дана 18.03.2022. године запримило одговора РАК-а са траженим подацима.

6. Извођење доказа вјештачењем у предметном поступку

На основу Закључак о финансијском вјештачењу број: УП-04-26-2-014-57/21, судски вјештак економске струке Аида Соко, дана 22.03.2022. године сачинила је „Налаз и мишљење вјештака“ запримљен од стране Конкурентијског савјета дана 22.03.2022. године који је послан странкама дана 22.03.2019. године, актима број: УП-04-26-2-014-74/21 и УП-04-26-2-014-75/21.

У достављеном Налазу судског вјештака сачињеног на предложене околности, утврђено је слиједеће:

- У економско-финансијском смислу анализа и идентифицирање прекомјерних цијена представља комплексну материју, обзиром на могуће начине израчуна и расположиве податке. По самом концепту злоупотребе доминантног положаја примјеном прекомјерних цијена, са тржишног аспекта, само постојање доминантног положаја онемогућава упоредне анализе са тржишном цијеном.
- У том контексту правила струке се формирају на бази праксе при релевантној анализи. Вјештак се у оваквим случајевима непостојања прописане методологије користи праксом на упоредивим тржиштима и методологијом која се примјењује у сличним случајевима. Оцјена прекомјерности цијена је комплексан процес, посебно у телекомуникацијској индустрији, обзиром на специфичност потребне инфраструктуре, либерализацију тржишта, те недостатак упоредивих цијена. По Европском суду правде, цијене су прекомјерне ако су „прекомјерне у односу на економску вриједност услуге која се пружа“ при чему је једна од метода за утврђивање прекомјерности упоредба цијене и трошкова везаних за пружање услуге, односно да се објективно прекомјерност може одредити ако је могуће упоредити продајну цијену и трошкове производње. Обзиром да постоје практична ограничења при примјени овог метода, посебно у дијелу признавања трошкова, а обзиром да је велики број доминантних оператера био у јавном сектору, или је инфраструктура била јавна, суд је такодер прихватио и праксу примјене другачијих метода, као што су на примјер цијене за исти производ или услугу на другим географским тржиштима, а како би се одредило да ли су цијене које формира субјект са доминантним положајем фер или су прекомјерне. У тржишној економији јасно је да једино тржиште може одредити фер цијену, али само у случајевима гдје постоји тржишна конкуренција. За одређивање прекомјерних цијена у условима ограничене или непостојеће конкуренције, користи се приступ трошкови- продајна цијена, а у случају да не постоје адекватни подаци или их није могуће израчунати, примјењује се компаративна тржишна анализа.
- При одређивању методологије примјерене за околности вјештачења у складу са правилима струке, у обзир су узета оба метода.
- За израчуна по методи упоредбе трошкова производа/услуге са продајном цијеном, од привредних субјеката против којих је покренут захтјев затражен је податак о маржама и АРПУ, односно просјечној заради по кориснику. У одговору привредних субјеката против којих је покренут Захтјев наведено је да не располажу подацима, „будући да методологија рачуноводственог одвајања и трошковног рачуноводства са јасно дефинисаним смјерницама за алокацију трошкова, прихода, имовине и обавеза на поједине активности и услуге још увијек није донесена од стране регулаторног тијела у

Босни и Херцеговини и, Противна страна, у овом тренутку, није у могућности да врши израчунавање маржи за услуге које пружа и не посједује информације о истим ".

- Слиједом наведеног, вјештак није у могућности примијенити методу трошковне анализе, те је у Налазу мишљењу примјењена метода компаративне анализе тржишта. Обзиром да су у околностима вјештачења прецизирани конкретни пакети чија је упоредба тражена, као и тржишта за која је анализу потребно урадити, то је оцјењено да постоје предуслови за примјену методе тржишне упоредбе.
- Потребно је нагласити и да постоје ограничења везано за одређивање прага прекомјерности цијена, односно јасних смјерница када се цијена сматра прекомјерном, а када су варијације у цијени одраз тржишних услова и специфичности. У идеалним условима, односно могућности примјене оба метода, и трошковног и компаративних цијена, било би могуће прецизније утврдити трошковну оправданост цијена и одступања од уобичајених маржи. Стога је у складу са расположивим подацима, вјештак у могућности урадити анализу и презентирати податке са процјеном евентуалне прекомјерности, обзиром да не постоји нити пракса, нити методологија специфична за Босну и Херцеговину којом би се могла потврдити прекомјерност.
- Надаље, ограничења при израчуну и интерпретацији резултата анализе су присутна и у дијелу одговора на четврту околност, односно израчун процента становништва у Републици Српској, који би својим примањима било заинтересовано за повољније пакете услуга. Обзиром на ограниченост података о еластичности тражње у Босни и Херцеговини, на бази расположивих података, могућа је само примјена оквирне анализе еластичности тражње.
- Ограничење везано за обирн вјештачења односи се и задани период од посљедњих пет година. Обзиром да подаци нису били расположиви за претходни период, односно нису достављени вјештаку уз објашњење да се ради о обимном послу, те да би и у случају доставе били ирелевантни, обзиром да је понуда ЛоГо! Слагалице у понуди од 11.04.2019. године, и да су се дешавале промјене у садржају пакета, тако да нису у потпуности упоредиви.
- Такође, при анализи у оквиру налаза, те у давању мишљења вјештак је при упоредби пакета користи основне цијене, а не акцијске. Наведено из разлога што се ради о актуалним подацима, гдје је могуће да неки од оператор има тренутно посебне акције, односно да је цијена значајно нижа, те би се употребом акцијских цијена онемогућила тржишна анализа у складу са правилима струке.
- Коначно, при одабиру упоредних пакета, битно је напоменути да не постоје идентични пакети за упоредбу, што је значајка тржишне економије, гдје је потпуна упоредивост ријетко присутна. Уважавајући ту чињеницу, у налазу и мишљењу су кориштени пакети са максималном могућом упоредивошћу, а при анализи конкуренције, конкуренти који имају сличан обим пословања, односно сличне тржишне стратегије приступа купцима.
- Увидом у структуру понуде на веб страницама оператора Логософт и Мтел, којима је вјештак приступио у периоду 15.03.2022 - 20.03.2022. године, као и увидом у документацију која је достављена од Подносиоца захтјева, и страна против којих је захтјев поднесен, констатујем да је анализа у оквиру задане околности могућа само за актуелну понуду, обзиром да подаци за претходни петогодишњи период нису достављени, уз образложење да је ЛоГо! Слагалица као пакет у примјени од 2019. године, а да се и од тада садржајно мијењала, што онемогућава успоредбу. Подаци достављени од стране Подносиоца захтјева нису dostatни за пуну анализу, а обзиром да су заступници Противне стране навели да не располажу подацима, није било могуће урадити историјску анализу.

- Анализом садржаја пакета Мтел-а и елемената ЛоГо! Слагалице за 4-плау утврђено је да не постоје потпуно упоредиви пакети, првенствено због разлике у понуди за мобилну телефонију.
Разлика у цијени између пакета је 19,55% , колико је скупљи Мтел пакет, с тим да с пакети нису у потпуности упоредиви због разлике у понуди мобилне телефоније. Мтелова понуда садржи неограничене разговоре према свим мрежама у Босни и Херцеговини и ромингу Западног Балкана, док Логософтова понуда Мобилна 3- укључује највећи број минута у понуди.
- Анализом садржаја пакета Мтел-а и елемената ЛоГо! Слагалице за 4-плау утврђено је да не постоје потпуно упоредиви пакети, првенствено због разлике у понуди за мобилну телефонију. Разлика у цијени између пакета је 61,84% , колико је скупљи Мтел пакет, с тим да с пакети нису у потпуности упоредиви због разлике у понуди мобилне телефоније.
- Пакети 3-плау: Пакет С у понуди Мтела и и пакет ЛоГо! Слагалице у понуди Логософта нису у потпуности упоредиви, због разлике у понуди фиксне телефоније, а Логософтов пакет ЛоГо! Слагалице је 12,48% скупљи од Мтеловог Пакета С.
- За 4-плау услугу нису пронађени пакети конкурената на подручју Републике Српске, док су за 3- плау услугу идентификовани пакети који су по садржају упоредиви са пакетом Мтел-а С, док за пакете М и Л нису пронађени садржајно упоредиви пакети. Пакети БХ Телекома, у оквиру услуге Мој избор који би се евентуално могли користити и на тржишту Републике Српске, нису могли бити кориштени у анализи, обзиром на ограничења везано за понуде Мој избор пакета (није могуће он лине формирати пакете, него искључиво уз захтјев, и то већ за постојеће кориснике услуга.
- Анализом понуде на подручју Републике Српске нису идентификоване понуде 4-плау услуге, а које би се могле успоредити са понудом Мтел пакета, како је наложено околностима вјештачења.
- Када је у питању 3-плау услуга по расположивим подацима конкуренти на подручју Републике Српске су чланице Телеком Србија групе и у својој понуди имају стандардизирани пакет.
- Анализирајући расположиве податке неовисних пружаоца услуге које би се могле користити у Републици Српској пронађени су пакети БХ Телекома, које би могле представљати упоредну алтернативу, иако нису у потпуности упоредиве по садржају.
- Иако прикупљени подаци нису у потпуности упоредиви, анализа цијена по пакетима, може дати оквирну анализу о статусу цијена. Цијена пакета 3-плау Мтела је већа од осталих оператора Телеком Србија Групе између 6% (Телрад) и 15% (Елта кабел), док је 3% већа од пакета БХ Телекома. Потребно је нагласити да не постоји потпуна упоредивост пакета. Међутим, на тржишту је ријетко могуће наћи идентичне производе конкурената, те су кориштени садржајно упоредиви пакети са најсличнијим карактеристикама.
- Обзиром на структуру пружаоца услуга на тржишту Републике Српске, која не омогућава потпуну примјену метода тржишне упоредбе, адекватнији метод утврђивања прекомјерних цијена, по мишљењу вјештака био би трошковни приступ, односно упоредба примјењених маржи пружаоца услуга у оквиру Телеком Србија групе са маржама на упоредивим тржиштима, од стране оператора са сличном тржишном позицијом.

- Међутим, за примјену трошковног метода, вјештаку нису доступни подаци о маржама и просјечном приходу по кориснику, а како је наведено у поглављу стручни оквир вјештачења
- За анализу постојања прекомјерних цијена економском анализом садржајно упоредивих пакета 4-play и 3-play оператера Логософт са пакетима конкурената који дјелују на подручју Града Сарајева извршен је увид у пакете и понуде Логосфта и конкурената на подручју Града Сарајева, узимајући у обзир елементе упоредивости тржишних конкурената.
- Анализом претходно наведених пакета у складу са околностим вјештачења утврђено је да је на основу расположивих података, анализу могуће урадити само за 3-play пакете, и то за два пакета ЛоГо! Трио и ЛоГо! Трио+, гдје се упоредба може извршити са више од једног конкурента. За преостале пакете са укљученом мобилном телефонијом (ЛоГо! Trio Mobile, LoGo! Quadro i LoGo! Quadro+ могуће је урадити упоредну анализу до одређеног нивоа са понудом БХ Телекома, односно пакетима Мој избор. Обзиром да се коначна цијена формира на захтјев корисника, за анализу у оквиру вјештачења су доступни примјери наведени на веб страници БХ Телекома. Међутим, примјери не садрже адекватне упоредне пакете, како би су урадила адекватна анализа. Пакети Мој избор су доступни за постојеће кориснике и на захтјев, те није било могуће урадити симулацију садржајно упоредивих пакета БХ Телекома.
- Упоредбом пакета Логософт Трио са конкурентима БХ Телекомом (пакет Моја ТВ Full 2) и Telemachom (пакет Telemach EON Light) за пакете сличног, упоредивог садржаја, показује да је цијена Логософт пакета нижа за 17% (Telemach) до 30% (БХ Телеком).
- Како је раније наведено, не постоји могућност упоредбе идентичних пакета, нити је такав концепт уобичајено присутан у тржишним условима пословања. Тако и у оквиру наведених пакета постоје разлике у садржају, али се пакети могу сматрати упоредивим, због значајне садржајне сличности услуга: бесплатни позиви у фиксној телефонији, приближан број канала у пакету, веб ТВ, уз одступање у брзини интернета која је присутна код Telemach пакета, али је истовремено најнижа понуђена брзина.
- Анализом пакета Логософт ЛоГо Трио +, Моја TV Full 5, Telemach EON Light утврђено је да постоји материјално значајна разлика код Логософт пакета, а која се односи на позиве према мобилним мрежама. У пакету Telemacha постоје минуте према фиксној ино мрежи, али не постоје параметри којима би се могло потврдити да се ради о сличној вриједности услуге у пакету.
- У понуди Логосфта, осим наведених налазе се и пакети 3-плау ЛоГо! Trio Mobile, док су за 4-play пакете у понуди LoGo! Quadro и LoGo! Quadro plus. У наставку је дат преглед значајки ових пакета, док код конкурената нису пронађени пакети који би били упоредиви са наведеним.
- У наставку су презентирани и пакети Логосфта за које није било могуће наћи садржајно упоредиве пакете конкурената: LoGo! Trio Mobile, LoGo! Quadro и LoGo! Quadro+.
- Изузетно динамичан развој услуга у области телекомуникација ограничава могућност израде и доступност рецентних студија везаних за цјеновну еластичност. Доступне студије, за „традиционалне“ телекомуникацијске услуге као што су телефонски позиви показују да је цјеновна еластичност у развијеним земљама за услуге нижег цјеновног ранга (локални позиви) -0.1 до -0.5, средњег цјеновног ранга (позиви у друге зоне) -0.2 до -0.5, а за скупље услуге (међународни позиви -0.2 до-1.5).

- Цјеновна еластичност представља однос између процента раста цијене и процента пада обима или тражње (броја корисника, нпр.). Уколико је цјеновна еластичност на примјер -0,5% то значи да ће на примјер раст цијена од 10% довести до пада броја корисника/интереса нових корисника за 5%. И обрнуто, ниже цијене доводе до пораста тражње.
- За анализу у конкретном случају, потребни су подаци о цјеновној еластичности купаца у Републици Српској, о чему не постоје студије које би се могле користити, ни домаће ни међународне, гдје би се могли употријебити подаци из званичних извора, како је то тражено околостима.
- Узимајући у обзир наведене рангове цјеновне еластичности који имплицирају већу осјетљивост потражње на скупље услуге (-0.2. до -1.5.) и разлику између цијена за 4-play пакете од 19.55%, ефекат на потражњу би се кретао у распону од 3,9% до 29,3%, за колико би потражња била већа да су цијене ниже.
- По званичним статистичким подацима Републичког завода за статистику, из задње доступне Анкете о потрошњи домаћинства издаци за комуникације у потрошњи становништва чине 4,8% укупних издатака, а постоји разлика у структури потрошње гдје је у урбаним подручјима проценат потрошње на комуникације 5,5%, док је у руралним подручјима 4,3%.
- Надаље, у структури потрошње доминирају базичне потребе, што је видљиво из илустрације у наставку.
- Наиме, по подацима из Анкете о потрошњи домаћинства, половицу цјелокупне потрошње чине основне потребе, као што су храна, пиће и становање. Храну, пиће, становање, превоз и режије, чине двије трећине укупне потрошње.
- Имајући у виду овакву структуру потрошње, која одражава ниску куповну моћ и фокус на задовољење основних потреба, може се примјенити претпоставка високе цјеновне еластичности на не-основне животне потребе. Слиједом наведеног, у распону цјеновне еластичности од 0.2. до 1.5, може се разумно претпоставити да је цјеновна еластичност у Републици Српској, за не-основне потребе (комуникација) у горњем дијелу распона.
- Имајући у виду ограничења приступа и недоступност података за Републику Српску, о цјеновној еластичности потражње, у вези са наведеним може се закључити да би се смањењем цијена постигли ефекти веће тражње за пакетима, а која се по одређеним студијама креће у распону 3.9% до 29.3%, користећи распон еластичности за земље у развоју из расположивих студија. Уз подаци о куповној моћи и учешће потрошње на основне животне потребе од двије трећине, разумно је претпоставити да би се смањењем цијена од на примјер 19.55% колико је утврђено код одговора на прву околност тачка а) постигао ефекат повећања тражње.
- Анализа податка о пакетима наведеним у околностима показује да не постоје потпуно упоредиви пакети, што је значајка тржишне економије те се за упоредбу могу користити и садржајно слични пакети.
- Мтел 4-play С+ пакет и садржајно упоредива ЛоГо! Слагалица. Уз ограничење разлика везано за понуду мобилне телефоније, у смислу садржаја пакета, пакет Мтела је 19.55% скупљи у односу на ЛоГо! Слагалица пакет.
- Мтел 4-play L+ пакет и садржајно упоредива ЛоГо! Слагалица. Уз ограничење разлика везано за понуду мобилне телефоније, у смислу садржаја пакета, пакет Мтела је 61.84% скупљи у односу на ЛоГо! Слагалица пакет.

- Мтел 3-play С пакет и садржајно упоредива ЛоГо! Слагалица. Уз ограничење разлика везано за понуду фиксне телефоније, у смислу садржаја пакета, пакет Мтел-а је 12.4% јефтинији у односу на ЛоГо!-Слагалица пакет.
- Анализа расположивих података о пакетима оператера на подручју Републике Српске, показује лимитирану понуду ван Телеком Србија групе, уз могуће кориштење других оператора кроз алтернативне услуге, као на примјер пакети БХ Телекома Моја TV Full Go или Мој Избор. Пуна упоредба са овим пакетима није могућа због ограничених података. У конкретном случају ограничене конкуренције, примјерен метод за утврђивање прекомјерности цијена по правилима струке би био трошковни метод. На захтјев вјештака за доставу ових података, Мтел група је одговорила да истима не располажу, обзиром да није утврђена методологија од стране регулатора, те исти није било могуће примјенити у анализи.
- За 4-play услугу нису доступни подаци за упоредну анализу, док је за 3-play урађена анализа и упоредба са пакетима чланица групе, те БХ Телеком Моја TV Full Go. У односу на анализирани пакет цијене Мтела су веће за: Телрад 6%, Блицнет 12%, Елта Кабел 15%, БХ Телеком 3%.
- Анализом података за Логософт пакете у односу на конкуренте на подручју Сарајева, урађена је увидом у садржај и цијене пакета конкурентата Telemach и БХ Телеком. Обзиром да 4-play пакети укључују мобилну телефонију коју осим Логософт-а нуди и БХ Телеком, анализирани су расположиви подаци и закључено да анализа за 4-play није могућа због ограничења везаних за кориштење опције Мој избор код БХ Телекома.
- Анализа за 3-play услуге, садржајно упоредивих пакета Логософт-а ЛоГо! Трио и ЛоГо!Трио+ са пакетима Telemach и ВН Telesom показала је да су за пакет ЛоГо! Трио цијене Логософта мање за 17% у односу на Telemach пакет, односно 30% у односу на БХ Телеком пакет. За ЛоГо! Трио+ пакет цијене конкурентата су ниже за 12% (БХ Телеком), односно 14% (Telemach), с тим што пакет није у потпуности упоредив обзиром да пакет ЛоГо! Трио+ садржи и 100 минута мобилне телефоније, који Telemach и БХ Телеком пакет не садрже.
- Имајући у виду ограничења приступа и недоступност података за Републику Српску о цјеновној еластичности потражње, у одговору на ову околност анализирани су подаци о потрошњи становништва у Републици Српској, те расположиве студије о генералној еластичности тражње у телекомуникацијама у земљама у развоју. Основне животне потребе чине двије трећине потрошње становништва у Републици Српској, ради чега је утемељена претпоставка високе цјеновне еластичности за неосновне потребе. Користећи податак о 19,55% разлике у цијени пакета Мтела и ЛоГо Слагалице (прва околност), разумно је претпоставити да би се смањењем цијена од Мтел пакета постигао ефекат повећања тражње. Када је у питању распон повећања броја корисника, ради нижих цијена, претпостављени распон на бази података из студије је 3,9% до 29,3%, с тим да се у конкретном случају може претпоставити већа цјеновна еластичност, односно осјетљивост становништва на висину цијене, обзиром на структуру потрошње.

Пуномоћник Подносиоца захтјева је у поднеску од 25.03.2022. године изнио низ примједби на поступање Противне стране, јер на захтјев вјештака Аиде Соко нису достављени подаци о оствареним маржама, АРПУ и документација за садржајно упоредиве пакете оператора из Телеком Србија групе. Такође, уз поднесак је приложена пресуда Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 028820 18 У из предмета Конкуренцијског савјета број: УП-01-26-2-018-67/17 у којој је наложено Конкуренцијском савјету да поново проведе поступак, јер вјештачење није проведено због непостојања секторске регулативе. Надаље, Подносилац захтјева је предложио да

Конкурenciјски савјет казни Противну страну на основу члана 49. став (1) Закона због недостављања података и документације.

Конкурenciјски савјет је дана 28.03.2022. године под бројем: УП-04-26-2-014-79/21 запримио поднесак пуномоћника Противне стране у којем у потпуности оспорава закључке из Налаза и мишљења вјештака Аиде Соко од 22.03.2022. године. У поднеску се наводи да Налаза и мишљење вјештака Аиде Соко не садржи конкретан закључак у погледу утврђивања прекомјерних цијена пакета Телеком Србија групе. Такође, Противна страна истиче да пакети који су били предмет вјештачења нису у потпуности садржајно упоредиви, те да разлике у цијенама утврђене вјештачењем проведеним на овај начин не могу бити основ за утврђивање злоупотребе доминантног положаја примјеном прекомјерних цијена.

Пуномоћник Противне стране је дана 01.04.2022. године доставио допуну изјашњења на Налаз и мишљење вјештака Аиде Соко од 22.03.2022. године уз који је због постојања сумње у објективност и непристрасност вјештака Аиде Соко, приложио Налаз и мишљене вјештака економске струке Драгана Пекића на идентичне околности на које је рађено вјештачење од стране Аиде Соко.

7. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне значајке, квалитету, намјену, цијену или начин употребе.

Увидом у Захтјев и анализом свих елемената поступка, Конкурenciјски савјет је диференцирао релевантно тржиште на два сегмента, како слиједи.

Наиме, имајући у виду специфичност и значајке услуга који су предмет овог поступка, анализирајући наводе странака, релевантно тржиште у предметном поступку је тржиште пружања пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга на малопродајном нивоу у Босни и Херцеговини.

Затим, анализирајући дјеловање, односно пословне активности Подносиоца захтјева и Противне стране, Конкурenciјски савјет је дефинирао тржиште као тржиште пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини.

7.1. Анализа релевантног тржишта

Имајући у виду својства, цијене и намјену пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга, Конкурenciјски савјет је анализирао тржиште услуга 2Д пакета, које обухвата комбинације услуга ТВ и фиксне телефоније, услуга интернета и фиксне телефоније и услуга ТВ и интернета. Анализирано је тржиште услуга 3Д пакета које обухвата комбинација услуга ТВ, интернета и фиксне телефоније, као и тржиште услуге 4Д пакета који обухвата комбинацију услуга ТВ, интернета, фиксне телефоније и мобилне телефоније.

Члан 14. став (1) Одлуке о утврђивању релевантног тржишта предвиђа да се тржишно учешће привредног субјекта који дјелује на релевантном тржишту, израчунава на основу тржишног учешћа производње или продаје релевантног производа (производи и/или услуге) на релевантном тржишту у одређеном временском периоду. Надаље, чланом 14. став (5) Одлуке о утврђивању релевантног тржишта прецизиран је период прикупљања података о тржишним удјелима, на начин да не може бити дужи од пет година.

Обзиром на карактеристике и цијене услуга пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга, Конкуренцијски савјет је сегментирао тржиште и засебно анализирао пакете услуга 2Д, 3Д и 4Д, а на темељу података о броју приључака којим располаже РАК.

На основу података РАК-а дат је приказ тржишних учешћа учесника на тржишту пакетираних мултипле-плау телекомуникацијских услуга 2Д у Босни и Херцеговини (малопродајни ниво) за период 2017.-2021. година, како слиједи:

Табела 22.

Оператори	2017. година	Тржишно учешће	2018. година	Тржишно учешће	2019. година	Тржишно учешће	2020. година	Тржишно учешће	2021. година	Тржишно учешће
БХ ТЕЛЕКОМ д.д. Сарајево	68.849	28,05%	70.035	27,47%	96.542	33,13%	97.130	31,68%	99.273	32,25%
МТЕЛ**	47.953	19,54%	50.670	19,87%	55.108	18,91%	60.173	19,62%	63.739	20,71%
ТЕЛРАД НЕТ**	121	0,05%	1.114	0,44%	1.686	0,58%	5.084	1,66%	6.737	2,19%
ХТ Мостар	21.925	8,93%	22.803	8,94%	23.021	7,90%	22.843	7,45%	21.027	6,83%
ТЕЛЕМАСН	57.507	23,43%	61.696	24,20%	61.044	20,95%	62.572	20,41%	65.089	21,15%
ЕЛТА КАБЕЛ**	683	0,28%	237	0,09%	2.762	0,95%	3.728	1,22%	8.446	2,74%
БЛИЦНЕТ**	14.328	5,84%	10.987	4,31%	8.739	3,00%	7.922	2,58%	7.968	2,59%
ЛОГОСОФТ**	1.820	0,74%	1.768	0,69%	2.012	0,69%	2.336	0,76%	2.329	0,76%
М&Н СОМПАНИ д.о.о. Сарајево*	1.256	0,51%	990	0,39%	460	0,16%	439	0,14%	336	0,11%
ТХ ТВ д.о.о. Тузла	8.484	3,46%	10.154	3,98%	11.659	4,00%	13.094	4,27%	13.853	4,50%
ХКБ нет д.о.о. Сарајево*	8.554	3,48%	9.963	3,91%	9.500	3,26%	10.131	3,30%	10.724	3,48%
КАБЛОВСКА ТЕЛЕВИЗИЈА ХС д.о.о. Сарајево*	4.823	1,96%	5.893	2,31%	5.421	1,86%	7.530	2,46%	5.942	1,93%
Остали	9.156	3,73%	8.684	3,41%	13.449	4,62%	13.639	4,45%	2.347	0,76%
Укупно	245.459	100%	254.994	100%	291.403	100%	306.621	100%	307.810	100%

Извор: Подаци РАК-а * М&Н СОМПАНИ д.о.о. Сарајево, ХКБ нет д.о.о. Сарајево, КАБЛОВСКА ТЕЛЕВИЗИЈА ХС д.о.о. Сарајево аквизирани од стране Telemacha.

** Логософт (од 2014. године у власништву Мтела), Телрад Нет (од 2018. године у власништву Мтела), Блицнет (од 2018. године у власништву Мтела, Елта Кабел (од 2019. године у власништву Мтела).

Према подацима из Табеле број 22., евидентно је да је тржишно учешће привредних субјеката Мтел и Логософт у 2017. години износио укупно 20,28% на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 2Д у Босни и Херцеговини. Привредни субјекат Мтел је 2018. године стекао контролу над привредним субјектима Телрад Нет и Блицнет, па је њихов тржишно учешће уз Логософт на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 2Д у Босни и Херцеговини у 2018. години износио укупно 25,31%. У 2019. години, Мтел је стекао контролу над привредним субјектом Елта Кабел, па је укупни тржишни удјел оператора Мтел, Телрад Нет, Блицнет, Елта Кабел и Логософта (Телеком Србија група) на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 2Д у Босни и Херцеговини износио 24,13%. Телеком Србија група је на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 2Д у Босни и Херцеговини у 2020. години имала тржишно учешће 25,87%. У 2021. години Телеком Србија група је на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 2Д у Босни и Херцеговини имала тржишно учешће 30,99%.

На основу података РАК-а дат је приказ тржишних учешћа учесника на тржишту услуга пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 3Д у Босни и Херцеговини (малопродајни ниво) за период 2017.-2021. година, како слиједи:

Табела 23.

Оператори	2017. година	Тржишно учешће	2018. година	Тржишно учешће	2019. година	Тржишно учешће	2020. година	Тржишно учешће	2021. година	Тржишно учешће
БХ ТЕЛЕКОМ д.д. Сарајево	87.575	34,84%	94.539	33,46%	96.243	32,55%	94.845	31,29%	92.611	30,57%
МТЕЛ**	39.541	15,73%	47.454	16,80%	51.430	17,39%	53.199	17,55%	53.095	17,52%
ТЕЛРАД НЕТ**	6.142	2,44%	6.019	2,13%	6.087	2,06%	6.478	2,14%	6.456	2,13%
ХТ Мостар	28.839	11,47%	33.553	11,88%	35.515	12,01%	36.658	12,09%	37.726	12,45%
ТЕЛЕМАСН	58.702	23,36%	64.581	22,86%	67.756	22,92%	71.903	23,72%	73.502	24,26%
ЕЛТА КАБЕЛ**	6.946	2,76%	6.536	2,31%	6.090	2,06%	5.981	1,97%	5.600	1,85%
БЛИЦНЕТ**	7.185	2,86%	11.080	3,92%	11.729	3,97%	12.181	4,02%	12.046	3,98%
ЛОГОСОФТ**	2.545	1,01%	2.290	0,81%	2.212	0,75%	1.984	0,65%	1.818	0,60%
М&Н СОМПАНИ д.о.о. Сарајево*	9	0,003%	94	0,03%	32	0,01%	219	0,07%	0	0%
ТХ ТВ д.о.о. Тузла	1.226	0,49%	1.494	0,53%	1.570	0,53%	1.702	0,56%	1.725	0,57%
ХКБ нет д.о.о. Сарајево*	8.873	3,53%	10.383	3,68%	11.772	3,98%	12.463	4,11%	12.637	4,17%
КАБЛОВСКА ТЕЛЕВИЗИЈА ХС д.о.о. Сарајево*	3.711	1,48%	4.420	1,56%	5.160	1,75%	5.455	1,80%	5.612	1,85%
Трион Тел	0	0%	0	0,00%	0	0,00%	44	0,01%	150	0,05%
КТ САРА	44	0,02%	67	0,02%	81	0,03%	0	0,00%	0	0%
Укупно	251.338	100%	282.510	100%	295.677	100%	303.112	100%	302.978	100%

Извор: Подаци РАК-а, *М&Н СОМПАНИ д.о.о. Сарајево, ХКБ нет д.о.о. Сарајево, КАБЛОВСКА ТЕЛЕВИЗИЈА ХС д.о.о. Сарајево аквизирани од стране Telemacha,

** Логософт (од 2014. године у власништву Мтела), Телрад Нет (од 2018. године у власништву Мтела), Блицнет (од 2018. године у власништву Мтела), Елта Кабел (од 2019. године у власништву Мтела).

Према подацима из Табеле број 23., евидентно је да је тржишно учешће привредних субјеката Мтел и Логософт у 2017. години износило укупно 16,74% на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 3Д у Босни и Херцеговини. Привредни субјекат Мтел је 2018. године стекао контролу над привредним субјекатима Телрад Нет и Блицнет, па је њихово тржишно учешће уз Логософт на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 3Д у Босни и Херцеговини у 2018. години износио укупно 23,66%. У 2019. години, Мтел је стекао контролу над привредним субјектом Елта Кабел, па је укупно тржишно учешће оператора Мтел, Телрад Нет, Блицнет, Елта Кабел и Логософта (Телеком Србија група) на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 3Д у Босни и Херцеговини износио 26,23%. Телеком Србија група је на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 3Д у Босни и Херцеговини у 2020. години имала тржишно учешће 26,35%. У 2021. години Телеком Србија група је на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 3Д у Босни и Херцеговини имала тржишно учешће 26,08%.

На основу података РАК-а дат је приказ тржишних учешћа учесника на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини (малопродајни ниво) за период 2017.-2021. година, како слиједи:

Табела 24.

Оператори	2017. година	Тржишно учешће	2018. година	Тржишно учешће	2019. година	Тржишно учешће	2020. година	Тржишно учешће	2021. година	Тржишно учешће
БХ ТЕЛЕКОМ д.д. Сарајево	113	1,10%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
МТЕЛ**	9.442	91,65%	11.265	91,93%	12.077	93,97%	12.790	96,53%	13.452	96,78%
ТЕЛРАД НЕТ**	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
ЕЛТА КАБЕЛ**	44	0,43%	106	0,87%	0	0%	0	0%	0	0%
БЛИЦНЕТ**	255	2,48%	495	4,04%	355	2,76%	0	0%	0	0%
ЛОГОСОФТ**	448	4,35%	387	3,16%	420	3,27%	460	3,47%	447	3,22%
Укупно	10.302	100%	12.253	100%	12.852	100%	13.250	100%	13.899	100%

Извор: Подаци РАК-а ** Логософт (од 2014. године у власништву Мтела), Телрад Нет (од 2018. године у власништву Мтела), Блицнет (од 2018. године у власништву Мтела, Елта Кабел (од 2019. године у власништву Мтела).

Према подацима из Табеле број 24., евидентно је да је тржишни удјел привредних субјеката Мтел и Логософт у 2017. години износио укупно 96% на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини. Привредни субјекат Мтел је 2018. године стекао контролу над привредним субјекатима Телрад Нет и Блицнет, па је њихов тржишно учешће уз Логософт на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини у 2018. години износио укупно 99,13%. У 2019. години, Мтел је стекао контролу над привредним субјектом Елта Кабел, па је укупни тржишно учешће оператора Мтел, Телрад Нет, Блицнет, Елта Кабел и Логософта (Телеком Србија група) на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини износио 100%. Телеком Србија група је на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини у 2020. години имала тржишно учешће 100%. У 2021. години Телеком Србија група је на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини имала тржишно учешће 100%.

На основу података РАК-а и Противне стране дат је приказ тржишних учешћа учесника на пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини за периода 2017.-2021.године, према броју приључака, како сlijеди:

Табела 25.

Оператори	2017. година	Тржишно учешће	2018. година	Тржишно учешће	2019. година	Тржишно учешће	2020. година	Тржишно учешће	2021. година	Тржишно учешће
БХ ТЕЛЕКОМ д.д. Сарајево	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
МТЕЛ**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ТЕЛРАД НЕТ**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ХТ Мостар	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ТЕЛЕМАСН	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ЕУРОПРОНЕТ	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ЕЛТА КАБЕЛ**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
БЛИЦНЕТ**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ДАСТО СЕМТЕЛ д.о.о	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ЛОГОСОФТ**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
М&Н СОМПАНИ д.о.о. Сарајево*	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**

ТХ ТВ д.о.о. Тузла	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ХКБ нет д.о.о. Сарајево*	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
МИСС.НЕТ д.о.о. Бихаћ	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
КАБЛОВСКА ТЕЛЕВИЗИЈА ХС д.о.о. Сарајево*	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
КТВ Е-Г-Е д.о.о.	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
MEDIA SKY д.о.о. Живинице	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
TERC TRADE COMPANY д.о.о. Прњавор	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
WIRAC.NET д.о.о. Грачаница	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
ОСТАЛИ	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**	(..)**
Укупно	(..)**	100%	(..)**	100%	(..)**	100%	(..)**	100%	(..)**	100%

Извор: Подаци РАК-а и Противне стране, *M&N COMPANY д.о.о. Сарајево, ХКБ нет д.о.о. Сарајево, КАБЛОВСКА ТЕЛЕВИЗИЈА ХС д.о.о. Сарајево аквизирани су од стране Telemacha.

** Логософт (од 2014. године у власништву Мтела), Телрад Нет (од 2018. године у власништву Мтела), Блицнет (од 2018. године у власништву Мтела, Елта Кабел (од 2019. године у власништву Мтела).

Према подацима из Табеле број 25., евидентно је да је тржишно учешће привредних субјеката Мтел и Логософт у 2017. години износио износио укупно 26,19% на тржишту пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини. Привредни субјекат Мтел је 2018. године стекао контролу над привредним субјекатима Телрад Нет и Блицнет, па је њихов тржишно учешће уз Логософт на тржишту пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини у 2018. години износио укупно 23,66%. У 2019. години, Мтел је стекао контролу над привредним субјектом Елта Кабел, па је укупно тржишно учешће оператора Мтел, Телрад Нет, Блицнет, Елта Кабел и Логософта (Телеком Србија група) на тржишту пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини 26,23%. Телеком Србија група је на тржишту пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини у 2020. години имала тржишни удјел 36,25%. У 2021. години Телеком Србија група је на тржишту пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини имала тржишни удјел 36,66%.

8. Доминантан положај

Члан 9. став (1) Закона прописује да привредни субјект има доминантан положај на релевантном тржишту роба или услуга, ако се због своје тржишне снаге може понашати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, такође узимајући у обзир учешће тог привредног субјекта на тржишту, учешће које на том тржишту имају његови конкуренти, као и правне и друге запрехе за улазак других привредних субјеката на тржиште.

Члан 9. став (2) Закона претпоставља да привредни субјект има доминантан положај на тржишту роба или услуга ако на релевантном тржишту има учешће већи од 40,0%.

Члан 2. Одлуке о дефинисању категорије доминантног положаја даље разрађује појам доминантног положаја, те одређује да привредни субјект на релевантном тржишту производа или

услуга има доминантан положај, када се због своје тржишне снаге може понашати и дјеловати у значајној мјери независно од стварних или могућих конкурената, купаца, потрошача или добављача, и на тај начин ограничава или спрјечава ефикасну конкуренцију.

Надаље, у члану 6. Одлуке о дефинисању категорије доминантног положаја се наводи да привредни субјекат може има доминантан положај и ако има тржишно учешће мање од 40% под условом да други показатељи (слаба позиција и тржишни удио конкуренције, постојање озбиљних препрека уласку нових привредних субјеката на то релевантно тржиште) потврђује доминантан положај.

Конкуренцијски савјет је утврдио да је привредни субјекат Мтел у периоду 2017.-2021. године у смислу члана 9. став (2) Закона није имао доминантан положај на тржишту на тржишту пакетираних мултипле-плау телекомуникацијских услуга 2Д у Босни и Херцеговини, те да је на наведеном тржишту био изложен конкурентском притиску што је видљиво у Табели 22.

Анализирајући тржиште пакетираних мултипле-плау телекомуникацијских услуга 3Д у Босни и Херцеговини (Табела 23.), Конкуренцијски савјет је утврдио да привредни субјекат Мтел у периоду 2017.-2021. године у смислу члана 9. став (2) Закона није имао доминантан положај.

Конкуренцијски савјет је утврдио да је привредни субјекат Мтел периоду у 2017.-2021. године на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини имао доминантан положај на темељу броја прикључака у смисли члана члана 9. став (2) Закона што је видљиво из Табеле 24.

Анализирајући тржиште пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини (Табела 25.), Конкуренцијски савјет је утврдио да привредни субјекат Мтел у периоду 2017.-2021. године у смислу члана 9. став (2) Закона није имао доминантан положај, те да је на наведеном тржишту био изложен конкурентском притиску.

9. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања мјеродавних чињеница, доказа и документације достављене од странака у поступку, Конкуренцијски савјет је сходно Захтјеву, утврдио сљедеће:

- Привредни субјекат Мтел у својој понуди има Пакет С (ТВ/фиксна телефонија) који подразумијева Основни пакет+Пинк Плус и могућност неограничених разговора унутар Мтел фиксне мреже са цијеном од 39,90 КМ мјесечно.
- Телрад Нет у својој понуди има пакет 2П ДТВ+Фиксни који подразумијева Стандардни ТВ пакет и неограничене разговоре у Телрад Нет фиксној мрежи са мјесечном цијеном од 23,85 КМ.
- Блицнет у својој понуди има пакет ДУО ДТВ+Тел који подразумијева Стандардни ТВ пакет и Арена Спорт пакет+ и могућност неограничених разговора у Блицнет фиксној мрежи са мјесечном цијеном од 29,50 КМ.
- Привредни субјекат Елта Кабел у својој понуди има еВоХ TV + TEL start (ТВ/фиксна телефонија) који подразумијева Основни пакет+Пинк Плус+ХД пакет и могућност 700 бесплатних минута разговора мјесечно према свим мрежама фиксне телефоније у Босни и Херцеговини уз успоставу позива од 0,04 КМ, са цијеном од 31,90 КМ мјесечно.
- Елта Кабел у својој понуди има еВоХ ТВ + ТЕЛ мах (ТВ/фиксна телефонија) који подразумијева Основни пакет+Пинк Плус+ХД пакет+Филмски пакет и могућност 700 бесплатних минута разговора мјесечно према свим мрежама фиксне телефоније у Босни и Херцеговини уз успоставу позива од 0,04 КМ, са цијеном од 31,90 КМ мјесечно.

- Привредни субјекат Логософт нема у понуди 2-плау пакет (ТВ/фиксна телефонија).
- Мтел у својој понуди има Пакет С+ који подразумејева услугу интернета до 50/25 Мбпс и могућност неограничених разговора у Мтел фиксној мрежи са цијеном од 47,90 КМ мјесечно.
- Телрад Нет у својој понуди има пакет Интернет/фиксна телефонија који подразумејева услугу интернета до 20/2 Мбпс и могућност неограничених разговора у Телрад Нет фиксној мрежи са цијеном од 31,59 КМ мјесечно.
- Блицнет у својој понуди има пакет ДУО Нет+Тел (Интернет/фиксна телефонија) који подразумејева услугу интернета 75/25 Мбпс и могућност неограничених разговора у Блицнет фиксној мрежи са мјесечном цијеном од 30,42 КМ.
- Елта Кабел у својој понуди нуди пакет еВОХ ТВ + НЕТ старт који подразумејева Основни пакет+Пинк Плус+ХД пакет и услугу приступа интернету са брзином до 30/1 или 30/10 Мбпс са цијеном од 46,90 КМ мјесечно.
- Елта Кабел у својој понуди нуди пакет еВОХ TV + NET тах који подразумејева Основни пакет+Пинк Плус+ХД пакет+флимски пакет и услугу приступа интернету са брзином до 70/3,5 или 70/35 Мбпс са цијеном од 46,90 КМ мјесечно.
- Привредни субјекат Логософт нема у понуди 2-плау пакет који се састоји од услуга приступа интернету и фиксне телефоније.
- Када је у питању пакет 3-плау услуга (ТВ/ Интернет/фиксна телефонија), оператор Мтел нуди Пакет С који подразумејева 255 + Основни ТВ пакет+Пинк Плус или ХД, ТВ То ГО, услугу приступа интернету са брзином до 150/75 Мбпс и и могућност неограничених разговора у Мтел фиксној мрежи, те одабир једног пријатељ броја у Мтел мобилној мрежи, са мјесечном цијеном од 63,60 КМ.
- Мтел у својој понуди нуди Пакет Л који подразумејева основни пакет+Плус+Пинк Плус+ХД+ХБО Премиум ХД+ХБО, услугу интернета брзине до 200/100 Мбпс, могућност неограничених разговора у Мтел фиксној мрежи и 50 минута разговора према Мтел мобилној мрежи са мјесечном цијеном од 98,60 КМ.
- Мтел у својој понуди има Пакет М+ који подразумејева основни пакет+Плус+Пинк Плус+ХД, услугу интернет до 200/100 Мбпс, могућност неограничених разговора у Мтел фиксној мрежи и 30 минута разговора према корисницима Мтел мобилне мреже са мјесечном цијеном од 71,90 КМ.
- Када је у питању понуда пакета услуга, Логософт нуди могућност ЛоГО! Слагалица пакета што пружа опције комбинација услуга у склопу пакета за крајње кориснике.
- Логософт својој понуди има пакет ЛоГО! Слагалица који подразумејева Основни пакет, услугу интернета са брзином 60/3 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и 1000 минута према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини на фер основи са мјесечном цијеном од 42,12 КМ.
- Такође, Логософт својој понуди нуди пакет ЛоГО! Слагалица који подразумејева Super Tv Nice пакет преко 200 канала + веру нице пакет (53 канала), услугу интернета са брзином до 120 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и 1000 минута према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини са мјесечном цијеном од 72,19 КМ.

- Логософт својој понуди има пакет ЛоГО! Трио који подразумејева Нице пакет ТВ канала, основни пакет супер веб ТВ, услугу интернета са брзином до 50/3 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и бесплатни позиви према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини на фер основи са мјесечном цијеном од 49,14 КМ.
- Логософт својој понуди има пакет ЛоГО! Трио+ који подразумејева Nice paket + very nice пакет Тв канала, основни пакет супер веб ТВ, услугу интернета брзине до 80/6 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и бесплатних позиви према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини на фер основи, 100 минута разговора према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини са цијеном од 78,39 КМ мјесечно.
- Логософт својој понуди има пакет ЛоГО! Трио Мобиле који подразумејева Nice пакет + very nice пакет Тв канала, основни пакет супер веб ТВ, услугу интернета брзине до 50/3 Мбпс. Услуга мобилне телефоније обухвата: 50 бесплатних минута за позиве према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и у роамингу у земљама Западног Балкана, 100 бесплатних СМС порука према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и у роамингу у земљама Западног Балкана и неограничен мобилни интернет на фер основи, 2ГБ по максималној брзини преноса података у Босни и Херцеговини и 400 МБ искључиво у роамингу у земљама Западног Балкана. Цијена пакета ЛоГО! Трио Мобиле износи 60,84 КМ.
- Телрад Нет у својој понуди има пакет 3П Старт-ДТВ који подразумејева стандардни ТВ пакет, услугу интернет са брзином 20/2 Мбпс и могућност неограничених разговора у Телрад Нет фиксној мрежи са мјесечном цијеном од 45,00 КМ.
- Телрад Нет у својој понуди има пакет 3П Стандард – ДТВ који подразумејева стандардни ТВ пакет, услугу интернет са брзином до 60/6 Мбпс и могућност неограничених разговора у Телрад Нет фиксној мрежи са мјесечном цијеном од 60,00 КМ.
- Блицнет у својој понуди има пакет ТРИО Старт који подразумејева Стандардни ТВ пакет и Арена Спорт пакет, услугу интернета са брзином 20/2 Мбпс, могућност неограничених разговора у Блицнет фиксној мрежи са цијеном од 42,12 КМ мјесечно.
- Блицнет у својој понуди нуди пакет Трио Стандард/Оптиц који подразумејева Стандардни ТВ пакет и Арена Спорт пакет, пружање услуге интернет брзине 40/4 Мбпс (100/25 Мбпс у ТРИО Оптиц уколико дозвољавају техничке могућности), могућност неограничених разговора према свим фиксним мрежама у Босни и Херцеговини са цијеном од 56,50 КМ мјесечно.
- Блицнет у својој понуди нуди пакет Трио Extra који подразумејева премиум ТВ пакет и Арена Спорт пакет, услугу интернета брзине до 40/4 Мбпс и могућност неограничених разговора према свим фиксним мрежама у Босни и Херцеговини са цијеном 73,50 КМ мјесечно.
- Блицнет у својој понуди нуди пакет Трио Премиум који подразумејева премиум ТВ пакет и Арена Спорт пакет и ХД пакет, услугу интернета брзине до 50/5 Мбпс и могућност неограничених разговора према свим фиксним мрежама у Босни и Херцеговини са цијеном 78,50 КМ мјесечно.
- Елта Кабел у својој понуди нуди пакет еБОХ старт који подразумејева основни ТВ пакет+Пинк Пакет+ХД Пакет, услугу интернета са брзином 60/3 Мбпс или 60/30 Мбпс

и 700 минута према свим фиксним мрежама у Босни и Херцеговини са цијеном од 53,90 КМ мјесечно.

- Елта Кабел у својој понуди има пакет еБОХ мах који подразумијева Основни ТВ пакет+Пинк Пакет+ХД Пакет+Филмски пакет, услугу интернета брзине 100/4 Мбпс или 100/400 Мбпс и 700 минута према свим фиксним мрежама у Босни и Херцеговини са цијеном од 61,90 КМ мјесечно.
- Мтел у својој понуди има Пакет С+ (ТВ/Интернет/фиксна телефонија/мобилна телефонија) који подразумијева 255+канала основни ТВ пакет+Плус или ХД или Пинк Плус, ТВ То Го, услугу интернета брзине до 150/75 Мбпс, могућност неограничених разговора у Мтел фиксној мрежи и два пријатељ броја у Мтел мобилној мрежи, могућност неограничених разговора према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и роамингу Западног Балкана, 5 ГБ мобилног интернета са цијеном од 91,90 КМ мјесечно.
- Мтел у својој понуди има Пакет Топ који подразумијева 275+канала основни ТВ пакет+Плус+Пинк Плус+ХД, ТВ То Го, услугу интернета брзине до 200/100 Мбпс, могућности неограничених разговора у Мтел фиксној мрежи и неограничених разговора према свим мрежама у Босни и Херцеговини и роамингу Западног Балкана, 25 ГБ мобилног интернета, са цијеном од 103,90 КМ мјесечно.
- Мтел у својој понуди нуди Пакет Л+ који подразумијева 285+канала основни ТВ пакет+Плус+Пинк Плус+ХД+ХБО Премиум ХД+ХБО, Filmbox, TV To Go, услугу интернета брзине до 200/100 Мбпс, могућности неограничених разговора у Мтел фиксној мрежи, 100 минута према Мтел мобилној мрежи, 1000 минута фиксним и мобилним мрежама у Европи и свијету, те два пријатељ броја у Мтел мобилној мрежи. Пакет обухвата могућност неограничених разговора према свим мрежама у Босни и Херцеговини и роамингу Западног Балкана и 50ГБ мобилног интернета. Цијена Пакета Л+ је 174,90 КМ мјесечно.
- Логософт својој понуди нуди пакет ЛоГО! Слагалица 1 који подразумијева Основни пакет+Плус пакет, услугу интернета брзине до 120/10 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и 1000 минута разговора према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини на фер основи, 50 минута разговора према свим мобилним мрежама и 2ГБ саобраћаја, са мјесечном цијеном од 67,08 КМ.
- Логософт својој понуди нуди пакет ЛоГО! Слагалица 2 који подразумијева Супер ТВ Нице пакет преко 200 канала + веру нице пакет (53) канала, услугу интернета брзине до 120 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и 1000 минута разговора према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини Услуга мобилне телефоније обухвата 150 бесплатних минута, 250 бесплатних СМС порука и 6ГБ мобилног интернета. Цијена пакет ЛоГО! Слагалица 2 је 76,87 КМ.
- Логософт својој понуди нуди пакет ЛоГО! Слагалица који подразумијева Super TV Nice пакет преко 200 канала + great пакет (70) канала, услугу интернета брзине до 120 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и 2000 минута разговора према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини, 100 бесплатних минута разговора према свим мобилним мрежама. Услуга мобилне телефоније обухвата 150 бесплатних минута, 250 бесплатних СМС порука и 6ГБ мобилног интернета. Цијена пакет ЛоГО! Слагалица је 108,07 КМ.
- Логософт својој понуди има пакет Логософт Квадро који подразумијева Nice пакет + веру нице пакет Тв канала, основни пакет супер веб ТВ, услугу интернета брзине до 60/6 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и бесплатних

позиви према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини на фер основи. Услуга мобилне телефоније обухвата: 100 бесплатних минута за позиве према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и у роамингу у земљама Западног Балкана, 100 бесплатних СМС порука према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и у роамингу у земљама Западног Балкана, неограничени мобилни интернет на фер основи: 2 ГБ по максималној брзини преноса података у Босни и Херцеговини и 600 МБ искључиво у роамингу у земљама Западног Балкана. Цијена пакет Логософт Квадро је 78,39 КМ мјесечно.

- Логософт својој понуди има пакет Логософт Квадро+ који подразумева Нице пакет + веру нице пакет Тв канала+Цинема ХД пакет+ХБО ХД пакет, основни пакет супер веб ТВ, услугу интернета брзине до 120/10 Мбпс, могућност неограничених разговора у Логософт фиксној мрежи и бесплатних позиви према свим фиксним телефонским мрежама у Босни и Херцеговини на фер основи и 100 бесплатних минута за позиве према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини. Услуга мобилне телефоније обухвата: 150 бесплатних минута за позиве према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и у роамингу у земљама Западног Балкана, 250 бесплатних СМС порука према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и 100 бесплатних СМС порука у роамингу у земљама Западног Балкана, Неограничен мобилни интернет на фер основи: 4 ГБ по максималној брзини преноса података у БиХ и 700 МБ искључиво у роамингу у земљама Западног Балкана. Цијена пакет Логософт Квадро је 78,39 КМ мјесечно.
- Привредни субјекат БХ Телеком у понуди има пакет услуга ТВ и фиксне телефоније Моја TV ВН Phone са цијеном од 20,00 КМ мјесечно.
- ХТ Еронет у понуди има пакет услуга ТВ и фиксне телефоније Duo Home са цијеном од 28,08 КМ мјесечно.
- ХТ Еронет у понуди нуди пакете услуга интернета и фиксне телефоније и то: DUO BASIC 1 са цијеном 33,93 КМ, DUO BASIC 2 са цијеном 45,63 КМ мјесечно, DUO BASIC 3 са цијеном 47,97 КМ мјесечно и DUO BASIC 4 са цијеном 2,65 КМ мјесечно.
- Привредни субјекат Telemach нуди пакете услуга ТВ и интернета и то: EON LIGHT DUO са цијеном 47,50 КМ мјесечно, EON FULL DUO са цијеном 59,50 КМ мјесечно, EON PREMIUM DUO са цијеном 74,50 КМ мјесечно, TRION LIGHT EON + NET са цијеном 47,50 КМ мјесечно, TRION FULL EON + NET са цијеном 59,50 КМ мјесечно и TRION PREMIUM + NET са цијеном 74,50 КМ мјесечно.
- БХ Телеком у понуди нуди пакете услуга ТВ и интернета и то: Моја ТВ Нет 1 са цијеном 40,90 КМ мјесечно, Моја ТВ Нет 2 са цијеном 50,90 КМ мјесечно, Моја ТВ Нет 3 са цијеном 70,90 КМ мјесечно, Моја ТВ Нет 4 са цијеном 45,90 КМ мјесечно, Моја ТВ Нет 5 са цијеном 55,90 КМ мјесечно, Моја ТВ Нет 6 са цијеном 110,90 КМ мјесечно и Моја ТВ Нет са цијеном 7 160,90 КМ мјесечно.
- Telemach у понуди има пакете услуга Тв, интернета и фиксне телефоније и то: TRION LIGHT EON + NET +TEL са цијеном од 57,50 КМ мјесечно, TRION FULL EON + NET +TEL са цијеном 67,50 КМ мјесечно, TRION PREMIUM EON + NET +TEL са цијеном 81,50 КМ мјесечно, EON LIGHT са цијеном 57,50 КМ мјесечно, EON LIGHT са цијеном 57,50 КМ мјесечно, EON FULL са цијеном 67,50 КМ мјесечно и EON ПРЕМИУМ са цијеном 81,50 КМ мјесечно.
- БХ Телеком у понуди има пакете услуга Тв, интернета и фиксне телефоније и то: Моја ТВ Full 1 са цијеном 53,90 КМ мјесечно, Моја TV Full 2 са цијеном 63,90 КМ мјесечно, Моја TV Full 3 са цијеном 83,90 КМ мјесечно, Моја TV Full 3 са цијеном 83,90 КМ мјесечно, Моја TV Full 4 са цијеном 58,90 КМ мјесечно, Моја TV Full 5 са цијеном 68,90

KM мјесечно, Моја TV Full 6 са цијеном 123,90 KM мјесечно и Моја TV Full 7 са цијеном 173,90 KM мјесечно.

- Када је у питању понуда пакета услуга, БХ Телеком нуди могућност Мој избора пакета што пружа опције комбинација услуга у склопу пакета за крајње кориснике.
- Пакет Мој избор комбинација 1 БХ Телекома се састоји од сљедећих услуга: Моја ТВ Нет 1 пакет, мобилног пакета Ехтра С, Мој избор бонус и 500 МБ мобилног интернета. Цијена пакета услуга Мој избор комбинација 1 износи 62,90 KM мјесечно.
- Пакет Мој избор комбинација 2 БХ Телекома се састоји од сљедећих услуга: Моја TV Full 1 пакет, мобилни пакет Ехтра С, мобилни пакет Ехтра М, Мој избор бонус, 1 ГБ мобилног интернета и 3.000 бесплатних минута за разговоре између чланова групе. Цијена пакета услуга Мој избор комбинација 2 износи 108,90 KM мјесечно.
- Пакет Мој избор комбинација 3 БХ Телекома се састоји од сљедећих услуга: Моја TV Full 2 пакет, мобилни пакет Ехтра С, мобилни пакет Ехтра М, 2 Ултра прикључка по 5 KM (10 KM укупно), Мој избор бонус, 2 ГБ мобилног интернета и 5.000 бесплатних минута за разговоре између чланова групе. Цијена пакета услуга Мој избор комбинација 3 износи 128,90 KM мјесечно
- Привредни субјекат Елта Кабел редовно обавијештава РАК о намјери измјене и допуне цјеновника.
- Елта Кабел је дана 03.12.2020. године обавијестио РАК о измјенама и допунама цјеновника који је ступио на снагу 18.01.2021. године, а цјеновник је допуњен понудом нових пакета.
- За пакет услуга Елта Кабела ТВ-а и фиксне телефоније, евидентно је да су цијене повећане, мјесечна претплата пакета еВОХ TV+TEL је била 27,50 KM, а у новом цјеновнику се уводи пакет еВОХ TV+TEL start чија је мјесечна претплата 34,90 KM без временског везивања (31,90 KM уз уговор од 24 мјесеца) и пакет еВОХ TV+TEL max (нуди више ТВ програма) са мјесечном претплатом 39,90 KM (36,90 KM уз уговор од 24 мјесеца).
- Мјесечна претплата за пакет Елта Кабела еВОХ TV+NET start је повећана, износила је 44,90 KM, а од 18.01.2021. године претплата је 51,90 KM без временског везивања (46,90 KM за уговоре на 24 мјесеца), али истовремено пакет је редизајниран на начин да је приступна брзина интернету повећана са 15/1 Мбпс на 30/1 Мбпс, а мјесечна претплата за пакет еВОХ TV+NET max је била 56,80 KM, а нова цијена је 59,90, односно 53,90 KM уз уговор од 24 мјесеца.
- Када се анализирају пакети Елта Кабела са три услуге (ТВ, фиксна телефонија и приступ интернету) може се утврдити да су цијене смањене. Мјесечна претплата за пакет ЕТВ+NET+TEL је била 60,90 KM, а претплата за нови пакет еВОХ start је 59,90 KM (53,90 KM уз уговор од 24 мјесеца), уз напомену да нови пакет има веће брзине приступа интернету.
- Мтел је у 2019. години имао 35 промјена у програмским шемама, у 2020. години је имао 41 промјена у програмским шемама и у 2021. години је имао 26 промјена у програмским шемама.
- Блицнет је у 2019. години имао 23 промјене у програмским шемама, у 2020. години је имао 26 промјена у програмским шемама и у 2021. години је имао 21 промјену у програмским шемама.

- Елта Кабел је у 2019. години имао 1 промјену у програмским шемама, у 2020. години је имао 6 промјена у програмским шемама и у 2021. години је имао 3 промјене у програмским шемама.
- Логософт је у 2019. години имао 13 промјена у програмским шемама, у 2020. години је имао 22 промјене у програмским шемама и у 2021. години је имао 8 промјена у програмским шемама.
- Телрад Нет је у 2019. години имао 2 промјене у програмским шемама, у 2020. години је имао 7 промјена у програмским шемама и у 2021. години је имао 11 промјена у програмским шемама.
- Мтел је од РАК-а у 2019. години добио сагласност на измјену Посебних услова пружања интегрисаних три пута. Мтел је два пута повећавао цијене мјесечне претплате за пакете интегрисаних услуга (пакети који укључују услуге приступа интернету, фиксне телефоније и ТВ). Повећане су приступне брзине за услугу приступа интернету у оквиру пакета интегрисаних услуга.
- У 2020. години Мтел је добио сугласност од РАК на измјену Посебних услова пружања интегрисаних услуга приликом које је увео нови пакет услуга, који укључује услугу ТВ и приступа интернету, што није укључивало повећање цијена у односу на претходну понуду.
- Мтел је у 2021. години два пута добио сугласност од РАК на измјене Посебних услова пружања интегрисаних услуга. Мтел је за резиденцијалне кориснике у понуду увео нове пакете услуга који укључују услуге фиксне телефоније, приступа интернету, ТВ и мобилне телефоније. Цијене пакета нису повећане у односу на претходну понуду.
- Логософт је закључио уговор број: 099-02-СА/16 са Министарством финансија и трезора Босне и Херцеговине за пружање услуга интернета са укупном вриједношћу од 9.111,96 КМ са укљученим ПДВ-ом.
- Логософт је закључио уговор о пружању услуга број: 022-02-8А/16 са Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине за пружање услуга интернета са укупном вриједношћу од 4.776,00 КМ са укљученим ПДВ-ом.
- Логософт је закључио уговор о пружању услуга број: 01-1239/16 са ЈП „Телевизија Кантона Сарајево“ д.о.о. Сарајево за пружање услуга интернета са укупном вриједношћу од 11.232, 00 КМ са укљученим ПДВ-ом.
- Мтел је закључио уговор о набавци број: 1304/21 са ЈЗУ Болницом „Свети Врачеви“ Бијељина за услугу увођења оптичког интернета са укупном вриједношћу од 11.232,00 КМ са укљученим ПДВ-ом.
- Мтел је закључио уговор о набавци услуга број: 1-04-74-8537/20 са Министарством унутрашњих послова Републике Српске за пружање услуга интернета са укупном вриједношћу од 60.463,26 КМ са укљученим ПДВ-ом.

Противна страна је у предметном поступку изнијела приговор активне легитимације, наводећи да Подносилац захтјева у складу са чланом 27. став (3) тачка а) Закона не може уопће покренути поступак пред Конкуренцијским савјетом, јер нема оправдан правни, ни економски интерес. Конкуренцијски савјет изнесени приговор сматра у потпуности неоснованим, јер је Подносилац захтјева учесник на тржишту пакетирних мултипле-плау телекомуникацијских услуга у Босни и

Херцеговини, као и на тржишту пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини, па је неспорно постојање економског интереса Подносиоца захтјева.

Након сагледавања свих мјеродавних чињеница и доказа странака у поступку, појединачно и заједно, те на темељу изведених доказа Конкуренцијски савјет је утврдио сљедеће:

Члан 10. став (2) тачка а) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја на релевантном тржишту која се односи на директно наметање нелојалних продајних цијена, односно наметање прекомјерно високих цијена на мјеродавном тржишту.

Провођењем поступка и утврђивањем чињеничног стања, као и оцјеном свих достављених доказа и документације, Конкуренцијски савјет је утврдио да Противна страна у периоду 2017.-2021. година, није имала тржишно учешће од 40% на релевантним тржиштима пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 2Д и 3Д у Босни и Херцеговини. Херцеговини, из чега произилази да није ни могла починити радњу злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка а) Закона, јер није имала доминантан положај у наведеном периоду. Када је у питању тржиште пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини, Конкуренцијски савјет је утврдио да је Противна страна у периоду 2017.-2021. година имала доминантан положај на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини.

Користећи овласти из члана 43. став (7) Закона, Конкуренцијски савјет у предметном поступку примјенило предмет United Brands у којем је кориштен двостепени тест за одређивање прекомјерно високих цијена на релевантном тржишту. Као најефикаснија метода за доказивање постојања прекомјерно високих цијена се показала метода којом се анализира однос трошкова производа и финалне продајне цијене производа, што је видљиво из предмета United Brands. Европски суд правде је на основу анализе трошкова развио двостепени тест који би требао послужити за утврђивање прекомјерно високих цијена. У првом степену се компарира износ продајне цијене производа са трошковима везаним за настанак производа. Уколико се установи да је остварена превисока профитна маржа, у другом степену теста се утврђује да ли је цијена датог производа превисока у односу на цијене конкурентских производа. Имајући у виду наведено, те да је у складу са чланом 36. Закона терет доказивања на Подносиоцу захтјева, на његов захтјев, вјештак економске струке Аида Соко сачинила је Налаз и мишљење на околности утврђивања прекомјерности цијена пакета 3Д и 4Д телекомуникацијских услуга Мтела и Логософта, те њихових конкурената. Цијенећи Налаз и мишљење, Конкуренцијски савјет је утврдио да вјештак Аида Соко није могла анализирати однос трошкова пакета 3Д и 4Д које у понуди имају Мтел и Логософт са финалном цијеном наведених услуга, јер Противна страна не располаже подацима о маржама и просјећној заради по кориснику за наведене пакете. Противна страна је образложила да не располаже са траженим подацима „будући да методологија рачуноводственог одвајања и трошковног рачуноводства са јасно дефинисаним смјерницама за алокацију трошкова, прихода, имовине и обавеза за поједине активности и услуге још увијек није донесена од стране регулаторног тијела“.

На основу наведеног, Налаз и мишљење вјештака Аиде Соко се не може сматрати референтним за утврђивање прекомјерно високе цијене. Компарција упоредивих пакета 3Д и 4Д из Налаза и мишљења је ирелевантна, јер није урађена анализа из првог степена теста утврђеног у предмету United Brands. Поред наведеног, у Налазу и мишљењу је констатовано да се ради о упоредивим пакетима, при чему постоје разлике у програмској шеми канала, брзини интернета и услузи мобилне телефоније. Увидом у документ „Анализа тржишних односа Мтела и повезаних друштава“ од 01.04.2021. године коју је приложио Подносилац захтјева у спис, Конкуренцијски савјет је утврдио да се иста не може сматрати референтном, јер не садржи анализу односа трошкова пакета које у понуди имају Мтел и Логософт са финалном цијеном наведених услуга, као и компарацију цијена пакета оператера Телеком Србија групе са конкурентима.

Везано за наводе Подносиоца захтјева из поднеска од 25.03.2022. године у којем сугерира да Конкуренцијски савјет казни Противну страну због недостављања података и документације

вјештаку Аиди Соко, Конкурентијски савјет истиче да новчану казну може изрећи у случају да странка одбија доставити податке Конкурентијском савјету у складу са чланом 35. Закона, а не трећим лицима, у овом случају вјештаку. Вјештак Аида Соко у току вјештачења није доставила информацију да Противна странка не доставља документацију на њено тражење.

На основу наведеног, Конкурентијски савјет је утврдио да Противна страна није извршила повреду члана 10. став (2) тачка а) Закона.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива Рјешења.

Члан 10. став (2) тачка б) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја на релевантном тржишту која се односи на ограничавање производње, тржишта и техничког развитка на штету потрошача.

Као што је раније наведено, Противна страна у смислу члана 9. став (2) Закона нема тржишно учешће преко 40% на релевантним тржиштима пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 2Д и 3Д у Босни и Херцеговини, што значи да није имала доминантан положај у периоду за који је рађена анализа, па није ни могла учинити радњу злоупотребе доминантног положаја. Са друге стране Противна страна се на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 2Д и 3Д у Босни и Херцеговини суочава са конкурентским притиском осталих учесника, па сукладно члану 6. став (2) Одлуке о дефинирању категорија доминантног положаја не постоје услови да који би сугерирали да Противна страна има доминантан положај. Када је у питању поступање Противне стране на тржишту пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга 4Д у Босни и Херцеговини, Конкурентијски савјет је утврдио да облик злоупотребе доминантног положаја, описан у члану 10. став (2) тачка б) Закона није испуњен, јер током поступка Подносилац захтјева није доказао, нити су изнесене чињенице које указују да је Противна страна својим дјеловањем довела до штетних посљедица за потрошаче на наведеном релевантно тржишту. Из документације приложене у спису и дописа РАК евидентно је да су оператори Телеком Србија Групе мијењали цијене пакета, при чему се побољшавала квалитета нових пакета кроз проширивање понуде ТВ канала или брзине интернета. Наведено је видљиво код Пакета Елта Кабела eBOX TV+TEL повећањем броја ТВ програма у пакету, као и eBOX TV+NET start повећањем брзине интернета са 15/1 Мбпс на 30/1 Мбпс.

У дијелу поступка који је вођен на основу члана 10. став (2) тачка б) Закона, Конкурентијски савјет је анализирао релевантне чињенице и вршио оцјену свих материјалних доказа из списка, те сматра да Противна страна својим дјеловањем није вршила радње ограничавања производње, тржишта, техничког развоја на штету потрошача, те није извршила повреду члана 10. став (2) тачка б) Закона.

У Захтјеву је изнесена сумња Подносиоца захтјева да Мтел унакрсним субвенционирањем према Логософту у пружању пакетираних multiple-play телекомуникацијских услуга, што је противно одредбама члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона. Подносилац захтјева наводи да примјеном прекомјерних цијена код пакетираних телекомуникацијских услуга субвенционира Логософт који има ниже цијене пакетираних multi-play телекомуникацијских услуга, што није доказао током поступка. Подносилац захтјева није доказао да Логософт трпи губитак због нижих цијена у односу на друге операторе Телеком Србија Групе, такође није доказао постојање прекомјерно високих цијена на тржишту multi-play телекомуникацијских услуга у склопу пакета које нуде Мтел и Логософт и самим тиме постојање унакрсног субвенционирања.

Члан 10. став (2) тачка ц) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја примјеном различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме се доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај. Разматрајући Захтјев односно тврдњу Подносиоца захтјева да Противна страна примјеном услова и цијена у пакетима телекомуникацијских услуга 4Д чини повреду члан 10. став (2) тачка ц) Закона, Конкурентијски савјет је утврдио да се ради о пакетима услуга које се разликују у својим карактеристикама, те да

у дјеловању Противне стране не постоје обиљежља злоупотребе доминантног положаја из наведене одредбе Закона. Мтелов Пакет С+ (цијена 91,90 КМ мјесечно) се разликује од Логософтовог пакета ЛоГо! Слагалица (цијена 76,87 КМ мјесечно) јер Пакет С+ садржи могућност неограничених разговора према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и роамнингу Западног Балкана, док је у пакету ЛоГо! Слагалица ограничен број бесплатних минута на 150. Такође, Мтелов Пакет Л+ (цијена 174,90 КМ мјесечно) се разликује од Логософтовог пакета ЛоГо! Слагалица (цијена 108,07 КМ мјесечно), јер Пакет Л+ садржи могућност неограничених разговора према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и роамнингу Западног Балкана, док је у пакету ЛоГо! Слагалица ограничен број бесплатних минута на 150. Веће су и брзине интернета у наведеним Мтеловим пакетима у односу на Логософтове пакете. Подносилац захтјева цијене наведених пакета је у захтјеву покушао окарактеризирати као поступање противно члану 9. став (1) тачка а) Одлуке о дефинирању категорија доминантног положаја. Члан 9. став (1) тачка а) Одлуке о дефинирању категорија доминантног положаја забрањује дискриминацију у висини цијена одређеног производа или услуге на различитим географским тржиштима, што имплицира да у конкретном случају Противна страна није извршила дискриминацију корисника, јер у поменутих пакетима Мтела и Логософта постоје разлике у цијенама због чињенице да се не ради се о идентичним пакетима 4Д услуга. Пакети Мтела С+ и Л+ се доста разликују од пакета Логософта ЛоГо! Слагалица, јер пружају могућност неограничених разговора према свим мобилним мрежама у Босни и Херцеговини и роамнингу Западног Балкана, док је у пакетима Логософта ограничен број минута разговора.

Слиједом наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 2.и 3. диспозитива Рјешења.

Члан 10. став (2) тачка б) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја на релевантном тржишту која се односи на ограничавање производње, тржишта и техничког развоја на штету потрошача.

На основу анализе тржишта пружања услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини (Табела 25.), Конкуренцијски савјет је утврдио да Противна страна у периоду 2017.-2021. године у смислу члана 9. став (2) Закона није имала доминантан положај, па није ни могла учинити радњу злоупотребе доминантног положаја. Поред наведеног, Подносилац захтјева на којем је био терет доказивања на основу члана 36. став (1) Закона није доказао да је Противна страна кроз закључивање уговора са пословним субјектима вршила радње злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка б) Закона. Увидом у уговоре о пружању услуга интернета које је Логософт закључио са Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине, Министарством финансија и трезора Босне и Херцеговине и ЈП „Телевизија Кантона Сарајево“ д.о.о. Сарајево, те уговоре о пружњу услуга интернета које је Мтел закључио са Министарством унутрашњих послова Републике Српске и ЈЗУ Болницом „Свети Врачеви“ Бијељина Конкуренцијски савјет је утврдио да не садрже обиљежја злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тачка б) Закона.

Члан 10. став (2) тачка ц) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја примјеном различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме се доводе у неравноправан и неповољан конкуренцијски положај. Из закључених уговора Мтела и Логософта са горе наведеним субјектима, Конкуренцијски савјет је утврдио да се по битним елементима разликују, јер су различите потребе горе наведених субјеката који су корисници услуге приступа интернету, будући да су различите брзине интернета, што се не може окарактеризирати као примјена различитих услова за исту или сличну врсту послова са осталим странама. Имајући у виду наведено, Противна страна није поступала учинила повреду члана 10. став (2) тачка ц) Закона.

У Захтјеву је изнесена сумња Подносиоца захтјева да Мтел унакрсним субвенционирањем према Логософту у пружању услуга интернета пословним корисницима у Босни и Херцеговини, што је противно одредбама члана 10. став (2) тачке а) и б) Закона. Подносилац захтјева наводи да

примјеном прекомјерних цијена код пружања услуга интернета пословним корисницима субвенционира Логософт који има ниже цијене пружања услуга интернета пословним корисницима, што није доказао током поступка. Подносилац захтјева није доказао да Логософт трпи губитак због нижих цијена у односу на друге оператере Телеком Србија Групе, такође није доказао постојање прекомјерно високих цијена за пружање услуга интернета пословним корисницима у склопу уговора Мтел и Логософа са пословним корисницима и самим тиме постојање унакрсног субвенционирања.

Слиједом наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 4.и 5. диспозитива Рјешења

10. Трошкови поступка

Пуномоћници Противне стране адвокати Емин Оловчић и Ђорђе Југовић из Адвокатске канцеларије Ђорђе Југовић доставили су дана 14.12.2021. године у законом предвиђеном року трошковник, који је запримљен под бројем: УП-04-26-2-014-39/21. Пуномоћник Противне страна адвокат Езмана Турковић из Марић & Цо Адвокатског друштва д.о.о. није доставила захтјев за надокнаду трошкова поступка.

Пуномоћник Подносиоца захтјева адвокат Амина Ђугум доставила је дана 24.01.2022. године у законом предвиђеном року трошковник, који је запримљен под бројем: УП-04-26-2-014-47/21

Чланом 105. став (1) Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (који укључују и трошкове за правно заступање), а чланом 105. став (2) истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више страна са супротним интересима, страна која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку. Ако је у таквом случају која од странака дјелимично успјела са својим захтјевом, она је дужна надокнадити противној странци трошкове сразмјерно дијелу свог захтјева с којим није успјела.

У складу са одлуком наведеној у диспозитиву овог Рјешења Подносилац захтјева није успио у свом Захтјеву, па је дужан надокнадити трошкове поступка Противној страни.

Конкуренцијски савјет је утврдио да пуномоћници Противне стране адвокати Емин Оловчић и Ђорђе Југовић из Адвокатске канцеларије Ђорђе, у складу са одредбама члана 18. тачке 2. и 5. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине („Службени гласник ФБиХ“, бр. 22/04 и 24/04), имају право на надокнаду трошкова. Обзиром да су пуномоћници Противне стране обвезници пореза на додатну вриједност (ПДВ), обрачунати трошкови се увећавају за износ ПДВ-а.

Пуномоћник Противне страна адвокат Езмана Турковић из Марић & Цо Адвокатског друштва д.о.о. није доставила захтјев за надокнаду трошкова поступка у законском року, сходно томе Конкуренцијски савјет није ни одлучивао о истим.

У складу са одредбама члана 18. тачке 2. и 5. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката Федерације Босне и Херцеговине, обрачунати трошкови пуномоћника Противне стране адвоката Емина Оловчића и Ђорђа Југовића из Адвокатске канцеларије Ђорђе за заступање на усменој расправи износе 300,00 КМ, увећано за ПДВ 351,00 КМ.

Слиједом наведеног, Конкуренцијски савјет је одлучио као у тачки 6. диспозитива Рјешења

11. Административна такса

Подносилац захтјева на ово Рјешење у складу са чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка ф) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренцијским савјетом („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 30/06, 18/11 и 75/18) је обавезан

платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са одредбом члана 3. став 2. тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкурентијским савјетом, Подносилац захтјева након извршене уплате је дужан уплатницу као доказ о извршеној уплати административне таксе доставити Конкурентијском вијећу, прије достављања Рјешења.

Уколико Подносилац захтјева не изврши уплату административне таксе, Конкурентијски савјет ће покренути поступак принудне наплате по процедури која је прописана чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

Имајући у виду наведено, Конкурентијски савјет је одлучио као у точки 7. диспозитива овог Рјешења.

12. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Предсједник

Др сц. Амир Каралић